2017/06

zeneKar

WWW.AHO.HU
WWW.ZENE-KAR.HU

ZÁBORSZKY70

ELŐADÓ-MŰVÉSZET
ÉS PEDAGÓGIA

6 ÚJ ELNÖK AZ MMA ÉLÉN

ZENEKAROK ÉS KÖZNEVELÉS – EDUKÁCIÓS KONFERENCIA

KALENDÁRIUM
3

ZENEI KÖZÉLETÜNK

MMA
A minőségi megközelítésnek nincs alternatívája
Vashegyi György Liszt Ferenc-díjas karmestert, a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) rendes tagját választották a testület új elnökévé az október 10-i tisztújító közgyűlésen a Pesti Vigadóban. A Purcell Kórus és az Orfeo Zenekar irányító karmestere és művészeti vezetője messzire mutató tervekkel, nagy lendülettel kezdett bele új feladatának ellátásába. *(Mechler Anna)*
4

PFZ
Új tulajdonos a Pannon Filharmonikusoknál
Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése úgy döntött, hogy az Önkormányzatnak a Pannon Filharmonikusok-Pécs Nonprofit Kft.-ben lévő, tulajdonában álló üzletrészeit apportálja a Zsolnay Örökségkezelő Nonprofit Kft.-be. A döntés számtalan kérdést vetett fel; mindezekről a zenekar igazgatója, Horváth Zsolt nyilatkozott lapunknak. *(Mechler Anna)*
7

MÁV SZIMFONIKUSOK
Koreai kapcsolat
Pályaudvari hangversenyek, klasszikus zenét először hallgató publikum, lelkesedésből muzsikáló, profi művészek. Érdekes zenei összképet ismerhettek meg a MÁV Szimfonikusok muzsikusai, akik idén ősszel Dél-Koreába látogattak. Az együttes és a Korail Symphony Orchestra között ugyanis együttműködés született, s a szintén vasúti társaság által működtetett társulat példaképként tekint a magyar zenekarra. Lendvai Györggyel, a MÁV Szimfonikusok ügyvezető igazgatójával a koreai kapcsolatról, együttese elhelyezéséről és az idei szezonról beszélgettünk. *(Réfi Zsuzsanna)*
10

„Az Apaország jólétéért"
Csaba Péter, a MÁV Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője és vezető karmestere idén októberben immár másodjára részesült magas rangú külföldi kitüntetésben. A Francia Köztársaság Becsületrendjének lovagi fokozata után a Finn Fehér Rózsa Lovagrend tagjai közé is beválasztották. A Lyonban élő művésszel a díj hátteréről és Finnországról beszélgettünk. *(Keszler Patrícia)*
12

MŰHELY

Edukációs konferencia a BMC-ben
November 14-én délután a BMC adott otthont annak az edukációs konferenciának, amelyet a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége (MSZZSZ) hívott össze. A konferencia két alapgondolata a fiatalság zenei neveléséhez kapcsolódott: az élőzenei koncertek szerepe az ifjúsági személyiségfejlesztésben, illetve a szervezett koncertlátogatás problematikája vidéken és Budapesten. *(Mechler Anna)*
13

Hogyan és miből működnek a szimfonikus zenekarok
A korábbi évekhez hasonlóan, idén is közzétesszük tagzenekaraink legfontosabb adatait a nyílt és átlátható működés jegyében. Az összehasonlító adatokból világosan látszanak azok az összefüggések, amelyek tanulmányozásával lehetőség kínálkozik a jogalkotók számára, hogy zenekarainknak megteremthessék az esélyegyenlőséget, nem csupán a szakmán belül, de az összes előadó-művészeti szervezethez, vagy akár a zenepedagógusokhoz viszonyítva, figyelembevéve az egyes teljesítmények közötti különbségeket. *(zk)*
17

Címlapon: Záborszky Kálmán a 70. születésnapja alkalmából rendezett hangversenyen a MÜPA Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében.
Fotó: Németh Szabolcs

PORTRÉ
Záborszky 70 – A közönségért meg kell küzdeni!
Záborszky Kálmán október negyedikén töltötte be a hetvenedik életévét. Születésnapi hangversenye, valamint a Zuglói Filharmónia őszi és téli hangversenyeiről tartott sajtótájékoztató jó alkalmat szolgáltattak arra, hogy visszatekintsen pályájának főbb állomásaira, és elmesélje a közeljövőre irányuló terveit. *(Mechler Anna)*
20

Dobszay-Meskó Ilona vezénylésről, tanításról, zenekarokról
Dirigensként sosem érezte magát hátrányban amiatt, hogy nő. Úgy véli, a pódiumon az számít, hogy hogyan üt, miként hangzik fel vezényletével a darab. Dobszay-Meskó Ilona zenélni szeret, kompozícióit rendszeresen játsszák, s a hazai együttesek közül egyre többel muzsikálhatott már. *(Réfi Zsuzsanna)*
23

MAGYARRA HANGOLVA
Aki mindig a jövőbe tekint
Mahdi Kousay már 33 éve él Magyarországon, jelenleg a Fesztiválzenekarban csellózik. Ittléte csak átmeneti tartózkodásnak indult, de végül annyi feladat talált rá, hogy mégsem költözött vissza Bagdadba. *(Mechler Anna)*
26

KÓRUSVILÁG
Növelni kell az amatőr kórusok presztízsét
Beszélgetés Somos Csabával, a Magyar Nemzeti Énekkar vezetőjével és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanárával a magyarországi kórusok helyzetéről. *(Kaizinger Rita)*
29

ZENETUDOMÁNY
Vissza a múltba – a Kodály-tanítvány Weiner László Dohnányi-kritikái 1934-ből**
Weiner László (1916–1944) zeneszerző, zongoraművész, karmester a '30-as évek zenei életének nagy ígérete volt. Ígéret maradt, mert nem volt rá ideje, hogy művészete kiteljesedhessen. A vészkorszak áldozata lett: 28 évesen, 1944-ben halt meg munkaszolgálatosként a lukovói munkatáborban. Hogy a számára megadatott, tragikusan rövid alkotói pálya ellenére neve mégsem merült teljesen feledésbe, és szerencsére jó páran vannak, akik nem tévesztik össze a Rókatánc zeneszerzőjével, Weiner Leóval, az az utóbbi évek emlékkoncertjei és hanglemezfelvételei mellett – jórészt feleségének, Rózsa Verának is köszönhető volt. *(Kovács Ilona)*
32

PR
Zenekari kommunikáció a népszerűségért, a közönségért
Az utóbbi években számos együttesnél bővült a munkatársak köre olyan kollégával, aki a sajtó és/vagy a marketing ügyekkel foglalkozik. Van, ahol egy egész csapat vesz részt ezekben a feladatokban, de olyan zenekart is találni, ahol a büdzsé szűkössége miatt nem jut pénz sem státusz, sem szerződés finanszírozására. *(Réfi Zsuzsanna)*
37

KRITIKA

HANGVERSENY
Kritika a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, a MÁV Szimfonikus Zenekar, a Zuglói Filharmónia- Szent István Király Szimfonikus Zenekar, a Miskolci Szimfonikus Zenekar, a Budafoki Dohnányi Zenekar, a Szolnoki Szimfonikus Zenekar és a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara koncertjeiről.
(Csengeri Kristóf, Fedoszov Júlia, Fittler Katalin, Kovács Ilona)
41

PRÓBAJÁTÉK
52

HANGVERSENYNAPTÁR
53

AZ ÉVAD MŰVÉSZEI

A hivatásos szimfonikus zenekarok és énekkarok társulatai titkos szavazással a következő muzsikusoknak ítélték a 2016/2017-es évad legjobb zenekari-, illetve énekkari művésze díjat. Az okleveleket a Magyar Zenei Tanács állítja ki részükre:

Fotó: Monoki Attila
Kalla-Tóta Hajnalka

AZ ÉVAD LEGJOBB ZENEKARI MŰVÉSZEI

Budafoki Dohnányi Zenekar	Kalla-Tóta Hajnalka, II. hegedű, szólemvezető, és Villányi Péter oboaművész
Kodály Filharmonikusok Debrecen	Héra András, kürtművész
MÁV Szimfonikus Zenekar	Kőrösy Miklós, oboaművész, szólamvezető
A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara	Nathan Giem, hegedűművész, koncertmester
Miskolci Szimfonikus Zenekar	Nyiri Zsolt hegedűművész, I. hegedű szólamvezető
Nemzeti Filharmonikus Zenekar	Herendiné Szekeres Gizella
Óbudai Danubia Zenekar	Tekula Endre, kürtművész, szólamvezető
Pannon Filharmonikusok – Pécs	Varga Ferenc, kürtművész, szólamvezető
Savaria Szimfonikus Zenekar	Lővey Márk, trombitaművész
Szegedi Szimfonikus Zenekar	Kálmán Csaba, mélyhegedűművész, szólamvezető

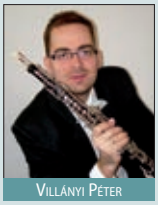
Villányi Péter

AZ ÉVAD LEGJOBB ÉNEKKARI MŰVÉSZEI

Kodály Kórus Debrecen	Benczédi Hunor Lehel
A Magyar Rádió Énekkara	Nádasdi János
Nemzeti Énekkar	Gáspár István

Nádasdi János

Kőrösy Miklós

Fotó: Zih Zsolt
Nathan Giem

Nyiri Zsolt

Herendiné Szekeres Gizella

Tekula Endre

Fotó: Náberádi Szabolcs
Lővey Márk

Kálmán Csaba

Gáspár István

EDUKÁCIÓS KONFERENCIÁT rendezett a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége. Az új Nemzeti Tanterv kidolgozása előtt a magyar szimfonikus zenekarok elérkezettnek látták az időt, hogy a jövőben szorosabbá fűzzék az oktatási/köznevelési, valamint az előadó-művészeti területek együttműködését a felnövekvő generáció művészet iránti fogékonyságának növelése érdekében. A konferencián, amelyet 2017. november 14-én 13:00 órai kezdettel rendeztek meg, az Emberi Erőforrások Minisztériuma illetékes államtitkárságainak képviselői, oktatási és koncertszervezési szakemberek, valamint a zenekarok igazgatói vettek részt.
A szimfonikus zenekarok részéről több előadás hangzott el, amelyek kifejezetten az élőzenei koncertek szerepével az ifjúság személyiségfejlesztésében és a szervezett koncertlátogatások nehézségeivel foglalkoztak. Az előadásokat követő tanácskozáson az előadó-művészeti és a köznevelési terület szakembereinek módja volt a hallottak alapján megoldásokat keresni annak érdekében, hogy minden fiatal eljuthasson élőzenei koncertre.

NOVEMBER 29-ÉN bocsátja árverésre a Vichy Enchères aukciós ház, Bernard Millant, híres francia vonókészítő kollekcióját. Az árverésen 89 vonót kínálnak eladásra – melyek között Maire, Lupot vagy éppen Peccatte darabok is találhatók –, valamint 34 hegedűt és 4 csellót, többek között Landolfi-tól vagy Miremont-tól. Az aukció a Franciaországi Vichy-ben kerül megrendezésre. Az ezt megelőző napokban a nyilvánosság számára kiállítás lesz megtekinthető. Bernard Millant 1929-ben született és 13 éves korában készítette első hegedűjét. 1950-ben Párizsban nyitotta meg saját műhelyét, melyben egyedi stílusú vonókat és hegedűket gyártott. Végül 1989-ben Millant átadta vállalkozását Loic és Verane Le Canu-nak. A Le Canu-Millant műhely továbbra is gyárt hegedűket és vonókat.

A KODÁLY-MÓDSZERT népszerűsítő szemináriumot tartottak Belgiumban. A brüsszeli Balassi Intézet továbbképzést szervezett a genfi Studio Kodály tanárainak részvételével Belgium déli, francia nyelvű, Vallon-Brabant nevű tartományának Kodály-módszer iránt érdeklődő zeneiskoláiban. A Kodály-emlékév alkalmából tartott továbbképzéssel azt a célt tűzték ki, hogy a világhírű zeneszerző és zenepedagógus örökségével ismertessék meg a belgiumi szakmai közönséget.
A wavre-i és az eghezée-i zeneiskolákban tartott képzést – amelyet Charlotte Messiaen, a belgiumi Kodály Társaság nyugalmazott elnöke által adott szemináriumok előzték meg – vendégelőadóként Gouel Klára és Lőrincz Ágnes, a genfi Studio Kodály tanárai tartották a középiskolás korú diákoknak. A program folytatásaként a brüsszeli Balassi Intézet szakmai tanulmányutat szervez zenepedagógusoknak november közepén a budapesti Zeneakadémiára, a kecskeméti Kodály Intézetbe és a Kodály-módszert alkalmazó zeneiskolákba.

A minőségi megközelítésnek nincs alternatívája

Vashegyi György Liszt Ferenc-díjas karmestert, a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) rendes tagját választották a testület új elnökévé az október 10-i tisztújító közgyűlésen a Pesti Vigadóban. A Purcell Kórus és az Orfeo Zenekar irányító karmestere és művészeti vezetője messzire mutató tervekkel, nagy lendülettel kezdett bele új feladatának ellátásába.

❙ *Azt hiszem, nem túlzás állítanom, hogy zenész körökben nagyon örülnek annak, hogy az Ön személyében egy gyakorló muzsikus fogja betölteni az MMA elnöki posztját. Hogyan történt a megválasztása, és milyen programmal indult a vezetői pozícióért?*

– Június közepén kaptam egy telefonhívást egy – nem zenész – akadémikus barátomtól; azt mondta, engem szeretne elnöknek jelölni, ugyanis az akadémikusok jelölhettek más akadémikusokat elnöki, alelnöki vagy elnökségi tagi tisztségre. Ez akkor nagyon meglepett; persze örültem neki, különösen amiatt, hogy bár ő nem muzsikus, mégis engem, egy zenészt javasol. Úgy éreztem, már a felvetés is nagy megtiszteltetés: gondolkodtam rajta néhány napig, és végül elvállaltam a jelölést. Azt gondolom, nem tisztességes dolog megfutamodni egy ilyen feladat elől. Ami utána következett, az számomra is a meglepetések sorozata volt. Az Akadémia jelölőbizottsága összeállított egy-egy kérdéssort az elnökjelöltek-, az alelnök-jelöltek-, illetve az elnökségi tagjelöltek számára: értelemszerűen én az elnökjelölti kérdéssort kaptam, amely hét kérdésből állt. Ezek arra vonatkoztak, hogyan képzeljük az Akadémia jövőjét, főbb céljait; magyarán egy identitás-tisztázó kérdéssor volt, amelyre augusztus 15-ig írásban kellett válaszolnunk. Ez lett a programom magja. Utána augusztus végén a Műcsarnokban volt egy zártkörű programismertetés, ahol a tisztségekre jelöltek négy-négy percben beszélhettek elképzeléseikről – az érdeklődő akadémikusok ezek után kérdéseket is feltettek a jelölteknek, kialakult egy beszélgetés. Ennek szintén nagyon örültem: lehetőséget kaptak a tervek iránt érdeklődők, hogy találkozhassanak, jobban megismerkedhessenek a jelöltekkel. Ez fontos volt, az elvárások jobban kikristályosodtak bennem, így érlelődött a koncepcióm. A harmadik állomás volt az a nyilvános beszéd, amelyet az október 10-ei közgyűlésen elmondtam. Az MMA alap identitását és hivatását úgy tudnám megfogalmazni, hogy a magyar alkotó- és előadó-művészet múltjának, jelenének és jövőjének következetes, értékelvű és minőségpárti képviselete és támogatása. Ebből különösen fontos, hogy értékelvű és minőségpárti: a többivel általában mindenki egyetért, de én ezeket hangsúlyoznám, ez tulajdonképpen a programom lényege. Van egy vízióm, mely szerint a művészeti értékeknek minden magyar életében a jelenleginél sokkal fontosabb szerepet kell betölteniük. Ezáltal a nemzet erősebb, boldogabb, és minden tekintetben sikeresebb lesz: a művészeti értékek széles körben való megismertetése tehát nem pénzkidobás, hanem invesztíció a nemzet jövőjébe. Tisztáztuk az Akadémia alapfeladatát, tisztáztuk a víziót, és az volt a kérdés, mit tehetünk mi azért, hogy ezt a víziót megvalósíthassuk. Erre vázoltam fel hét pontot, amely mind – különböző módon és mértékben, de – szerepvállalást igényel az Akadémia részéről:

1. A művészeti nevelés erősítése a közoktatásban;
2. A közművelődési lehetőségek szélesítése és kiterjesztése, ebben irányadás és szerepvállalás;
3. A támogatási- és ösztöndíj-rendszer bővítése;
4. A művészeti ismeretterjesztés erősítése a közmédiában;
5. Kulturális örökségünk – múlt és jelen – feltárása, feltérképezése, archiválása, támogatása, bemutatása az egész világ előtt;
6. Digitalizálás és archiválás, amelyet az akadémikusok életművével érdemes kezdeni; az álmom az, hogy tíz év múlva Magyarországon is működjön egy olyan nagy összegző kulturális archívum, mint például az olasz Internet Culturale (internetculturale.it), vagy a francia Gallica (gallica.bnf.fr);
7. A makoveczi örökség ápolása, folytatása, s ennek közéleti vonatkozása: a magyar kultúra és művészet határokon átnyúló egységének összefogása és megerősítése.

❙ *Hogy látja: rendelkezésre áll az a háttér, azok a képzett munkatársak, amivel és akikkel a kitűzött célokat meg lehet valósítani?*

– Most még csak megválasztott elnök vagyok, november ötödikétől leszek hatályban lévő elnök, három évig. Jelen

pillanatban tanulok, összegzem az ismereteimet, következtetéseket vonok le; kezd kialakulni a csapatom. 2013-ban lettem levelező tag, 2017 májusában rendes tag: az elnökségnek sosem voltam tagja, tehát a legfelsőbb döntéshozó szervezet munkájában eddig nem vettem részt. Ezt azért fontos hangsúlyozni, mert két nagy művészünk – Marton Éva és Jankovics Marcell –, akikről már egy éve köztudott volt, hogy elnöki ambíciókat táplálnak, korábban elnökségi tagok illetve alelnökök is voltak, azaz a legmagasabb szinten vettek részt az eddig született döntések kialakításában. Velük szemben én életem első elnökségi ülésén október 11-én, az elnökválasztó közgyűlés másnapján délelőtt voltam, akkor is csak úgy, mint megfigyelő; hogy lássam az ügymenetet, az egésznek a logikáját.

❙ *Szerepel-e a céljai között, hogy – természetesen a többi művészeti ág támogatását sem mellőzve – a zenét jobban a fókuszba helyezi?*

– A MMA elnökeként az a célom és kötelességem, hogy minden, az Akadémia által összefogott és képviselt művészeti ágat egyformán támogassak és segítsek. Ugyanakkor: zenész vagyok, voltam és leszek – nem lettem politikus attól, hogy az MMA elnökének választottak. Természetesen nagyon tisztelem azokat, akik jobbító szándékkal ilyesmire vállalkoznak, de én nem vagyok ilyen személyiség, nincsen politikai múltam, jelenem és jövőm. Ebben például különbözöm az eddigi elnök úrtól, aki aktív kultúrpolitikusi szerepet vállalt; szerintem egyébként nagyon büszke lehet arra, amit ilyen minőségében elért, hiszen az általa alapított Nemzeti Kulturális Alapprogram nélkül, lássuk be, a mai magyar kulturális élet egy hétig sem tudna működni. Ezt ő politikai szerepvállalással érte el, ami tiszteletre méltó, ám egyben persze veszélyes terület is: a más nézetet vallók az ilyen kezdeményezéseket politikai alapon kritizálják, ami ilyen helyzetben természetes dolog. Főtitkár úr kifejezését idézve: az MMA egy politikai térben mozgó, ám nem politikai szervezet, köztestület, éppen úgy, mint a Magyar Tudományos Akadémia – az MTA története 190 éves, míg mi köztestületként mindössze 6 évesek vagyunk. Ugyanaz lehet kívánatos és elvárható mindkettőnktől: a napi pártpolitikai ügyektől való teljes távolságtartás. Ez nem mindig egyszerű, de annál fontosabb – úgy érzem, jó irányban haladunk a célunk elérése felé. Visszatérve az eredeti kérdésre: én nagyon nem szeretem, ha valaki olyasmibe szól bele, amihez nem ért eléggé. Más művészeti ágak vonatkozásában ezt magamra nézve is irányadónak tartom. Amiben viszont valaki kiemelkedően jártas, abban számítok a véleményére, szaktudására, tanácsadására. A megválasztandó hét tagból – négy elnökségi tag, két alelnök, egy elnök – mindenkit külön választanak meg titkos szavazással. Eddig csak kettőnket sikerült megválasztani, Jankovics Marcell alelnök urat és engem; ennek az az oka, hogy az ügymenet az alapszabály szerint 50% +1 szavazatot igényel egy-egy poszt elnyeréséhez, és ha túl sok a jelölt, akkor szétszóródnak a szavazatok, ahogy most is történt. Remélem, október 31-én sikerül megválasztanunk a még hiányzó öt tisztségviselőt. Hozzájuk csatlakozik tiszteletbeli elnök szerepében az eddigi elnök, valamint a főtitkár, akinek a megbízatása 2021-ig szól. Így áll össze a kilenc fős elnökség. Most még nem is vagyunk határozatképesek, ezért fontos az október végén esedékes közgyűlésen megválasztani a tagokat. Bízom abban, hogy az így kialakuló elnökségben – amely nem olyan, mint egy kormánykabinet, hiszen minden tagját név szerinti titkos szavazással választjuk meg, nem a kormányfő „válogat" – minden művészeti ág képviselve lesz, szakértői szinten. Mivel azonban több tagozatunk van, mint ahány elnökségi tagunk, ez automatikusan nem alakulhat ki így, ezért a tagozatok vezetőire éppúgy számítunk, mint az aktív tagságra. Akadémikusaink mindannyian kiemelkedő személyiségek, akik tenni is akarnak az ügyekért – nagyon számítok a szakértelmükre, az elhivatottságukra. A zenei élet természetesen számíthat rám, hiszen én azt ismerem jól, az a legszűkebb hazám, amelyért – a többi művészeti ágat természetesen nem háttérbe szorítva – sokat szeretnék tenni. Alapfilozófiám szerint az egyes területeket külön kell tekintenünk, külön kell kezelnünk, hogy az MMA mindig a legtöbbet legyen képes segíteni ott, ahol kell, abban, amiben szükséges, úgy, ahogy valóban hasznos.

❙ *A közelmúlt két sokat tárgyalt zenei problémaköre a művészeti oktatás kiterjesztése, illetve a zenekarok lehetőségei az ifjúsági hangversenyek terén. Lát-e olyan utakat, fel tud-e vázolni olyan terveket, amik a problémák megoldásához vezethetnek?*

– Azt gondolom, hogy e területen a kulcsszó: ismeretterjesztés. A művészeti ismeretterjesztés. Vannak nagyon jó zenei példák arra, hova vezet a magas szintű ismeretterjesztés, ilyen mondjuk a Zuglói Filharmónia, Záborszky Kálmán akadémikus barátom fantasztikus munkája: ők zenei téren számomra az egyik legfigyelemreméltóbb kezdeményezést vitték véghez, hiszen egy egész kerület fiatalságát közvetlenül szólították meg sok száz hangversennyel. Igaz, hogy óriási küzdelem árán, amely többek között az iskolaigazgatókkal folyt, hogy iskolaidőben engedjék el a gyerekeket a koncertekre... Meggyőződésem, hogy az ismeretterjesztésben a közmédiának, benne az M5 csatornának óriási felelőssége van: meg is fenyegettem őket, hogy a most következő három évben nem lesz tőlem nyugalmuk! Komolyra fordítva a szót: egy-egy művészeti ág belső törvényszerűségeit csak a szakma krémje képes elmagyarázni a publikumnak – ha ezt nem teszi meg, akkor nemcsak nem végzi jól a dolgát, hanem egyúttal maga alatt vágja is a fát, mert rövid időn belül nem lesz közönsége. A dolog nem tűr halasztást: már az elmúlt húsz évben is ezt az álláspontot képviseltem, csak eddig sajnos viszonylag kevesen hallgattak rám. A két elsődleges felelős tehát: szakmánk és a közmédia. A közmédiát közpénzből működtetik, ugyan-

így a közpénz finanszírozza a magyar művészeti intézményeket – elköltésének hatékonysága megsokszorozható, ha a közönség érti is, hogy mi az, amit kap. Egész egyszerűen nem várhatjuk egy átlagembertől, hogy magától, szakmánk által nyújtott segítség nélkül mélyedjen el egy-egy művészeti ág belső törvényszerűségeiben. A közönség érthető módon élvezni szeretné a művészetet, de ehhez értenie is kell azt! Ezért a kulcsszó, hangsúlyozom: az ismeretterjesztés, amely a média nélkül nem megy. Becsületes a zenekarok igyekezete, hogy ifjúsági koncerteket szerveznek, de ehhez hadd tegyem hozzá: Kodály Zoltán nem véletlenül hangsúlyozta, hogy az ifjúságnak csak a legeslegjobb minőségű előadást szabad adni, mert ha az első pillanatban nem fogjuk meg, akkor örökre elveszítjük, mint a jövő koncertlátogató közönségét. Hadd idézzem itt az egykori Eötvös Collegiumról szóló híres jelmondatot: „Ahol a maximum volt a minimum" – történetesen Kodály is a Collegium hallgatója volt. Az érték és minőség ismét előkerülnek, mint alapkövetelmények. Vannak, akik azt mondják, hogy a művészeti minőség szubjektív. Ezzel én egyáltalán nem értek egyet, mert épp az ellenkezője: történetesen objektív. Ami a legkevésbé sem jelent egyformaságot vagy ízlésdiktatúrát, mert nyilván nem lehet összevetni egy hegedű-zongora szonátaestet egy fúvószenekari koncerttel, de azonos műfajban igenis vannak észrevehető és jól mérhető különbségek. A szakma feladata, hogy szigorúan minőségi alapon ezt az összehasonlítást megtegye. Brahms talán egy jó példa erre: ha jól tudom, egyformán szerette saját műveinek nagyon különböző előadásait is, ha azok egyaránt ihletettek voltak. Ezért például nem engedte meg, hogy a karmester partitúrájába jegyzett – főleg tempóváltásokra vonatkozó – előadási utasításai a nyomtatáskor átkerüljenek a zenekari stimmekbe. Valószínűleg azt akarhatta, hogy a zenészek ne tudjanak arról előre, hogy a karmester mit fog csinálni, hogyan érzi, pontosan hogyan képzeli egy adott napon a darabot. Egy másik karmester egy másik zenekarral nyugodtan csinálhat teljesen mást is. Valahogy így képzelem én is a kívánatos sokszínűséget. Gyorsan szögezzük itt le: ha egy művész mélyebb megértés nélkül másol, az nagy baj, mert a saját útját kellene járnia. De a művészeti minőség nem szubjektív – ezért amikor az állam egy-egy művészeti ágban valakit vagy valamit közpénzből támogatni akar, a minőség kell, hogy legyen az erre vonatkozó döntésben a vezérfonal. Lehet, hogy ez radikálisan más, mint néhány régebbi vélemény e téren, de nekem meggyőződésem, hogy így helyes: a minőségi megközelítésnek nincsen alternatívája.

❙ *Ön karmesterként is, oktatóként is dolgozik, az NKA-ban is vannak kötelezettségei. Hogyan fogja mindezt összeegyeztetni az MMA elnökeként Önre háruló feladatokkal?*

– A Zeneakadémián, amint azt már több korábbi interjúban is említettem, évek óta sajnos egyáltalán nincsenek hallgatók a 2011/2012-es tanévben általam megalapított régizene MA-szakon: az Egyetem döntése folytán az utolsó öt évben – erre vonatkozó, gyakran megfogalmazott kéréseink ellenére – sajnálatos módon egyetlen, államilag finanszírozott hallgatói helyet sem rendeltek hozzánk. Bizonyára nyomós okuk volt rá, ám én erről bővebb információt nem kaptam. Szomorú, de egy-két kivételtől eltekintve – itt Balogh Vera és Paulik László nagyon szép eredményeket hozó barokk társhangszeres oktatására gondolok – 2017-ben nincs régizenei képzés a Zeneakadémián. Eddigi tevékenységem alapján is gondolhatja, hogy ennek a helyzetnek egyáltalán nem örülök. Félállásban továbbra is docense vagyok az Egyetemnek, de ottani óráim nem jelentenek különösebb leterheltséget: az elmúlt években elsősorban karmester voltam, most is az vagyok és remélem, leszek is. NKA-kuratóriumbeli tagságom más eset: arról természetesen le kellett mondanom, hiszen összeférhetetlen lett volna az MMA-elnökséggel. Most három évig az MMA vezetése lesz legfőbb feladatom, de másodállásban ezalatt is karmester maradok, és továbbra is nagyon sokat fogok vezényelni. A hazai, és főleg a nemzetközi zenei élet átfutása miatt az elkövetkező két-három év koncertprogramjainak zöme nagyjából már most rögzítve van, a fontos külföldi hangversenyekre vonatkozó felkérések a jelenlegi időszakban a 2020-as évre érkeznek. A Purcell Kórus és Orfeo Zenekar továbbra is működni fog: nem lesz az eddiginél kevesebb koncertünk. Nyilvánvalóan az adminisztratív feladatokat az eddiginél nagyobb mértékben át kell adnom majd az apparátusnak, magamnak elsősorban a művészeti vezetést tartom meg. Vendégkarmesteri felkéréseket továbbra is elfogadok majd, de kérem annak megértését, hogy az elsőbbséget saját együtteseimnek fogom fenntartani. Emellett ha lehet, a tanítást is szeretném folytatni. Sőt: tulajdonképpen eddigi zenész-életem minden területét szeretném folytatni, a hatalmas megtiszteltetéssel járó változást inkább súlypont-eltolódásként élem meg. A zenész kollégák meg fogják érteni – talán jobban, mint akik távolabb vannak ettől –, hogy az elmúlt 26-27 év eredményeit nem szeretnénk feladni. Együtteseimmel az elmúlt negyedszázadban nagyon sokat dolgoztunk lényegi külső támogatások nélkül: a Purcell Kórus és Orfeo Zenekar 2000-2010 között, összesen tíz év alatt költött el annyi közpénzt, mint amennyi ma egy-egy szimfonikus zenekar 3-4 heti, elsősorban a magyar adófizetőknek köszönhető költségvetése. Még egy pillanatra visszatérve MMA-elnöki programomhoz: úgy gondolom, annak minden pontja fontos, és szeretnék minden területen rövid-, közép- és hosszútávú terveket készíteni arról, hol, hogyan, milyen módon és milyen mértékben tudunk előrelépni. Minden területen a legszélesebb szakmai, társadalmi, politikai együttműködést szeretném elérni. Szakmai alapon, érték és minőség talaján: a napi pártpolitikától távol maradva, de a mindenkori kormányzattal szoros együttműködésben, egyfajta aktív tanácsadói szerepben az MMA olyan szellemi hátország, amely a nemzet egésze, a magyar művészet és kultúra szá-

mára nélkülözhetetlen. Az említett, aktív tanácsadói szerep véleményem szerint leginkább a művészet, kultúra, oktatás, nemzetpolitika és a kulturális országimázs területeire terjed ki: mindezen területeken nagy hasznot szeretnénk hajtani, jelentős segítséget szeretnénk adni. Természetesen átláthatóan, tisztán, a közpénzek okos és hatékony felhasználásával.

❙ *Mivel Ön nem volt eddig elnökségi tag, egyértelműnek látszik, hogy a programja alapján sikerült ilyen nagy támogatottságra szert tennie. A többi elnökjelölt hogy viszonyult ehhez az eredményhez?*

– Nagyon örültem volna, ha a most következő periódusban Marton Éva is vállal elnökségi tagságot, ugyanakkor tiszteletben tartom döntését. Jankovics Marcellt már megválasztotta a közgyűlés alelnöknek, és én nagyon számítok az ő sokoldalúságára, a különböző területeken szerzett tapasztalataira. Megtisztelő számomra, hogy együtt dolgozhatunk – már most sokat tanultam tőle, és a többi akadémikustól. Nagyon örülök annak, hogy ennyien rám szavaztak: az elkövetkezendőkben igyekszem ezt a bizalmat meghálálni.

Mechler Anna

A köztestület október 31-re összehívott közgyűlésén a Magyar Művészeti Akadémia tagsága alelnökké választotta Marosi Miklós építészt, továbbá elnökségi taggá választotta Farkas Ádám szobrászművészt, Kiss B. Attila operaénekest, Szemadám György festőművészt és Tamás Menyhért írót. Az október 10-én tartott tisztújításon megválasztott Vashegyi György elnökkel, Fekete György iparművész-belsőépítész tiszteletbeli elnökkel, valamint Jankovics Marcell rajzfilmrendezővel, a nemzet művészével immáron teljessé vált elnökség megbízatása 2020. november 4-ig szól. (a szerk.)

Új tulajdonos a Pannon Filharmonikusoknál

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése úgy döntött, hogy az Önkormányzatnak a Pannon Filharmonikusok-Pécs Nonprofit Kft.-ben lévő, tulajdonában álló üzletrészeit apportálja a Zsolnay Örökségkezelő Nonprofit Kft.-be. A döntés számtalan kérdést vetett fel; mindezekről a zenekar igazgatója, Horváth Zsolt nyilatkozott lapunknak.

Horváth Zsolt szeptemberi közleményében az állt, hogy a Pannon Filharmonikusok Pécs város kultúrájának meghatározó képviselője, mely az elmúlt másfél évtizedben egyedülálló fejlődésének köszönhetően mára a magyar zenei élet megkerülhetetlen szereplője lett. A zenekar az eredményeit a kompromisszumokat nem ismerő szakmai munkájának, minőségi igényének, az azt támogató mindenkori városvezetésnek és a közönségének köszönheti. A tervezett tulajdonosi döntés kizárólag olyan jogi garanciák keretében elfogadható a zenekar vezetése, a művészeti és menedzsment közössége, a város vezetése és a kulturális kormányzat számára, amelyek biztosítják a Pannon Filharmonikusok további zavartalan működését. A jogi keretek kidolgozását – a már előzetesen, a város vezetőjével, Dr. Páva Zsolt polgármesterrel és Dr. Őri László alpolgármesterrel, valamint a kulturális államtitkárral, Dr. Hoppál Péterrel történt megegyezések szerint – a város és a zenekar vezetése közösen végzi. A cél, hogy a zenekar mindenkori működését alapvetően eldöntő feltételek meghatározása és megváltoztatása – üzleti terv, SZMSZ, munkavállalói létszám, vezető személye, szakmai és pénzügyi program, stb. – Pécs város vezetésének döntési jogkörében maradjon.

❙ *Mi vezetett el oda, hogy erre a tulajdonosváltásra egyáltalán sor került? Miért került ilyen helyzetbe a zenekar?*

– Nyitó tételként leszögezem, hogy a zenekarral eddig a pillanatig semmi baj nem történt, sem működésében, sem a struktúrában nincs nehézsége, problémája. Ami tény: a Pannon Filharmonikusoknak megváltozott a tulajdonosa. Az új tulajdonos a Pécs város 100%-os tulajdonában lévő Nonprofit Kft., a Zsolnay Örökségkezelő (továbbiakban: ZSÖK), amelynek leányvállalata lett a PFZ. Civil logikával nézve: eddig Pécs városa volt a tulajdonos, mostantól is Pécs városa tulajdonolja a zenekart, csak egy NKft.-n keresztül, tehát a zenekar ebben a láncolatban eggyel alacsonyabb strukturális szintre került. Alapvető fontosságú dolog ez, lényeges jól érteni, ami nem is olyan magától értetődő: egyrészt kevés példa van rá országosan a művészeti területen, másrészt egy társulat művészei minimálisan foglalkoznak a munkahelyük jogi, gazdasági sajátosságaival, pedig alapjában véve azok jelölik ki a művészeti munka kereteit. Lényegesnek tartom tehát, hogy a PFZ 131 munkavállalója értse a változásokat, így folyamatosan egyeztetek arról a választott testületekkel, ha igény van rá, úgy valamennyi művésszel, munkatárssal. Ennek során olyan egyszerű témákat érdemes tisztázni, hogy szó sincs arról, hogy a tulajdonos azt csinál, amit akar, vagy hogy a tulajdonos vezetői a PFZ vezetői is lennének, akik utasításokat, feladatokat fogalmazhatnak meg a PFZ művészei felé. Hogy mi vezetett idáig, arról én csak fő vonalakban tudok nyilatkozni. Azt lehet felidézni Pécs közel-

múltjából, hogy amikor felmerült annak lehetősége, hogy a város megpályázza az Európa Kulturális Fővárosa címet, ezzel egyidejűleg komoly gondolkodás kezdődött el arról, hogy az új szituációban milyen kulturális rendszer működjön, és milyen formában. Hogyan lehet ez hatékony, működőképes. Akkoriban sok tanulmány készült erről, nekem is sok feladatom volt a hangversenyterem, a zenekar kapcsán. Ugyanakkor a projekt és a városvezetés koncepcionáló szakemberként is számított rám, így jó néhány háttértanulmányt készítettem arról, hogy Pécs kulturális intézményrendszerét hogyan lesz érdemes működtetni. 2010-ben, mikor elkészült az infrastruktúra, akkor az intézményrendszer nagyon megváltozott, összeolvadtak, megszűntek, új feladatot kaptak a régen működő intézmények. Végbement egy folyamat, és letisztázódott az a működési keret, amiről azt gondoltuk, évtizedekig működőképes lesz. Mivel magam is felvázoltam ilyen struktúrákat, a most megvalósult változat nem ért meglepetésként, mert egy nagyon hasonló tervet készítettem, igaz, más hangsúlyokkal. Sok mérlegelés után helyesnek tartottam, hogy a PFZ a Kodály Központ rezidens zenekara lett, ugyanakkor az épületnek nem üzemeltetője és működtetője. 15 éves ügyvezetői tapasztalattal nem merném azt mondani, hogy a mostani helyzetben nem lehet ugyanolyan hatékonyan és ugyanolyan szakmai szinten működtetni a Pannon Filharmonikusokat, mint eddig. Másképpen kell csinálni. Visszatérve a kérdésére: Pécs város gazdasági szerkezetének vannak nehézségei. Pécs a tudás és művészet városa, egyetemén közel 30 000 diák tanul, hatalmas kulturális intézményrendszere van; Budapest mellett az ország egyik legjelentősebb, leginnovatívabb kulturális centruma Ez nem kizárólag a zeneművészetre igaz; a városban közel száz Munkácsy-díjas képzőművész is él, rendkívül erős az irodalmi jelenlét, ott van a színház, a balett… Ugyanakkor sok tanulmány foglalkozik azzal, hogy a város gazdasági szerkezete a rendszerváltáskor a bányák bezárásával megroppant. Eredendően, a háború előtt Pécs egy polgári habitusú város volt, ami nagyon jelentős gazdasági bázist kapott a bányászattól. Ekkor a településre egy újabb városnyi ember érkezett, így kialakult a szocialista időkre jellemző kulturális kettősség, amit akár az épített környezetben is könnyen megfigyelhetünk. A várost tehát tulajdonképpen a bányászat tartotta el, és amikor a rendszerváltással bezártak a bányák, több tízezer ember munkanélküli lett. Az azóta eltelt 27 év sem oldotta meg ezt a problémát, a város iparűzési adója egy nagyságrenddel kisebb középvároséval azonos, így pénzügyileg régóta egyensúlytalan állapotban van.

❙ *Akkor miért pontosan itt került sor ezekre az óriási kulturális beruházásokra, amik további költségeket generálnak?*

– Mi pécsiek rengetegszer válaszoltuk meg ezt a kérdést az elmúlt évtizedben, röviden most is csak azt mondhatom: alaposan megfontolt, reális koncepción alapuló, racionális döntés volt. Befektetés a jövőbe. A kulturális alapú városfejlesztés Nyugat-Európában már jól bevált gyakorlat. Ma is úgy látom, hogy az egész magyar társadalomnak és Magyarország kulturális életének szempontjából helyes volt kulturális fővárossá válni, hiszen ez egyben hazánk történetének legjelentősebb decentralizációs vonulata is. Tény, számos dolog másként alakult: 2005-ben senki sem számolt a 2008-ban kirobbant gazdasági világválsággal, annak a tőke mozgására gyakorolt hatásával, így féloldalasra sikerült a megvalósítás: az állami fejlesztések megtörténtek, a velük szimbiózisban előkészített magántőke alapú befektetések viszont megtorpantak, elmaradtak. Innen datálódik az, hogy a város mindenkori vezetése azzal szembesül: nagyon magas a kibocsátott érték mind a tudomány, mind a művészet területén, miközben csekély mögötte az érdemi finanszírozás. Ugyanakkor a jól működő intézményeket nem lehet megnyirbálni, ezen a szinten megengedhetetlen az értékek rombolása. 15 év alatt már négy polgármesterrel dolgoztam együtt; a PFZ jelentőségének megítélésben azonosan láttak. A Pannon Filharmonikusok egy átlagos, jó zenekarból a 2010-es évek elején az ország egyik legjobb együttese lett, amelyet nem lehet nem említeni, ha az ország zenei életéről van szó. A 2003-ban megfogalmazott koncepció helyes volt, a rá épített stratégiát sikerrel vittük végig, ennek számos eleméről számolhattam be e lap hasábjain. Mindenki elvégezte a saját munkáját, ha szabad így fogalmaznom. A várostól kapott támogatás három elemben és egy felvállalt habitusban összegezhető: elfogadta a koncepciónkat, perspektívát, bizalmat és önállóságot adott és tulajdonossá formálta önmagát a szó valós filozófiai, tartalmi értelmében. Az elmúlt 15 év azért sok vitát hozott, de ez a hármas eddig sosem sérült meg. Most, amikor az új helyzet előállt, először éltük át, hogy nem egyeztettek velünk a problémák megoldásáról, hanem bejelentették, mi fog történni velünk. Talán emiatt éljük ezt meg most sokkal nehezebben, mint az elmúlt idők – esetleg hasonlóan súlyos – nehézségeit. Ha ezen sikerül átlépnünk, és nem változik meg sem a szakmai programunk, sem a stratégiánk, a mindennapi munkánk sem sérül, akkor meg tudjuk tartani a zenekar művészeti munkájának magas szintjét. Hogy ez így is legyen, kemény munkával töltöttük az elmúlt két hónapot. A szeptemberi közgyűlés után, ahol döntöttek a tulajdonosváltásról, már befogadott a közgyűlés egy olyan módosítást, hogy egy olyan védőhálót kell kialakítani, ami garanciául szolgál arra, hogy – bár más a tulajdonos, mégis – abban a jövőképben, amire 2003-ban kezet fogtunk, nem következhet be minőségi változás. Ezeket a garanciális elemeket mindenkinek látnia kell ahhoz, hogy a nyugodt működés biztosítva legyen. Hogy a gyakorlatban ez tapasztalható-e vagy sem, arról még korai beszélni, hiszen nagyon az elején vagyunk. Én azt látom, hogy a feltétlenül szükséges garanciák megszülettek, mint például: a személyi kérdésekben az Önkormányzatnál maradtak a tulajdonosi jogok. Az ügyvezetőt az Önkormányzat nevezi ki vagy menti fel. Ez nem személyi kérdés, pláne nem rólam szól, a fontosságát a vezető választáshoz kapcsolódó pályázati struktúra

adja. Én a negyedik ciklusomat töltöm 2021 nyaráig szóló szerződéssel, azzal együtt elfogadott szakmai programommal, ami jelen esetben is egy 80 oldalban megfogalmazott, nagyon komplex, 5 évre szóló koncepció. Szintén megmaradt az Önkormányzatnál a stratégiai kérdésekben való döntéshozatal joga. Hogy mit tekintünk stratégiai ügynek, az persze vitatható, de a szándékom teljesül, hogy a zenekar jövőjét meghatározó legfontosabb kérdésekben továbbra is Pécs Város Önkormányzata dönt.

❙ *Az imént mégis azt mondta, hogy nem örül a változásnak. Mi ennek az oka?*

– Mint már említettem, a PFZ egy olyan zenekar, ami országos szinten is kulcsfontosságú. Másfél évtizede rögzített feladata, hogy működésében haladja meg a lokális érdekeket, és nemzeti, nemzetközi szinten képviselje a magyar zenekultúrát, építsen erős brandet. Ennek megfelelően alakítottuk ki rezidens szerepkörünket Pécsett, ágyazódtunk be 14 éve a főváros zenei életébe és lépünk föl külföldi zenei centrumokban. Gazdasági axióma, hogy az erőforrások mindig korlátozottak, a felhasználásuk érték- és érdekválasztás. Különösen igaz ez egy akkora város esetében, mint Pécs, amely nem engedheti meg magának, hogy sok különböző területen világra szóló produkciókat támogasson. Másfél évtizede arról hoztunk döntést, hogy a szimfonikus zenekar lesz a kiemelt projekt és a hosszú távú feladataink döntő részét sikerrel végeztük el közösen: a társulat, annak tulajdonosa és csak Pécsett az évi 40 000 hallgatója. Magabiztos vagyok annak összegzésében, hogy a sikerben kinek mi volt a szerepe, pontosan tudom, hogy alapvető az az exkluzív status quo, amelyet a város eddig biztosított. A magas szintű munka folytatásához ebben nem lehet változás, nem mondhatunk le a város választott képviselőinek, felelős vezetésének aktív szerepvállalásáról.

❙ *Mennyiben változik ez meg, ha a Zsolnay Örökségkezelő veszi át a tulajdoni jogot?*

– Felelőtlenség lenne ab ovo kijelenteni, hogy az új struktúra nem működik, hiszen a világban sok helyen vannak kulturális holdingok. Ez ugyan jogilag nem tekinthető annak, de mégis valami hasonló szerkezet. Ugyanakkor állítom, hogy ami egy ilyen holding működéséhez szükséges, az a tapasztalat Magyarországon még nincs meg. Az aggódás csak arra irányul, hogy a ZSÖK olyan sokféle feladatot lát el, hogy nem biztos, hogy tekintettel tud lenni a zenekar speciális igényeire. Ne felejtsük el, ez az anyacég ingatlankezelő, ami az összes pécsi infrastruktúrát működteti – füvet kell nyírnia, biztosítania, hogy a csapból folyjon a víz. Ugyanakkor projektmenedzsmenttel is foglalkozik, kulturális feladatokat is ellát. Egy kulturális holding esetében nagyon diverzifikált háttérre, menedzsment tudásra van szükség, amiben a holding képes megfelelőt nyújtani az egyes területeknek, legyen az közművelődés, csúcsminőségű előadó-művészet vagy üzleti alapú vagyonhasznosítás. Teljesen más protokollt, döntéshozatali érzékenységet igényelnek a portfólió különböző ágazatai, a látszólag azonos területhez allokált egységnyi források, a hozzájuk rendelt szolgáltatók. Bántóan leegyszerűsítve: más papírra kell nyomtatni – akár más grafikussal terveztetni és más nyomdával gyártatni – egy lakossági fórum értesítőjét és az ország egyik legjobb zenekarának a koncertjeiről szóló műsorfüzetet. Mindez más gondolkodásmódot igényel.

❙ *A zenészek számára mit jelent a tulajdonosváltás? Lesz-e ennek bármilyen jele a mindennapi életükben?*

– Szeretném hinni, hogy a PFZ tudatos építkezése miatt ebből nem érezhetnek semmit. A cég olyan indikátorokkal rakta körül magát, amik ezt szavatolhatják. Elmagyarázom egy példával: a hangversenyterem egy EU-s finanszírozású projekt volt, amiben Pécs városa vállalta, hogy 25 éven keresztül közszolgáltatást végez, és mi vagyunk a művészeti közösség, akit nevesítetten kötelezett a komolyzenei kötelezettség teljesítésére. Rögzített előadásszámmal dolgoztunk tehát az elmúlt hat évben és így lesz ez még 19 évadon át. Ugyanilyen projekt a Modern Városok program, aminek része a Pannon Filharmonikusok működése. Ez a megállapodás a Kormány és Pécs városa között tíz évre köttetett, négy szakminisztérium írta alá. Itt is teljesítménymutatókat írtak ki a zenekar számára, és nem csak a darabszámot illetően, hanem a minőségében is. A város ennek mentén tud pénzeket lehívni, ezért az államháztartási támogatási intenzitásunk szerencsére nincs veszélyben. 2025-ig látunk előre, ami nem kevés; a szerződések felrúgása senkinek sem érdeke.

❙ *Akkor mégis, hol van ebben a veszély? Miért vannak fenntartásai?*

– Ha lenne tréfálkozni való kedvem, akkor csak halkan azt vetném fel, hogy bizonyított, sikeres konstrukción miért változtassunk? Az ügyvezetői válasz profánabb, ott a logika jogokról, erőforrásokról és a network-ről szól. A tulajdonos jogköre szükségszerűen erős, ő fogadja el az üzleti tervet, szakmai beszámolót, mérleget. Ezek ugyan csak számok, de hiába van megállapodás általában a működésről, ha gyakorlatban egyes pontok megváltoztathatóak. Egy művészeti évad matematikai leírása az üzleti terv; ezen a ponton a tulajdonos, ha élni akar a jogaival, akkor be tud avatkozni a munkába. Ismét egy példa: a PFZ évente mondjuk 100 000 euróért foglalkoztat külföldi vendégművészt. Egy ilyen módosítás lehet, ha a tulajdonos azt mondja: nem változtatom meg az összeget, költsön ennyit a zenekar, de magyar művészeket hívjon. Apró változtatás, de nagyon messzire mutatnak a következményei, pedig anyagi értelemben nincs különbség. Ettől nem veszik el a támogatás, tudunk koncertet adni, ugyanúgy fel tudjuk használni a pénzt – de a döntés mégis a brandépítés stratégiáját érinti. Néhány ilyen elhatározás megváltoztathatja az egész arculatot. A PFZ rengeteget változott az elmúlt 15 évben, ezeket az eredményeket nem szeretnénk elveszíteni. Ha megmarad a különleges státuszunk, a ZSÖK ezt tiszteletben tartva, mintegy „vagyonkezelőként” tulajdonol bennünket, akkor nagyon jól is működhetnek a dolgaink.

Mechler Anna

Koreai kapcsolat

Lendvai György testvérzenekarról, épületről, évadról

Pályaudvari hangversenyek, klasszikus zenét először hallgató publikum, lelkesedésből muzsikáló, profi művészek. Érdekes zenei összképet ismerhettek meg a MÁV Szimfonikusok muzsikusai, akik idén ősszel Dél-Koreába látogattak. Az együttes és a Korail Symphony Orchestra között ugyanis együttműködés született, s a szintén vasúti társaság által működtetett társulat példaképként tekint a magyar zenekarra. Lendvai Györggyel, a MÁV Szimfonikusok ügyvezető igazgatójával a koreai kapcsolatról, együttese elhelyezéséről és az idei szezonról beszélgettünk.

❙ *Hogyan találtak egymásra a koreai vasúti társaság együttesével?*

– Párizsban jártam egy nemzetközi zenekari konferencián, amelyen részt vett a koreai igazgató is. Ő keresett meg, amikor látta, hogy a mi együttesünket szintén egy vasúttársaság alapította, akárcsak az övéket. Persze, a koreai zenekar jóval fiatalabb a társulatunknál, hiszen mi már 72 éves múltra tekinthetünk vissza, ők pedig négy esztendeje működnek. Nagyon fontosnak tartják, hogy létezik egy másik vasúti zenekar, amelynek már ilyen komoly a történelme, s a kezdetektől hivatásos együttes. A koreai társulatnak ugyanis csak egy része – húsz-huszonöt ember – kap fizetést a munkájáért, a többiek hobbiból vesznek részt a muzsikálásban, pedig a többségük ugyanúgy zeneakadémiai végzettséggel rendelkezik.

❙ *Ahogy Csa Gjong-Szu, a koreai vasúttársaság kommunikációs igazgatója, a szimfonikus zenekar vezetője elmondta, az ország egész területéről jelenkezhetnek az együttesbe a muzsikusok, akiknek nagy megtiszteltetés, komoly lehetőség, hogy egy ilyen társulatban játszhatnak…*

– Így van, de hozzá kell tegyem, rengeteg Dél-Koreában a képzett muzsikus, akik közül sokan két-három órát is vonatoznak, hogy részt vegyenek egy-egy próbán. A kint folytatott eszmecserékből egyébként kiderült, milyen komoly gondot jelent az, hogy miközben az európai zenetanulás egyfajta divat, s a tehetősebb szülők jó része taníttatja a gyerekét, a fiatalok hiába szereznek diplomát Európában vagy Amerikában, nem biztos, hogy ott álláshoz jutnak. Hazatérésük után pedig nem találnak maguknak könnyen zenészi munkát... Dél-Koreában, ha nem is sok, de azért akad néhány nagy szimfonikus zenekar. A helyi vasúttársaság pedig azért is indította el a saját együttesét, mert így olyan közönséget is megismertethet a klasszikus zenével, amelynek tagjai egyébként nem járnak hangversenyekre.

❙ *A megállapodásukat ünnepélyes keretek között írták alá a budapesti Dél-Koreai Kulturális Központban, s ezen a rendezvényen vetítettek is egy kisfilmet a nyári vendégszereplésükről. Meglepő módon pályaudvarokon muzsikáltak…*

– Igen, de hatalmas épületekről beszélünk, amelyek a közösségi élet fontos helyszínei, rendszeresen rendeznek a pályaudvarokon például kiállításokat is.Igazolhatom, nagy érdeklődés kísérte ezeken a helyszíneken a játékunkat. Nyolc szólamvezetővel utaztunk ki, akik egy kamarazenekarban játszottak a koreaiakkal. Három pályaudvaron is bemutatták a műsort, nagy sikerrel, ezek közül az utolsó egy filmfesztivál nyitóeseményeként szolgált. A sorozatot azután egy nagyzenekari koncert zárta, amelyet a söuli Lotte Koncert Hall-ban rendeztek meg. A hatalmas, két és félezer férőhelyes koncertterem modern, új épület, kiváló akusztikával rendelkezik, s teljes telt ház előtt muzsikálhatott az együttes, az előadásuk hatalmas tetszést aratott.

❙ *Azt hittem, az együttműködés azt jelenti, a teljes zenekarral indulnak vendégszereplésre…*

– Reméljük, egyszer majd erre is sor kerül, most azonban csak ennyi ember utazására volt lehetőség, amit a korai partner szponzori pénzekből fedezett. Az volt a lényege ennek a vendégszereplésnek, hogy a magyar muzsikusoknak köszönhetően a zenekar ügyére a legmagasabb szinten is felfigyeltek, az ottani vasúti társaság elnöke is fogadott bennünket. Tartottak egy találko-

Fenyő Gábor és Csa Gjong-Szu

zót, ahol bemutattam a MÁV Szimfonikus Zenekar történetét, levetítettük a társulatunkról szóló kisfilmet, beszéltem arról, hogy miért alakult az együttes, hogyan működött, hová fejlődött az eltelt évtizedek során. A koreai együttes példaképnek tekint bennünket, a koncerttermi hangversenyre egyébként olyanok is eljöttek, akik máskor nem hallgatnak klasszikus zenét. A koncert pedig zenei szempontból is remekül sikerült, egy Salzburgban tanult karmester vezényelt, ő a társulat állandó dirigense.

❙ *Mi lesz a folytatás?*

– Most már ketten vagyunk a koreai társulattal vasúti zenekarok, s jónak tartom, hogy született egy külföldi kontaktunk, aláírtuk az együttműködési megállapodást. A két zenekar barátságával pedig a két vasúttársaság között is kapcsolatok szövődnek. Már ezért a néhány napos közös munkáért is roppant hálásak, meg voltak győződve arról, hogy a záróhangverseny azért sikerült olyan remekül, mert a mi szólamvezetőink is velük muzsikáltak. Nagyon szép út volt, s hasznos is. Jövő júniusra pedig ismét meghívták ezt a nyolc muzsikust. Azután meglátjuk a folytatást, de most már kapcsolatba kerültünk a követséggel, a kulturális központtal, s néhány dél-koreai vállalattal is…

❙ *Mi a helyzet itthon? Találtak már új otthont a zenekarnak? Most ugyanis még itt, a Múzeum utcai épületben beszélgetünk…*

– Egyelőre itt vagyunk, de folyamatosan, már fél éve tárgyalásokat folytatunk a Fejlesztési Minisztériummal, keresik nekünk az új helyet, s már körvonalazódik is valami megfelelő megoldás.

❙ *Közben pedig a munka is folyik. Milyen koncerteket, vendégművészeket emelne ki a szezonból?*

– Úgy gondolom, hogy a zenekarunkkal dolgozó állandó művészeinket is érdemes megemlíteni. Csaba Péter, Kesselyák Gergely, Takács Nagy Gábor és Kobayashi Ken- Ichiro vezényelik a koncertjeink nagy részét. Mellettük olyan karmestereket hívtuk meg, mint Dimitrij Jorovszkij, Irwin Hoffman és Günther Neuhold. Szólistáink között több világhírű művész is található. Baráti Kristóf és Várdai István együtt fogják előadni Rózsa Miklós kettős versenyművét, előbbi karmesterként is bemutatkozik közönségünknek. A világ talán legjobb hárfása, Marie Pierre Langlamet is vendégünk lesz, csakúgy, mint Ilja Gringolts, Várjon Dénes vagy Lencsés Lajos. Hagyományos operagálánk fő vendége Molnár Levente, aki barátaival tér haza a MÜPA-beli fellépésre.

Megemlékezünk Debussy és Gounod évfordulójáról. Ennek jegyében lesz hallható Gounod pedálzongorára írt versenyműve. Ezt a hangszert most lehet majd először látni és hallani Magyarországon. Szintén kiemelném a novemberi, zeneakadémiai koncertünket, amelyen Finnország függetlenségének 100 éves évfordulója előtt tisztelgünk. Ennek az ad különleges aktualitást, hogy Csaba Péter, művészeti vezetőnk a finn zenekultúra terén tett szolgálatai elismeréséül szeptemberben megkapta a Finn Fehér Rózsa Lovagrend kitüntetést.

Végül, hadd említsek meg egy bérleten kívüli koncertet is, amelynek szólistája egy élő legenda, Menahem Pressler lesz, aki kilencvenes éveinek derekán is szívesen jön Budapestre azért, hogy a MÁV Szimfonikus Zenekarral és Csaba Péterrel koncertezhessen.

R. Zs.

„Az Apaország jólétéért”

Csaba Péter, a MÁV Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője és vezető karmestere idén októberben immár másodjára részesült magas rangú külföldi kitüntetésben. A Francia Köztársaság Becsületrendjének lovagi fokozata után a Finn Fehér Rózsa Lovagrend tagjai közé is beválasztották. A Lyonban élő művésszel a díj hátteréről és Finnországról beszélgettünk.

Mit gondol, minek köszönhető az idei éremeső?

– Bevallom, meglepett ez a finn elismerés, s az csak a véletlen műve, hogy ugyanabban az évben kaptam, mint a franciák kitüntetését. Talán az őszülő hajam miatt, de félretéve a tréfát, bár nem vagyok egy hivalkodó ember, elmondhatom, hogy egyesek észreveszik, ha valaki igazán a művészetért verekszik, s igazi zenei nevelő munkát végez. Nekem mindig a kvalitás, a fejlesztés és a zenészek segítése volt a célom. A magyar zenészekkel is ezt teszem, hiszen számomra ez küldetés. Finnországba 30-35 évig folyamatosan jártam, a finn zenei életért rengeteget tettem, s ez az időszak egybeesik a finn zeneművészet felemelkedésével. Hálás vagyok, hogy ebben közreműködhettem először hegedűsként, majd karmesterként és zenekar alapítóként is. Sok hegedűs, zongorista, aki annak idején velem kamarázott, ma már világhírű szólista vagy zenész, mint Sakari Oramo, a BBC főkarmestere például. Alkalmam volt emellett olyan zeneszerzőkkel is együtt dolgozni, mint Erik Bergman, aki Sibelius után a finn zene egyik legnagyobb reprezentánsa, s darabot is írt számomra.

A finn Fehér Rózsa Lovagrend mottója, mely a medálon is szerepel: az Apaország jólétéért. Mi a helyzet az anyaországgal?

– Én valahol épp egy ilyen helyzetben vagyok. Bár itthon nem annyira vesznek észre, igazi magyarnak érzem magam, nagyon sokat teszek a magyar művészekért is: Svédországban rendeztem magyar zenei napokat, elhívtam a Bartók Vonósnégyest Finnországba, ahol lehet, a jó szót, a jó esztétikai véleményt hirdettem és hirdetem. Noha francia állampolgár vagyok, ős erdélyinek tartom magam, s a bartóki parlando, az igazi erdélyi beszéd nagyon közel áll hozzám, aminek egyik legnagyobb ereje éppen az, hogy keveset mond, de az sokat kell, hogy jelentsen. Franciaországban élek, de olyan ez, mint egy híd, aminek a közepe Budapest. Zsurka Péter hegedűtanárom Pestről jött Kolozsvárra, tehát az én tudásom is innen eredeztethető, s Terényi Ede erdélyi zeneszerzőnek, akivel tizenöt éven át dolgoztam, a mai napig szintén nagyon sokat köszönhetek. Budapestre és Magyarországra mindig úgy néztem, mint központra, itt ismertem meg többek között Kocsis Zoltán, Ránki Dezső vagy Simon Albert barátomat is. Bár az élet ide-oda rángatott, három évtized távlatából talán mondhatom, hogy világpolgár vagyok – hiszen közel nyolcvan országban jártam és játszottam – az erdélyi gyökér, a magyarságom megmaradt.

Jorma Panula karmester gratulált már Önnek?

– Ő még nem, de nagyon sokan gratuláltak finnek, s nagyon sok kedves gesztust kapok, kaptam tőlük. A korábbi finn elnök, Martti Ahtisaari, aki később béke Nobel-díjat is kapott, nagyon szeretett a koncertjeimre járni, egy szilveszter éjszaka, mikor az elnök beszédet intézett a néphez, felkért, hogy utána dirigáljak 30 perc Sibeliust a finneknek. De említhetem, mikor Finnország vette át az unió soros elnökségét, a finnek akkor is engem kértek fel a hivatalos koncertre Brüsszelben.

Ön nagyon sokat adott Finnországnak. Mit adott Finnország önnek?

– Nagyon dinamikus és kreatív vagyok, s néha, ha valamit kigondolok, rögtön meg akarom csinálni. A finnek lassabbak, nyugodtabbak, minél kevesebb a nap, annál többet gondolkodnak. Ezt a hozzáállást megszerettem, ugyanígy a finn természetet, ami Sibelius zenéjének a háromnegyedét jelenti. Finnországban, ahol mindenhol fenyőfák és tavacskák vannak, se hegyek, se szakadékok, a természetnek fantasztikus ereje van. Megtanultam ezt a nagytávú érzetet, ami a finn zenében is nagyon benne van, de megszerettem a finn szauna kultúráját is, ami maga az egyszerűség, a tisztaság, és a csend, s ami olyan energiát ad akár egy 14 óra megállás nélküli zenélés után, hogy szinte újjászületik az ember.

Keszler Patrícia

2. Edukációs konferencia a BMC-ben

November 14-én délután a BMC adott otthont annak az edukációs konferenciának, amelyet a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége (MSZZSZ) hívott össze. A konferencia két alapgondolata a fiatalság zenei neveléséhez kapcsolódott: az élőzenei koncertek szerepe az ifjúsági személyiségfejlesztésben, illetve a szervezett koncertlátogatás problematikája vidéken és Budapesten.

Fotók: Gacsádi Albert

AZ ELNÖKSÉG

A tanácskozásra az EMMI Kultúráért-, illetve Köznevelésért Felelős Államtitkárságáról, az MMA-tól, az új nemzeti alaptanterv (NAT) kialakításán dolgozó munkacsoportból, a Filharmóniától, a Zeneakadémiáról éppúgy érkeztek képviselők, mint a szövetség tagszervezeteinek részéről. Így a konferencián valóban megszólalhatott minden érintett fél, hangot kaphatott minden vélemény, ami a kérdések kapcsán megfogalmazódott.

A beszélgetést **Kovács Géza**, az MSZZSZ elnöke moderálta. Köszöntőjében idézte Kodály Zoltánnak azt a gondolatát, ami a *Százéves terv* című, 1947-es írásában áll: „Jósolni nem tudunk, de ha a szaktanítás elve 1968-ra, száz évvel a népiskolai törvény születése után megvalósul az életben is: bizton remélhetjük, hogy mire 2000-et írunk, minden általános iskolát végzett gyermek folyékonyan olvas kottát. Nem nagy vívmány. De ez csak külső jele lesz annak, ami addigra bizonyosan kifejlődik, s ami akkor majd joggal viseli nevét: a magyar zenekultúrának." Ez a morális inspiráció volt a felütése annak a közel három órás beszélgetésnek, amely a mottóban meghatározott két témát igyekezett körbejárni.

A konferencia első felében öt meghívott előadó foglalta össze 10-15 percben az általa tapasztaltakat, majd kerekasztal-beszélgetésre került sor.

Elsőként **Záborszky Kálmán**, a Zuglói Filharmónia képviselője kapta meg a szót. Egy rövid bejátszással szemléltette, milyenek azok a hangversenyek, amik az ő szervezésében zajlanak Zuglóban. Ezek az – ingyenes – hangversenyek hét éve tartanak a kerületben. A kezdeti ellenállást, amelyet a tanórák elmaradása okozott a pedagógusok körében, személyes beszélgetések során győzte le. Hangsúlyozta, hogy az első ilyen alkalom után – és ezeknek az alkalmaknak zenei, irodalmi, akár tánc- vagy cirkuszművészeti vonatkozásai is vannak – maguk a „nem érdeklődő" diákok kérték, hogy legyen folytatás.

Hámori Máté, aki Óbudáról érkezett, egy hasonlóan jól működő gyakorlatról számolt be. Felvetette, hogy nagyobb hatással van a gyerekekre a méltó környezetben tartott előadás, ezért lehetőség szerint nem a tornatermekben kellene koncerteket adni, de a semminél még egy átmeneti megoldás is jobb. Véleménye szerint intenzívebb kapcsolatot kellene kiépíteni az okta-

ZÁBORSZKY KÁLMÁN ÉS SOLYMOSI TARI EMŐKE

HÁMORI MÁTÉ

VEREBÉLYI ÁKOS

FOTÓK: GACSÁDI ALBERT

tás szereplői és a zenekarok között, mert a jó szándék csak a pedagógusok – illetve a pedagógiai tárgyú döntést meghozók – segítségével lehetséges. Mélyebb élményt tud adni az a hangverseny, amire felkészítik a diákokat, és amiről utána is beszélgetnek, mint egy olyan, aminek értelmezését és befogadását a gyerekekre bízzák.

Hollerung Gábor szomorúbb gyakorlati tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal: a koncerteket sokszor nem azok hallgatják, akiknek kellene, akiknek igazán szólnak. Véleménye szerint a mai gimnazisták jelentős része elveszett a zene számára; a közhangulatból nagyon hiányzik a motiváció, a zenei tevékenységek, például kóruséneklés elfogadása. A ma működő énektanítás egyre kevésbé alkalmas élményközvetítésre. A tanárok között kevés a szakképzett, vagy ha van is, a véleményét nem fogadják el, kezdeményezéseit nem segítik. Nem pusztán hozzárendelt anyagiakra lenne szükség, hanem arra: az irányító testület koordinálja a zenével kapcsolatos szándékokat, kezdeményezéseket, teremtsen intézményes feltételeket.

Negyedszer **Lukácsházi Győző** szólalt fel, aki BonBon Matiné sorozatával a gyakorlatban is rengeteget tett azért, hogy zene-közelbe vigye a fiatalságot. Ő azt a gondolatot hangsúlyozta, hogy a rendszeres élmény a dolgok kulcsa, egy-egy alkalom nem változtat a gondolkodásmódon, a zene megítélésén. Szegeden módszeresen egymásra épülnek a gyermekeknek szóló zenés események: az ovisok betekintő-, hangszer-próbálgató élményétől az első mesekoncerten át, majd a szülő-gyermek párosoknak szóló koncertek után az iskolások is megkapják az egyórás koncertet délidőben, míg eljutnak arra a szintre, hogy egy teljes esti hangversenyt meg tudjanak hallgatni. Fontos, hogy motivált előadók játsszanak; azt is határozottan kijelentette, hogy 6-9 éves kor között dől el, milyen viszonya lesz a gyerekeknek a zenével.

Az utolsó meghívott előadó **Lendvai György** volt, aki már a várandós édesanyák számára is koncertsorozatot indított. Ezek a szülők újszülöttjeikkel is igényelték a komolyzenei koncertet, és a kicsit nagyobbak unoka-nagyszülő párosok számára összeállított programokat hallgathatnak náluk. Az ifjúsági koncerteket illetően: véleménye szerint egy gyerek nem lehet annak a kiszolgáltatottja, hogy a pedagógusnak van-e kedve elvinni őt hangversenyre; ezeknek a koncerteknek szervezetten és tanítási időben kell zajlania. Még így is további kérdéseket vet fel a terembérlet, az esetleges kivonulás lebonyolítása, finanszírozása.

A beszámolókat követően a konferencia résztvevői kérdéseket tehettek fel, véleményt alkothattak az elhangzottakról. Elsőként **Verebélyi Ákos,** a váci tankerület vezetője élt a hozzászólás lehetőségével. Ő pártolja és támogatja a hangversenyre járást, ám aggodalmát fejezte ki az iskolai tananyagot illetően; saját tapasztalatai a zenetanításban arra mutattak, hogy könnyebb a gyermekek által ismert anyagokon keresztül megszólítani őket. **Mogyorósi Attila,** a Közép-Pesti tankerület képviselője rámutatott, hogy amennyiben egy iskolai programon való részvétel kötelező, úgy nem lehet pénzt kérni az azon való részvételért. Ennek ellenére van lehetőség arra, hogy szervezetten és iskolai időben menjenek hangversenyre a gyerekek, a szakmai dologi keret terhére.

LUKÁCSHÁZI GYŐZŐ ÉS HOLLERUNG GÁBOR

Fotók: Gacsádi Albert

Dr. Váradi Judit, a Debreceni Egyetem docense érdekes gondolatokat fűzött az elhangzottakhoz: az ő működési területén pontosan akkor kezdődtek az ifjúsági hangversenyek, amikor a lecsökkentett énekóra-szám miatt a pedagógusok kétségbeesetten fordultak hozzá segítségért. Keresték, hogyan tudnának több időt tölteni zenével a növendékeik, és a megoldás egyik útja volt, hogy látogassanak koncerteket. A térséget mára behálózzák az ifjúsági hangversenyek, ám koncertpedagógiai szakemberként olyan dolgokkal is szembesül, amikkel a zenekarok esetleg nem találkoznak: egy nemrég készült felmérés alapján a nyugat-európai gyermekek körében a komolyzene kedvelési aránya mindösszesze 3%. Akik a nehézségek ellenére hangversenyre hordják a gyerekeket, azoknak egy része arra panaszkodik, hogy a programok összeállításakor nem veszik figyelembe az életkori sajátosságokat. Sajnálatos tény, hogy kevesen értelmezik helyesen a 2012-es NAT-ban megfogalmazott ajánlást: az ének-zenei oktatás része a koncertpedagógia, vagyis az élőzenei élmény. Dr. Váradi Judit összefoglalójában hangsúlyozta, hogy alulról is, felülről is építeni kell ezt a gyakorlatot, mert máshogy nem találkoznak az igények a lehetőségekkel.

Erre reagálva **Szamosi Szabolcs** vette át a szót, aki a Filharmónia Magyarország képviseletében ismertette az általa irányított szervezet eredményét. Elmondta, hogy kétszáz településen körülbelül 1000 hangversenyt szerveztek összesen mintegy 300 000 gyerek számára (a honlapjukon: 250 000 iskolás korú gyerek számára, a szerk.), de országos szinten nagyok az eltérések. Kisebb település kicsi hangversenytermében kisebb a koncertezési hajlandóság, mint nagyobb, jelentősebb helyszíneken. Költségvetésük szerint 50 000 forintot fordíthatnak egy hangverseny költségeire, ami ismerve a szimfonikus zenekarok mozgatásának, vagy egyáltalán: szerepeltetésének költségeit, a lehetőségeik végső határára sodorta őket. Nem tudják kigazdálkodni a jó moderátorok szerepeltetésének díját, ami a minőség rovására megy.

Szervesen kapcsolódott ehhez **Farkas Pálnak,** a Regionális Zenekarok Szövetsége elnökének hozzászólása: Nógrád megyében már nem tudták finanszírozni a filharmóniai koncerteket, komoly gond van a megvalósítással, amit az is nehezít, hogy az egyes zenekarok konkurenciát jelentenek egymás számára. Elengedhetetlen a szervezettség, az intézményes háttér, az irányítás, különben azok a kísérletek is kudarcba fulladnak, amik még működhetnének, eredményre vezethetnének.

Az MMA-t képviselő **dr. Solymosi Tari Emőke** a minőséget, a magas nívót emelte ki a szempontok közül: a zuglói összművészeti élmény a kivetített tudnivalókkal, a képekkel, hangokkal, versekkel, tánccal olyan komplex élményt nyújt, amit az életkori sajátosságok figyelembevételével alakítanak ki alkalomról alkalomra. Lendvai György gondolatát folytatva kijelentette, hogy a szülők hajlandóságán sem múlhat, részesül-e a gyermek ilyen élményben. Meg kell teremteni a feltételeit annak, hogy évente többször, szervezetten menjen hangversenyre az összes diák.

FEKETE GYULA ÉS IGRIC GYÖRGY

Fotók: Gacsádi Albert

MOGYORÓSI ATTILA

CSONKA ANDRÁS ÉS SZAMOSI SZABOLCS

Maróti Emese, aki dr. Csépe Valéria miniszteri biztos képviseletében érkezett, köszönetét fejezte ki a megszólalóknak, mert véleménye szerint az új nemzeti alaptanterv pontosan ilyen célok mentén készül: élményszerű tudást akarnak adni a gyerekeknek a lehető legkorábban. Ha közös a szándék, akkor már csak a közös platformot kell megtalálni, amihez az MSZZSZ segítségét kérte, illetve arról érdeklődött, az egész ország lefedhető-e a zenekarok tevékenységével.

Kovács Géza és **Popa Péter** biztosította őt arról, hogy mind a titkárságon keresztül, mind a honlapról minden pedagógus vagy oktatási döntéshozó információkat kaphat a tevékenységükről, mely az egész országra kiterjed. A zenekarok érdekei is azt kívánják a jövő közönségének megteremtése végett, hogy szoros együttműködés alakuljon ki közöttük. **Szamosi Szabolcs** közbevetette, hogy pillanatnyilag a kulturális alapellátásban az egyetlen erre alkalmas szervezet a Filharmónia, ám a forrásaik a megvalósításhoz nem elégségesek, így nem tudnak kellő színvonalon működni. Néhány rövidebb hozzászólás utalt arra, hogy az iskolák igényét lenne jó a meglévő tartalom mögé tenni, mert nem épült be a gyakorlatba a koncertlátogatás. Szükség lenne ennek bővebb kifejtésére az új NAT-ban (dr. Váradi Judit); illetve: nincs a feladatok mellé elégséges eszköz rendelve. Nem egy karmesternek kellene győzködnie az iskolaigazgatót az ügy fontosságáról, hanem a vezetésnek kellene válaszokat adnia a felmerülő kérdésekre, annál is inkább, mert a mai gyakorlatból a nonverbális kommunikáció képzése teljesen hiányzik (Hollerung Gábor).

A tanácskozás utolsó felszólalója az EMMI-t képviselő **Lebanov József** volt, aki az oktatásirányítás szemszögéből mérlegelte a hallottakat. Biztosította a konferencia résztvevőit arról, hogy alapvetően egyetért a nézeteikkel. Nem titkolta, hogy sok olyan impulzus éri a vezetést, ami jól alátámasztott érdekeken nyugszik, legyen szó arról, miért nincs mindennapi matematika-oktatás, vagy miért hiányzik Vajda János a hetedikes magyar tananyagból. Minden ilyen igényt nyilván nem lehet kielégíteni, de a művészetek transzfer hatása miatt a konferencián megfogalmazott gondolatok valóban fontosak. Az új NAT eleme lesz az élményalapú oktatás, ám Lebanov József véleménye szerint döntéshozói szinten nem biztos, hogy kellően felismerik a zenekari koncertek jelentőségét. Abban viszont mindenképp tudnának segíteni a zenekaroknak, hogy a szövetségtől származó információkat eljuttatják az iskolákba.

A tanácskozás összességében jó hangulatban folyt, a jelenlévő szakemberek mindannyian a saját területük odaadó, agilis, jelentős személyiségei. A felmerülő gondolatok csak a kezdetét jelentik annak a megújulási folyamatnak, ami most elindulhat – ha sikerül azt jó helyen és jó időben kommunikálni, hogy a koncertlátogatás problémaköre nem egyezik meg azzal, hogy lesz-e sakk-szakkör az iskolában. Ide kívánkozik a mottóul használt Freund Tamás-idézet: „Az intenzív érzelmek mélyen égetik be az információkat. Érzelemgazdagságot csak katartikus élményekkel lehet elérni. Katartikus élményeket pedig csak a művészet oktatása és a művészetekkel való szoros kapcsolat eredményezhet." További gondolkodásra ad okot, hogy a felszólalásokból úgy tűnt, nem teljesen tisztázott a Filharmónia Magyarország jelenlegi szerepe. Miért a zenekarok szerveznek ifjúsági hangversenyeket, ha létezik egy olyan szervezet, amelyet erre a célra alapítottak meg? Illetve: amennyiben valóban 50 000 forint költséggel szervezhetnek hangversenyeket, akkor mégis milyen koncerteket hallhatnak azok a gyerekek, akik ilyen szervezésben jutnak élményhez? Ezek minden bizonnyal szólókoncertek, így a nagyzenekari hangzással a diákok valószínűleg nem találkoznak. Akkor viszont hol van a helye a vezetés, az oktatásirányítás szerint a zenekaroknak az ifjúsági koncertek palettáján? – ezzel a kérdéssel máris eljutottunk oda, ahol a konferencia kezdődött. Válasz még nincs.

Mechler Anna

Hogyan és miből működnek a szimfonikus zenekarok?

A korábbi évekhez hasonlóan, idén is közzétesszük tagzenekaraink legfontosabb adatait a nyílt és átlátható működés jegyében. Az összehasonlító adatokból világosan látszanak azok az összefüggések, amelyek tanulmányozásával lehetőség kínálkozik a jogalkotók számára, hogy zenekarainknak megteremthessék az esélyegyenlőséget, nem csupán a szakmán belül, de az összes előadó-művészeti szervezethez, vagy akár a zenepedagógusokhoz viszonyítva, figyelembevéve az egyes teljesítmények közötti különbségeket.

Az együttesekben különböző jogviszonyokban foglalkoztatott művészek száma

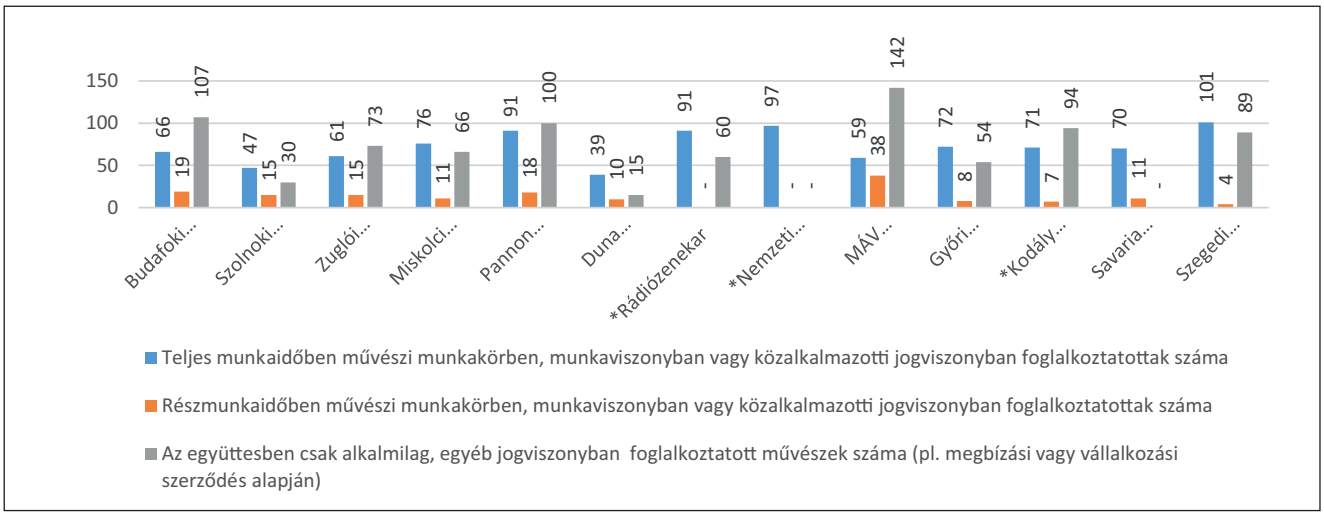

A költségvetési és a fenntartói, vagy alapítói támogatások aránya

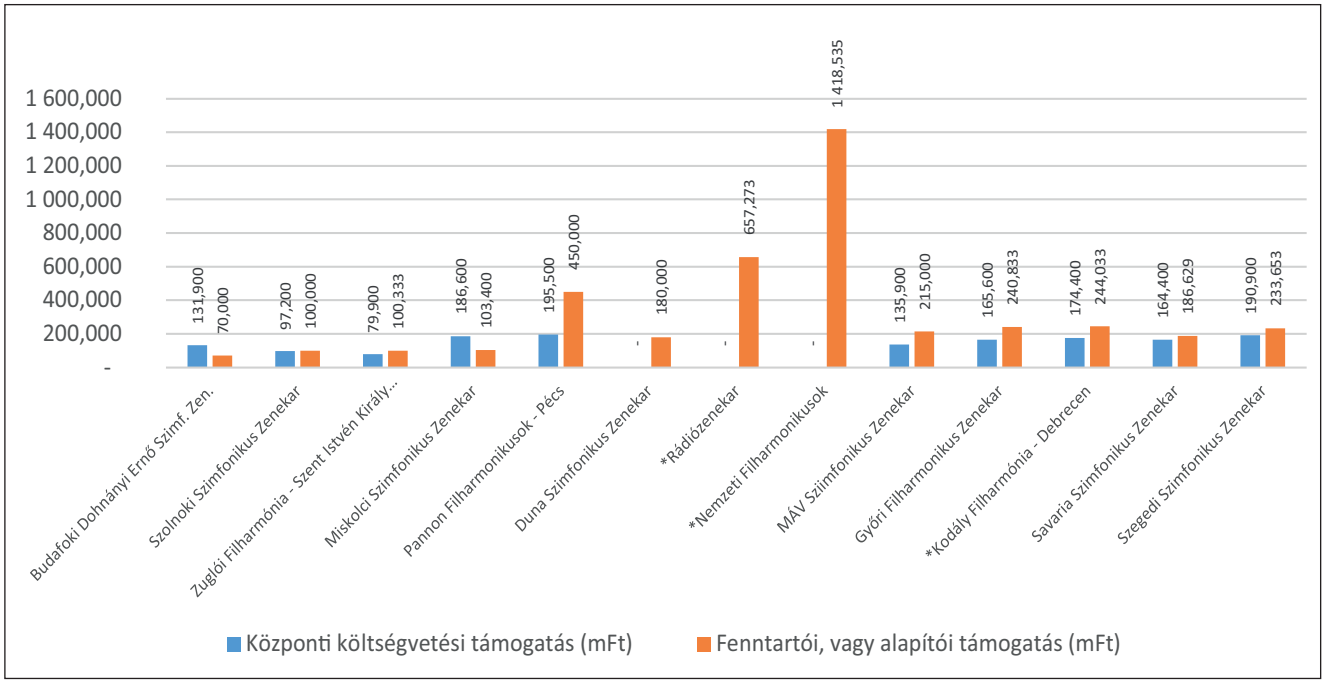

* *Kórus nélkül*

A központi költségvetési és a fenntartói támogatások egy főre jutó éves átlaga a művészeti munkakörben, teljes munkaidőben foglalkoztatott dolgozókra vonatkoztatva (mFt)

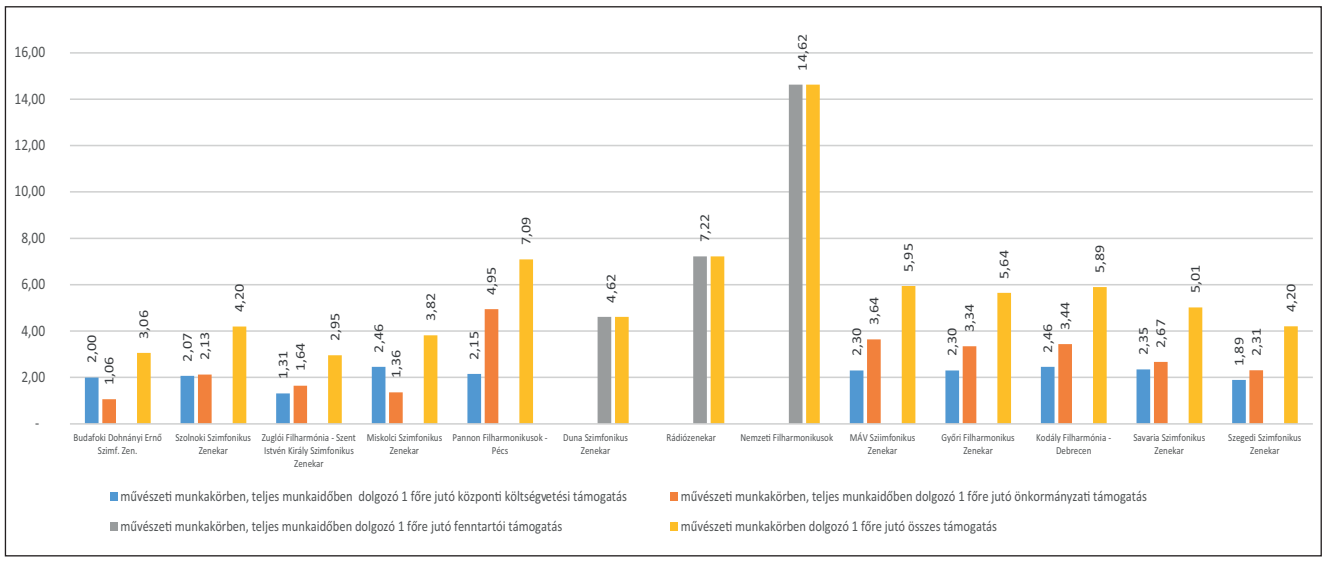

A szolgálatszámok éves átlaga, valamint az átlag alapbérek és a teljes havi bérátlag összehasonlítása

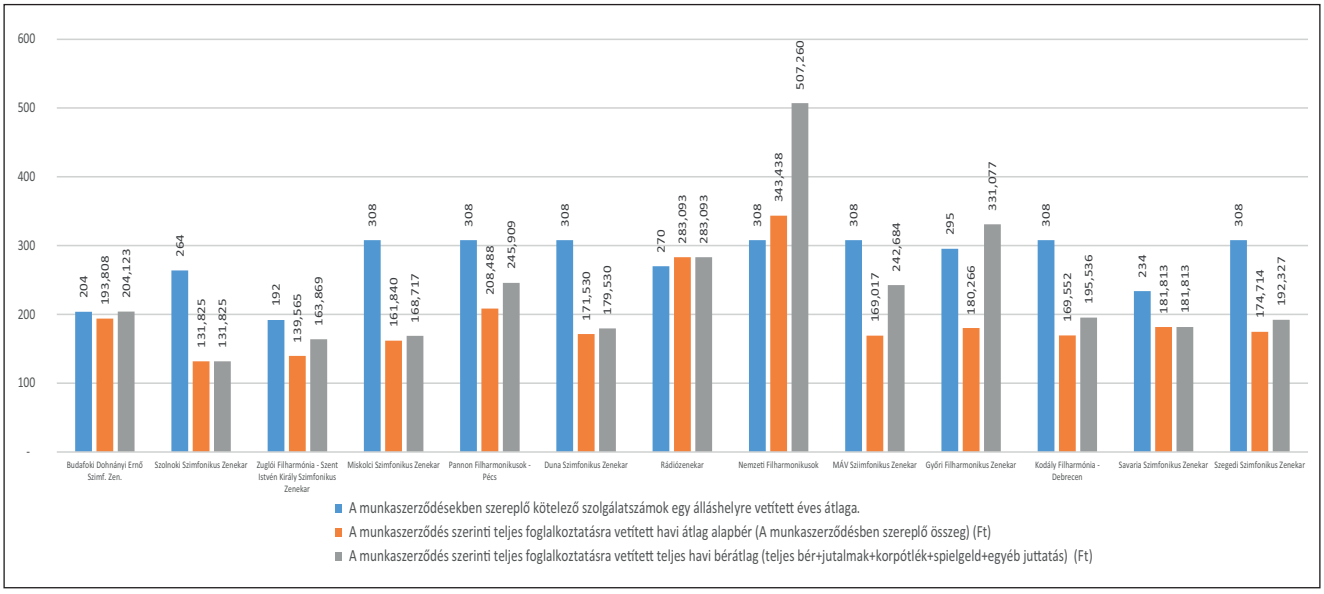

Az összes belföldi hangverseny száma a 2015–16-os évadban

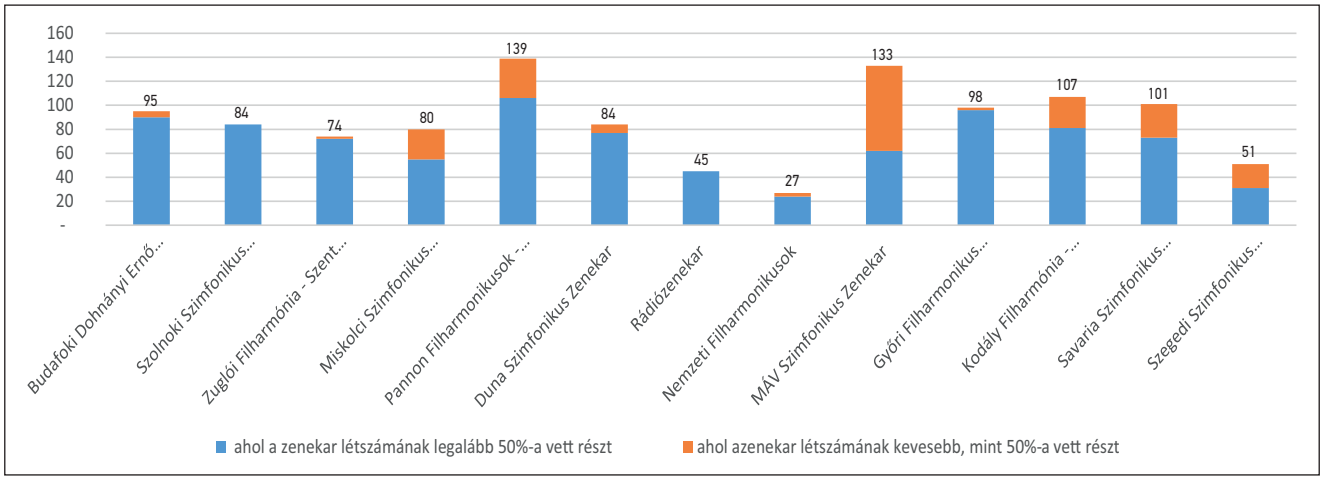

A fizetőnézők száma a 2015–16-os évadban

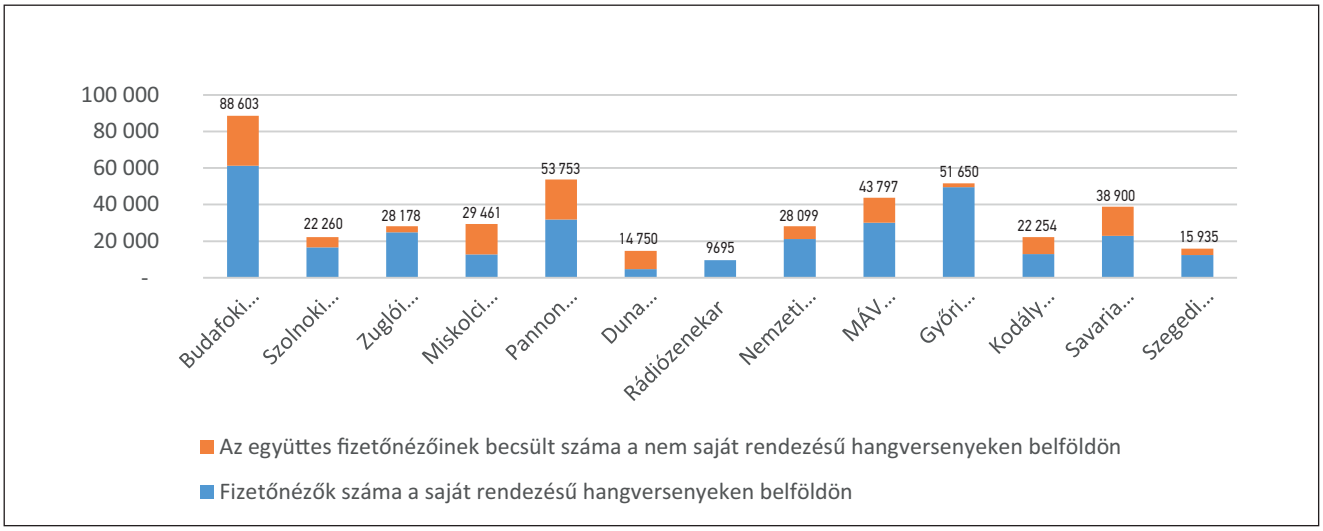

Jegybevétel 80%-ig az Emtv alapján kapott támogatás 2016-ban (TAO)

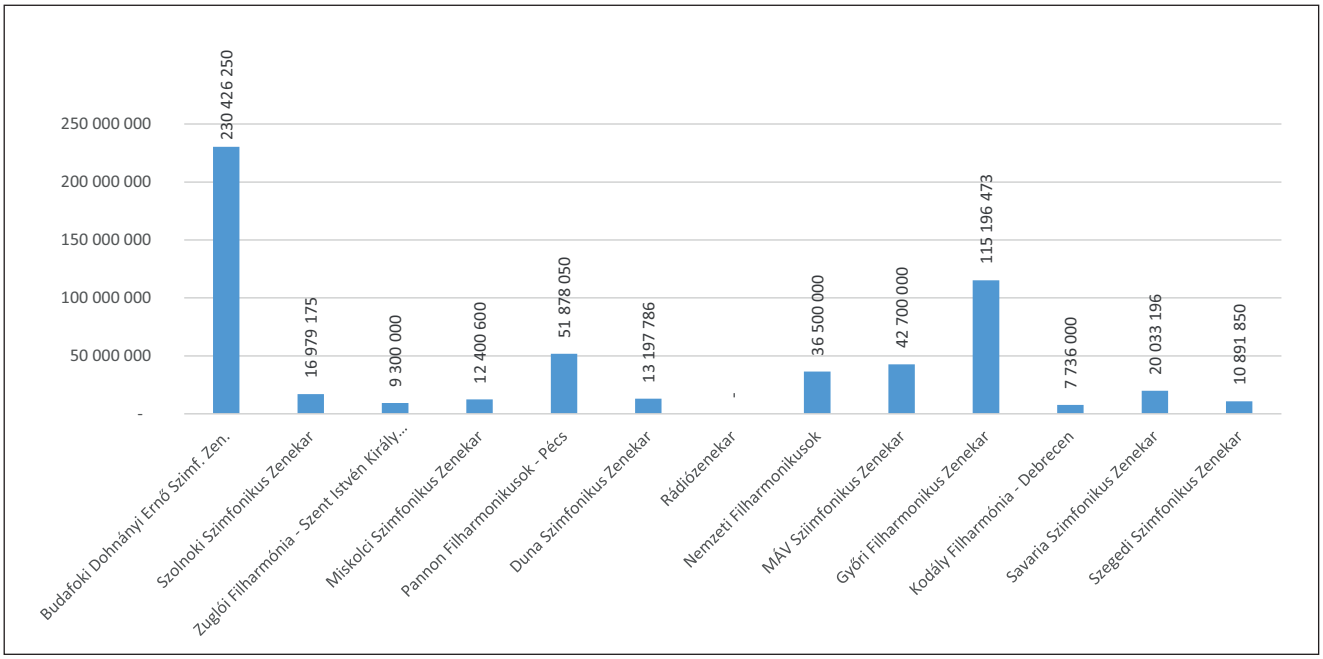

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége 2017. november 14-én megtartotta a szervezet rendkívüli, nyilvános közgyűlését, amelyen a 13.00 órától kezdődően megrendezett edukációs konferencia értékelése után áttekintették az időszerű zenei közéleti kérdéseket, így például a Pannon Filharmonikusok és a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara körül kialakult helyzetet. A Liszt Ferenc Kamarazenekar korábban, az elnökségnél kezdeményezett és az elnökség által támogatott tagfelvételi kérelmét is megtárgyalta a Közgyűlés, és egyhangúlag megszavazta. Ezzel a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége a tizenöt hivatásos és tíz regionális, félhivatásos zenekarral együtt huszonöt szimfonikus zenekart és egy kamarazenekart képvisel.

* * *

ZENETÖRTÉNETI VETÉLKEDŐVEL és legismertebb műveivel emlékeztek meg Erkel Ferenc zeneszerzőre, a város híres szülöttjére Gyulán, születésének 207. évfordulója alkalmából. Erkel Ferenc zeneszerző, karmester a nemzeti opera megteremtője 1810. november 7-én született Gyulán.

Záborszky 70 – A közönségért meg kell küzdeni!

Záborszky Kálmán október negyedikén töltötte be a hetvenedik életévét. Születésnapi hangversenye, valamint a Zuglói Filharmónia őszi és téli hangversenyeiről tartott sajtótájékoztató jó alkalmat szolgáltattak arra, hogy visszatekintsen pályájának főbb állomásaira, és elmesélje a közeljövőre irányuló terveit.

Fotó: Németh Szabolcs

Káel Csaba köszönti a 70 éves karmestert

Sok szeretettel köszöntöm hetvenedik születésnapja alkalmából! Visszatekintve az elmúlt évekre, mit tart a legnagyobb eredményeinek?

– Az iskolai munkámmal kapcsolatban nagyon büszke vagyok arra, hogy a Szent István Király Zeneművészeti Szakgimnáziumban és az Alapfokú Művészeti Iskolában is kiváló tanári kar dolgozik. A zenekari nevelés terén nagy örömet okoz, hogy immár 15 együttesünk működik, a Zuglói Filharmónia példáját követve. Azzal is nagyon elégedett vagyok, hogy a Zuglói Filharmónia egyre magasabb zenei színvonalon muzsikál; érezhető, hogy minden évben egy kicsit előrelépünk. Feltétlenül meg kell említenem azokat a zenei táborokat, amiket évről évre Tihanyban rendezünk meg; az Apátsággal és az Önkormányzattal olyan jó kapcsolatot sikerült kialakítanunk, hogy ebben az évben már négy zenekar töltött el a Balaton mellett egy hetet közös zenéléssel, játékkal. De ide kívánkozik az a két augusztusi hangverseny is, amit Vashegyi Györggyel már három éve szerveztünk, és végre megvalósult. A Határon Túli Magyar Zenészek Szimfonikus Zenekara – kihasználva a más zenekaroknál kiadott nyári szabadságot – a Pesti Vigadóban Medveczky Ádám vezényletével egy csodálatos Kodály-programot játszott, illetve Pécsett az *Orgonapont* sorozat lezárásaként megszólaltatták Joseph Haydn: Teremtés című oratóriumát. Ebben a zenekarban főleg erdélyi és délvidéki muzsikusok játszottak, de tulajdonképpen a Kárpát-medence minden része képviseltette magát. Összefoglalva: annak örülök, hogy az általam művelt területek folyamatosan, fokról fokra fejlődnek, gyarapodnak, a terveim megvalósulnak.

Fotó: Németh Szabolcs

❙ *Ön csellistaként kezdte a pályafutását. Édesapja mellett nyilván sok tapasztalatot szerzett, de mikor kezdett vezényelni, irányítani?*

– Csellistaként sok helyen hangversenyeztem, ígéretes pálya állt előttem. Azonban a zenekari repertoár, a szimfonikus irodalom valamiért mindig jobban vonzott. Hivatalosan 1988-ban vettem át a zenekar művészeti vezetését, de már korábban is sokat vezényeltem.

❙ *A kórus a kezdetektől jelen van az együttesek között, vagy csak később kezdett a vokális zenével is foglalkozni?*

– Mivel az István Gimnázium volt a székhelyünk, adódott a lehetőség: az oda járó gimnazistákból újraszerveztem 1981-ban az énekkart, mely azóta is az istvános zenekar állandó partnere. Ma már önállóan is szerepelnek Szent István Király Oratóriumkórus néven.

❙ *Ön a testvérével 1990-ben hozta létre a Szakközépiskolát; a Zuglói Filharmónia pedig 2006-ban vált önálló zenekarrá. Mi volt nehezebb: iskolát alapítani, vagy egy zenekart megalakítani? Hogy sikerült ezeket a mérföldköveket elérni, milyen munka előzte meg a két eseményt?*

– A két terület: az előadó-művészet és a pedagógia az én életemben teljesen összefonódik. Mindkét alapítást az élet követelte ki: az 1968-ban létrehozott zeneiskola a mellette működő nagyhírű zenekar hatására rendkívül sok fiatalt vonzott. Teljes osztályokat készítettünk fel zeneakadémiai felvételire. Kézenfekvő volt, hogy a zenei képzés középső lépcsőjét, a mai zeneművészeti szakgimnáziumot is létrehozzuk, biztosítva ezzel a folytonosságot.

A zenekar pedig azért vált hivatalossá, azért önállósodott, mert az együttes egyszerűen felnőtt arra a zenei szintre, hogy hivatásosként működjön. Zugló Önkormányzata – elismerve az együttes akkor már fél évszázados kulturális misszióját a kerületben – mellénk állt, és létrehozta a zenekar fenntartásához szükséges szervezetet.

❙ *Ahhoz, hogy a zenét tanuló gyerekek eljuthassanak addig, hogy egy hivatásos zenekarban játszhassanak, sok gyakorláson és sokféle zenekaron keresztül vezet el az út. Az iskolában más és más zenekari feladat vár a különböző korban lévő növendékekre. Melyik korosztállyal foglalkozik a legszívesebben?*

– Tulajdonképpen mindegyikkel – és mindegyikkel mindig másért. A Tücsökzenekar kis muzsikusai hihetetlenül nyitottak mindenre. Nincsenek előítéleteik, várják, hogy mi fog velük történni. Csodálatos érzés, amikor látom, érzem rajtuk, hogy először élik át a közös muzsikálás katartikus élményét. A középiskolásokkal azért jó dolgozni, mert amikor megérintik őket a nagy mesterművek, levetkőzik a kamaszos „életuntságot", és teljes erővel, tiszta szívvel nekiveselkednek a közös munkának. A Zuglói Filharmóniával pedig már teljesen összecsiszolódtunk, fél szavakból is értjük egymást és csodálatos zenei produkciók születnek az együttes munkából.

❙ *Kikkel dolgozik, amikor kialakítja egy évad koncepcióját? Milyen szempontok szerint válogatja össze a műsort, a szereplőket, a helyszíneket?*

– Első körben a Zuglói Filharmónia két karmesterével, Horváth Gáborral és Ménesi Gergellyel egyeztetek. Ma már inkább az a gond, hogy mit szabad elvállalnunk, és melyik felkérésre kell nemet mondanunk. A legfontosabbak a fiataloknak szóló, kerületi programok, amelyeket semmi szín alatt nem szeretnénk elhagyni!

❙ *A születésnapi hangversenyén miért ezeket a műveket játszották?*

– Számomra nagy megtiszteltetés volt, amikor a MÜPA részéről megkerestek a hangverseny ötletével. Szerettem volna, ha már egy ilyen szép lehetőség adódott, a pedagógus énemet is megmutatni a hangversenyen. Jelenleg az iskola három zenei együttesét vezetem, közülük 140-en léptek színpadra Zempléni László: Régi magyar táncok című művében. A gyerekek nagyon komolyan készültek a hangversenyre, még belső próbajáték is volt előtte! Ezt két nagy – sőt, talán a két legnagyobb – Kodály mű követte, a Psalmus Hungaricus és a Galántai táncok. Mindkettőt sokat vezényeltem már, bennük a magyarság iránti elköteleződés, a hazaszeretet és a haza féltése egyértelműen megjelenik. Dubrovay László: Faust, az elkárhozott című balett-zenéjét mi 2016-ban mutattuk be. Mindig is szívügyem volt a kortárs szerzők megszólaltatása, műveiknek a népszerűsítése. Amikor ezt a zenét egy rádiózenekaros felvételről megismertem, szinte láttam magam előtt a cselekményt. Szerettem volna ezt az érzést megosztani a fiatalokkal, ezért döntöttem a bemutató mellett. Akkor egy DVD is készült az anyagból, és Dubrovay László nagyon elégedett volt velünk. Így tehát három olyan pillére volt a koncertnek, ami a számomra fontos dolgokat képviselte.

❙ *Melyik az a mű, amihez – a zenekarra is gondolva – a legszebb emlékek kötik?*

– Nagyon sok emlékezetes hangversenyünk volt, de én nem szoktam a múlttal foglalkozni, mindig az előttem álló darabokra koncentrálok. Amire éppen készülünk, amin dolgozunk, ami formálódik, abban a pillanatban az a legkedvesebb.

❙ *Mit tart a Zuglói Filharmónia legnagyobb érdemének, illetve különlegességének, ami miatt helyet kapott a fővárosi zenekarok palettáján?*

– Együttesünk – amellett, hogy a kiemelt zenekari kategória részese – nagy elkötelezettséggel szervez, rendez fiataloknak szóló hangversenyeket. *Felfedezőúton* című sorozatunkban, ami Zuglóhoz kötődik, évente 12000 gyermek és fiatal vesz részt egy-egy hangversenyen. Ezeken a programokon a zene mellett a társművészetek is helyet kapnak. *Pastorale* sorozatunk több évtizede töretlen népszerűségnek örvend, tavaly óta a Pesti Vigadó fogadta be a családoknak szóló komplex művészeti sorozatot. Nagyon sokat teszünk a zenei nevelésért, talán ez az a jegy, ami megkülönböztet minket a többi, hasonló kategóriájú zenekartól. A tagok hosszú évek után is lelkesek, együttműködőek, ezt a vendég karmesterek is mindig szóvá teszik a próbafolyamat végén. Egy másik különlegesség, hogy a Zuglói Filharmónia, bár jogilag önálló szervezet, szoros szakmai együttműködésben van a Szent István Király Zeneművészeti Szakgimnázium és Művészeti Iskolával, ahol – a hivatásos együttes példájára – a 15 különféle összetételű zenekar és kórus működik.

❙ *Melyik bérlet programja lett az Ön számára a legkedvesebb az idei kínálatból?*

– Nem tudok különbséget tenni, mindegyik kedves számomra. Talán pontosan azért, mert más céllal hoztuk létre őket, így mindegyik hangversenysorozat megtalálhatja azt a közönséget, amelyiket megcéloztuk, amikor összeállítottuk a programokat.

❙ *A Zuglói Filharmónia 2017. évi őszi és téli hangversenyeivel kapcsolatos sajtótájékoztatóján is említette, hogy a kerület zenei életét sikerült felpezsdíteni, sok gyereket mozgatnak meg az egyes alkalmak – milyennek találja a mai gyerekközönséget? Eléri-e őket a zene, meg lehet-e szólítani a fiatalságot?*

– Az a tapasztalatunk, hogy értékes, vonzó programmal meg lehet nyerni a gyerekeket és a kamaszodó fiatalokat is. Sokan nem is voltak még hangversenyen, nem hallottak élő zenét. Mégis, az első alkalom után lelkesen jönnek és igénylik a hangversenyeinket. Úgy gondolom, emiatt nagy felelősséget vállal, aki ifjúsági hangversenyt rendez. A közönségért meg kell küzdeni!

❙ *A mindennapos éneklés bevezetésével kapcsolatos egyeztetésekről sokat hallani a médiában. Ön nem kevés eredményt mondhat magáénak ezen a téren, hiszen az Ön által megálmodott iskolában példátlanul sok hangszeres együttes működik, pezsgő zenei élet folyik. Persze nyilván kivételes helyzetben vannak, hiszen ez egy zenei irányultságú iskola, de biztosan vannak olyan tapasztalatai, amiket normál iskolákban is lehetne hasznosítani. Ön szerint hogyan lehetne zenélésre, éneklésre, zenehallgatásra hívni az általános iskolás korosztályt?*

– Leginkább az aktív részvételre volna szükség. Minden iskolában visszaszakellene állítani a kórusokat, számukra fesztiválokat, versenyeket, találkozási alkalmakat kellene rendezni. Természetesen nagyon fontos lenne a heti két énekóra visszaállítása is, minden évfolyamon! Egészen az érettségiig így kellene lennie. Ezek az órák pedig valóban az éneklésről szóljanak, ne zenei ismereteket, hanem élő zenei tapasztalatot szerezzenek a tanulók! Ma már nagyon sok olyan tanulmányt lehet olvasni, ami bizonyítékokat szolgáltat arra nézve, hogy a zenei nevelés kihat a matematikai készségek, képességek fejlődésére. De fantasztikus kapcsolódási pontokat lehet találni a történelemmel, az irodalommal, a társművészetekkel is, ezt nagyon hosszan sorolhatnám. Fontos volna, hogy a tanárok ne egyetlen szakterületről adjanak információkat, hanem egészében, összefüggéseiben lássák a dolgokat; ha ehhez sikerül hozzátenni az élményszerű megközelítést, már nem lehet baj.

❙ *Milyen hosszú távú tervekkel indul neki az új évadnak, milyen célokat tűzött ki maga elé?*

– Legfőbb szándékom fenntartani a zenekar folyamatos működését, és mindig magasabb zenei színvonalat megcélozni. A zenében sosincs végállomás, mindig lehet jobban, kifejezőbben, tartalmasabban muzsikálni.

Mechler Anna

Dobszay-Meskó Ilona vezénylésről, tanításról, zenekarokról

Dirigensként sosem érezte magát hátrányban amiatt, hogy nő. Úgy véli, a pódiumon az számít, hogy hogyan üt, miként hangzik fel vezényletével a darab. Dobszay-Meskó Ilona zenélni szeret, kompozícióit rendszeresen játsszák, s a hazai együttesek közül egyre többel muzsikálhatott már. Novemberben visszatért a Danubiához, s a Kodály Filharmonikusok élén is bemutatkozhatott. Emellett már tizennégy esztendeje koncertezik sikerrel az általa alapított zenekar, a Ventoscala. Idén Sinfoniettává alakultak, ezzel új korszak kezdődött az együttes életében. A zeneszerző-karmester ugyanis úgy gondolta, szólista adottságú, értékes mondanivalóval rendelkező hangszeres zenészekből álló zenekarra van szükség, amelyben karakteres egyéniségek muzsikálnak, s ahol különleges projektek születnek.

❙ *Hogyan fedezte fel magának a karmesterséget?*

– Hat éven keresztül zongoráztam Jurij Szimonov karmesterkurzusain. Itt hallottam először olyan magyarázatot a vezénylésről, ami teljesen lenyűgözött, amelyből kiderült, hogy minden milliméter számít, akár az is, hogy mennyire nyitja ki a dirigens a szemét. A mester tényleg mindent patikamérlegen mért. Beleláttam abba, hogy ahhoz, hogy valaki jó karmester legyen, mennyi tudásra van szükség. A zongora mögött ülve pedig volt alkalmam elgondolkozni azon, hogy van-e bennem valami, ami megakadályozná, hogy én ebben száz százalékos legyek. Rájöttem, mindazt, amiről Szimonov beszél, meg tudom csinálni. Japánban az a metódus a hangszerválasztásnál, hogy a gyerekek nagyon sok instrumentumból válogathatnak, s ami először megszólal a kezükben, azon tanulhatnak. Ugyanezt éreztem én is, rádöbbentem, ha nekem ennyire természetes a vezénylés, maga a karmesterség minden része, akkor butaság lenne nem foglalkozni vele. Mindez elemi felismerés volt, így még akkor odamentem a mesterhez, s megkérdeztem, nem próbálhatom-e ki magam a zenekar előtt. Holnap dirigálhatod Csajkovszkij V. szimfóniáját – válaszolta. Nem is aludtam, másnapra azonban tudtam a művet, így léptem ki a Liszt-Wagner Zenekar elé.

Fotó: Leiner András

❙ *Akkor bedobta a mélyvízbe…*

– Igen, de a tudatlanság sok stresszt menti meg az embert. Nem tudtam, hogy furcsa, hogy nőként lépek a dirigensi pódiumra, hogy kik az előttem ülő emberek, hol játszanak már két évtizede, milyen mesterekkel dolgoztak korábban. Ez megmentett. Az első dirigálásom remekül sikerült, s azt éreztem, most vagyok a helyemen. Most csinálom azt, ami nekem való. Így hoztam egy döntést 2003 nyarán, szeptemberben pedig megszerveztem a Ventoscala Szimfonikus Zenekart. Akkor ugyanis már láttam, engem, a kezdő karmestert nem fognak odaengedni sehová. A pályatársak ifjúsági zenekarokat szerveztek, szerintem mindannyiunk számára példaként állt a Héja Domonkos alapította Danubia

Fotó: Leiner András

Zenekar. Persze, amikor kerestem a lehetőségeket, volt, aki azzal utasított vissza, hogy nőnek úgysem játszanának a zenészek. De ezt nem vettem magamra, inkább úgy értelmeztem, hogy valamivel el kellett utasítania. Így elkezdtem hívogatni a barátaimat, hogy kinek van kedve zenélni. A következő héten már megtartottuk az első zenekari próbát.

❙ *De azért közben meg is tanulta a karmesterséget.*

– Nem vagyok annak a híve, hogy valaki minden előképzettség nélkül legyen dirigens. Kőkeményen elkezdtem tanulni, bár zeneszerzőként már voltam annyira járatos a zenében, hogy így is ment volna. A kurzuson való próbálkozás inkább egy lökést adott. Van hozzá tehetségem, érdemes tehát megtanulnom a szakmai alapokat. A huszonévesekből álló, saját együttesemmel pedig varázslatos munkát végeztünk. Jó volt, ahogy elindult ez az önszerveződés, azért jött mindenki, mert muzsikálni szeretett volna a többiekkel. Nálunk senki sem nézi soha, hogy hány perc van még a próbából… Nekem is nagyon hasznos volt mindez, hiszen az első években rengeteget tanultam. Arra törekedtem ugyanis, hogy nálam tapasztaltabb embereket ültessek a szólamvezetői, koncertmesteri pozíciókba, akik mindig jelezték is, ha nem volt érthető egy intés, vagy nem volt jó a tempó. Szóltak is bátran, hiszen tudták, számítok a tanácsaikra. Tényleg nem volt benne semmi görcsös akarás, mert zeneszerző voltam, zongoráztam, természetes volt, hogy azokkal, akikkel kamarázom, egy együttest is életre hívok. Szimonov is támogatott, hat éven keresztül ingyen tanított.

❙ *A zeneakadémiai karmesterszakra azonban várni kellett néhány évet…*

– Amit nagyon sajnálok. Ha tudtam volna, hogy négy esztendőn keresztül nem indítják el a képzést, akkor Bécsbe mentem volna tanulni… Sok időt vesztegettem el emiatt, de aztán a zeneszerzés diplomám megszerzése után elvégeztem Budapesten a karmesterképzőt is.

❙ *Hová hívták először vezényelni?*

– A Ventoscala születése utáni évben már kórusokat is dirigáltam, oratóriumokat adtunk elő a zenekarral, 2005-ben pedig a Miskolci Szimfonikusokhoz kaptam felkérést Kovács Lászlótól, majd Selmeczi György a Marosvásárhelyi Szimfonikusokhoz hívott, ahol egyebek mellett saját művemet is dirigálhattam. Az eltelt évek alatt sok hazai együttesnél megfordultam. Sze-

gedre és a MÁV Szimfonikusokhoz már rendszeresen visszatérek. Annak pedig most nagyon örültem, hogy a Müpában a Kodály Filharmonikusokat vezényelhettem, ugyanis debreceni születésű vagyok.

❙ *Nem érezte azt, hogy nőként nehezebben fogadják el a dirigensi dobogón? A Zeneakadémián korábban volt olyan időszak, amikor a 'gyengébb nem" képviselői nem is kerülhettek be a karmesterszakra…*

– Tényleg azt kell mondanom, hogy amikor először odaállok egy zenekar elé, az, hogy nő vagyok, s erről ők mit gondolnak, egyáltalán nem jut az eszembe. Olyan dolgok foglalkoztatnak, hogy például azt szeretném, ha a csellószólam kicsit könnyebb vonóval játszana. Azt látom egyébként gondnak, hogy nemhogy egy nőnek, de bármely fiatal dirigensnek nagyon nehéz a pályakezdés. Az akadémián egyébként az osztályomból én voltam az egyetlen, aki már a tanulóévek alatt külső lehetőségeket, meghívásokat kapott. Bennünket az akadémián nem tanítottak meg még arra, hogyan szerződjünk, mi szerepeljen az életrajzunkban, mi alapján vállaljunk felkérést… Ráadásul mióta végeztem, azóta karmesteri állásra sehová sem lehetett jelentkezni. Aztán egyszer csak az ember azt olvassa a hírekben, hogy x-et vagy z-t nevezték ki az adott pozícióra… Nem látok egy olyan központi odafigyelést a művészekre, együttesekre, ami korábban megfigyelhető volt. Régebben a karmester szakos osztály minden hallgatója kipróbálhatta magát például az Operaház egy-egy darabjában, úgy, hogy a vezetőség ott ült, s figyelte, hogyan teljesít. Ma hiába játszik valaki jól, nincs következménye, ahogy a pocsék előadásnak sem. A Ventoscalával nagy sikerű koncerteket adtunk, hiszen olyan lelkes a társulat, hogy sokszor tíz próbát is tartunk, többféle zenei értelmezést kipróbálunk. Mióta változott a zenekari támogatási rendszer, sokan hiába hívnának minket szívesen, ha találnak olyan együttest, amely ingyen is vállalja a fellépést… Így nem a minőség alapján döntenek.

❙ *Nem gondolkodott azon, hogy külföldön kezd karrierbe?*

– Szimonov hívott asszisztensnek a Bolsojba, de nem mertem elvállalni. Moszkva rettentően messze van, nem tudtam itthagyni a családom, a zenekaromat. Mert azért az is fontos, hogy a Ventoscala az indulás után nagyon sok koncertet adott, hosszú éveken keresztül harminc hangversenyünk volt minden szezonban. Szóval, az együttesemtől sem szerettem volna megválni. Sokan mondták, hogy ez nagy hiba volt, de maradtam… A Besançoni Nemzetközi Karmesterversenyen bejutottam a legjobb húsz közé több, mint 500 versenyző közül. A verseny akkor már 60 éves történetében én voltam az első magyar, akinek sikerült. Sajnos akkor fogalmam sem volt arról, hogyan kell versenyezni, s szörnyű nyomás alatt álltam. Nem nyertem díjat, de azért ez a szereplés is hozott felkéréseket. Távoli helyekre hívtak asszisztens-karmesternek, nagyon jó fizetéssel. De ezeket elutasítottam, mert itthon zenekarral, felépített élettel bírtam. Nem volt bennem meg az ehhez szükséges vagányság. Ebből a szempontból talán egy férfi könnyebben indul útnak…

❙ *Viszont a megmérettetésen szerzett tapasztalatait jól hasznosította, hiszen most, a Solti Karmesterversenyen a legjobb negyven közé öt tanítványa is bejutott. Miért kezdett el kurzusokat tartani dirigenseknek?*

– Nem azért, mert annyira jó karmesternek tartom magam. Úgy gondoltam, hogy azt a tudást, amit a dirigálásról összeszedtem, nagy hatásfokkal tudnám átadni másoknak. A tanítás ugyanis mindig jól ment, már húsz éves koromtól vannak növendékeim, akkor komponistákkal kezdtem. A Weiner Konzervatóriumban az első évben egy zeneszerzés hallgatóm volt, a következőben tizenkettő, utána már Gyöngyösi Leventével folytattam, akkorára duzzadt a tanszak. A növendékeim közül mindenkit felvettek a Zeneakadémiára. A dirigálás kapcsán pedig úgy vélem, sok helyen felületes, átgondolatlan a képzés. Nincs persze ehhez tankönyv, s nem könnyű az oktatás, elismerem. Engem pedig éppen ezek a techniai részek foglalkoztattak, hogy hogyan lehet eljutni A-ból B-be. Ha például valaki nem tartja jól a pálcáját, mit kell neki mondani ahhoz, hogy ezen változtatni tudjon, ha valaki nem tud szemkontaktust teremteni a muzsikusokkal, milyen lépéseket kell, hogy végigcsináljon, milyen gyakorlatokra van szükség, hogy ez mégis sikerüljön. Négy éven keresztül tartottam kurzusokat, jöttek nagyon jó dirigensek, s rendszerint már februárban elfogyott a nyári tizenöt hely… Volt, aki négy másik karmesterrel tért vissza a következő esztendőben. Ezt a munkát szívesen folytatnám, ha lenne rá lehetőség.

❙ *Hogyan tovább? Mire készül a következő szezonokban?*

– A Ventoscala az utóbbi időben teljes átalakuláson esett át. Nem kapunk állami támogatást, így hivatalosan nem professzionális, gyakorlatilag mégis az egyik legprofibb együttes. Lélekkel muzsikálunk. Olyan művészek játszanak velünk, akik a BFZ-ben, az NFZ-ben látnak el vezető pozíciókat. Idén Sinfonietta lettünk, mert úgy véltem, nem a vezető zenekarokkal kell versenyeznünk, hanem mást kell nyújtanunk, mint a többiek. Célom, hogy azok a fantasztikus muzsikusok, akikkel együtt dolgozhatom, majd valóban kiteljesedhessenek ebben az együttesben. Rendszeresen vannak felkéréseink, gyakran játsszuk a darabjaimat is, mostanában nagyon népszerű a két gyerekeknek szóló művem, a Jancsi és Juliska, illetve a Fehérlófia. Persze, továbbra is komponálok. Szerencsére zeneszerzőként is, karmesterként is még jónéhány évtized előttem áll…

R. Zs

Aki mindig a jövőbe tekint

Mahdi Kousay már 33 éve él Magyarországon, jelenleg a Fesztiválzenekarban csellózik. Ittléte csak átmeneti tartózkodásnak indult, de végül annyi feladat talált rá, hogy mégsem költözött vissza Bagdadba.

„Ha valaki elmegy egy idegen országba, akkor tisztelnie kell az ottani szabályokat, bele kell illeszkednie abba a világba, alkalmazkodnia kell az ottani szokásokhoz."

❙ *Irakban nem egy szokványos életpálya az, hogy valakiből csellóművész lesz. Honnan jött a gondolat, hogy zenész legyen?*

– Én egészen különleges helyzetben voltam, mert az édesapám is csellózott. Ráadásul Magyarországon tanult 1968 és 1972 között. Mivel ő kutató volt, aki gyerekfolklórral is foglalkozott, meg akarta ismerni a Kodály módszert. A hangszerjáték mellett rengeteg könyvet írt. Őmiatta lettem zenész. Bár tanítgatott engem otthon, sosem volt a tanárom. De az első impulzusokat tőle kaptam: kisgyerekként láttam, ahogyan csellózott. Gyakran hallgatott Pablo Casalsot – Irakban a 70-es években számomra ez volt az etalon. Aztán egy napon felemeltem a vonót, és elkezdődött. Négy évesen nagyon érdekelt, hat évesen már tanultam is.

❙ *Hol kezdte a tanulmányait?*

– Bagdadban, Irakban. Van ott egy olyan művészeti iskola, ami talán egyetlen a maga nemében: délelőtt folyik az általános tárgyak oktatása, délután pedig a komolyzene, arab zene vagy a balett. Én 6-tól 18 éves koromig ide jártam, tehát ahol kezdtem az első osztályt, ott is érettségiztem.

❙ *A csellótanára is végig azonos volt?*

– Nem, mivel az iskolában nagyon sok külföldi tanított. Elsősorban oroszok jöttek, de volt cseh, sőt magyar nemzetiségű tanárom is. Az oroszok nagyon szigorúak voltak, igen erős volt a képzés; a negatív oldala ennek az volt, hogy a tanárok csak egy-két évre szerződtek, így mindig cserélődtek. Ugyanakkor fantasztikus, pezsgő élet folyt körülöttünk.

❙ *Hány gyerek járt ebbe az iskolába?*

– Osztályonként húsz, vegyesen táncosok és zenészek. Ez egy óriási iskola volt, egy évfolyamon több osztállyal. Viszont az iskolába csak egy szűk társadalmi réteg járatta a gyerekeit, olyanok, akiknek komolyzenei műveltsége volt – Bagdadban nem tipikus dolog a komolyzene vagy a balett tanulása. A mai napig kapcsolatban vagyok az akkori társaimmal. Magyarországon sokkal több embernek van ilyen irányú érdeklődése vagy végzettsége. Össze sem lehet hasonlítani. Bár a zenét Irakban is sokan szeretik, a komolyzene a mai napig különlegességnek számít. Tanultam szolfézst, összhangzattant, népzenét, jártam kórusba, zenekarba – minden nap délután öt óráig tanórák voltak, mint itt egy konzervatóriumban. Miután leérettségiztem, 1984-ben Magyarországra jöttem.

❙ *Melyik intézménynél kezdte a magyarországi tanulmányait?*

– Először a Zeneakadémiára felvételiztem, de akkor azt mondták, még egy kicsit kell dolgoznom, hogy elérjem a kívánt szintet. Valóban voltak hiányosságaim. Öten, hatan jöttünk akkor Irakból, a többiek a tanárképzőre mentek. Nekem az édesapám azt mondta, a Zeneakadémiára menjek – ezért előtte két évet végeztem Kertész Ottónál a Bartók Konzervatóriumban. Persze nem lettem igazából konzis, mert csak a csellóval kellett foglalkoznom. Két év után újból felvételiztem, és ekkor Mező László felvett engem; kamarazenét Rados Ferencnél tanulhattam. 1988-tól 1993-ig voltam zeneakadémista. Önköltséges voltam, ami azt jelenti, hogy az iraki állam – pedig háború volt – fizette a tandíjamat, fizette a lakást, és adott zsebpénzt is. Irak egy gazdag ország, a háború dacára támogatott minket.

❙ *Mennyire közelről látta a háborút?*

– Az iraki-iráni háború 1980–88-ig tartott. Mindenre emlékszem, hiszen négy évig én is otthon éltem a háború ideje alatt. Borzalmas volt. Közeli barátaimat, rokonaimat is elveszítettem. Amikor augusztus 20-án az emberek gyönyörködnek a tűzijátékban, akkor nekem azok a színes jelzőrakéták jutnak eszembe, amiket minden este láttunk, mielőtt bombázták a városunkat. Olyankor gyorsan le kellett menni az óvóhelyre. A mi házunkat nem érte találat, de pár utcával arrébb láttam szétlőtt házakat.

❙ *Egyszer sem került életveszélybe?*

– Irakban gyönyörűek a nyári esték, gyakran kint aludtunk a tetőteraszon. Emlékszem, egyszer épp fenn voltam a házunk tetején úgy kilenc óra tájt, festegettem, amikor valami történt – nem tudom felidézni magát a robbanást, de egyszerre csak benn voltam a házban, és még arra sem emlékszem, hogyan mentem be. Utána egy-két hónapig teljesen össze voltam zavarodva.

❙ *Hogyan lehet ezt a fenyegetettséget éveken keresztül elviselni?*

– Az arab egy nagyon pozitív beállítottságú nép. Napközben jártuk az utcákat, szórakoztunk, nevetgéltünk, hiszen akkor voltunk fiatalok. Különben a mai napig katasztrofális a helyzet. Az embereknek rengeteg problémája van – de élni mégiscsak kell! A keleti és a déli embernek az a szerencséje, hogy mindig előre néz, a jó dol-

gokat látja. Kisebb megszakításokkal 1979 óta háborúban él az ország, így ezt a helyzetet is meg kellett szokni.

❙ *A háború mennyiben befolyásolta abban, hogy Magyarországra jött?*

– Talán furcsán hangzik: egyáltalán nem! Nem vagyok menekült. Abban az időszakban, a háború dacára az iskola minden évben külföldre küldött néhány diákot. Fontos volt nekik, hogy az arab fiatalok lássanak világot, tanuljanak külföldön, aztán lehetőleg menjenek is vissza, és az ország javára használják a megszerzett tudásukat. Hat országból lehetett választani: Csehország, Oroszország, Magyarország, Franciaország, Németország, Bulgária. Mivel apukám itt tanult, én könnyen választottam.

❙ *Tudott magyarul?*

– Akkor még csak pár szót, mert hallottam otthon néha a szüleimet magyarul beszélni.

❙ *Ezek szerint az édesanyja is volt Magyarországon?*

– Persze, meglátogatta apukámat. Sokszor kijött hozzá, de a testvéreim miatt nem maradt itt hosszan. Én egy nagycsaládba születtem, négy gyermek közül a harmadik vagyok. Az öcsém lett rajtam kívül zenész, aki a khanun nevű iraki hangszeren játszik és zeneiskolát vezet az Arab Emirátusok területén. Ez a hangszer olyan, mint a cimbalom, csak pengetővel szólaltatják meg. A bátyám geológus, a nővérem festőművész Svédországban. A szüleimtől megkaptam azt a szabadságot, azt a gondolkodásmódot, ami által mindig jó kapcsolatot tudtam kialakítani a környezetemmel. A távolságok ellenére nagyon szoros a kapcsolatom a családdal.

❙ *Mikor döntötte el, hogy Magyarországon marad?*

– Mikor végzős voltam a Zeneakadémián, 1992-ben, akkor volt a legrosszabb Bagdadban a politikai helyzet. Ugyanebben az évben Irak leállította az

ösztöndíj folyósítását. A szüleim – akikről néha hetekig azt sem tudtam, élnek-e még – azt mondták, hogy amíg kialakul egy rendezettebb állapot, maradjak Magyarországon, ha lehetséges. Nagyon hálás vagyok Puskásné Ispán Franciskának, aki a nagykövetségre is elkísért, és végül segített, hogy egyáltalán lediplomázhassak: az utolsó évi tandíjamat elengedték a Zeneakadémián! Ez nehéz időszak volt. Szerencsémre pontosan a zenekari és a szóló diplomakoncertem között a Rádiózenekar kiírt egy próbajátékot. Úgy döntöttem, hogy megpróbálom, mert ott nagyon jó lenne dolgozni – és sikerült. Diploma után rögtön kezdhettem a zenekarnál! A szüleim ennek nagyon örültek.

❙ *Hogyan fogadták a Rádiózenekarnál?*

– Engem is meglepett, mennyire jól! Nem ismertem senkit, csak látásból Csurgay Istvánt – ő ott ült a vizsgáimon a bizottságban, de vele sem volt kapcsolatom. Mégis: mindannyian jól fogadtak, barátságosak voltak. Nagyon gyorsan sikerült beilleszkednem. Én alapvetően nyitott természetű is vagyok; de itt könnyű dolgom volt, mert a Rádiózenekar kifejezetten befogadó együttes. Persze az segített, hogy elég jól beszéltem magyarul; mivel az arab, illetve a török nyelvben nagyon sokféle hang van, nekünk talán nem annyira nehéz elsajátítanunk a magyart. A nyelv rendszere sem volt nagyon bonyolult nekem. Nyilván nem árt egy kis nyelvérzék…

❙ *Mennyi ideig dolgozott a Rádiózenekarnál?*

– 13 évig. Ez alatt az idő alatt nem voltak nagy problémáim, de azért sikerült kissé magamra haragítanom őket, mert sokat koncerteztem másutt is. Túl gyakran volt szükségem helyettesre – ezt nem nézték jó szemmel, és teljesen igazuk volt. Az én életemben ez volt az az időszak, amikor koncerteznem kellett. Mindig elfoglalt voltam: lemezfelvételek, fellépések… De nem ezért hagytam ott az együttest. Időközben, saját kérésemre elmentem egy évre fizetés nélküli szabadságra. Úgy éreztem, muszáj képeznem magamat; szerettem volna többet gyakorolni, még akkor is, ha így egy ideig rendszeres bevétel nélkül maradtam. Nagyon rendesek voltak a zenekar vezetői, hogy ezt megértették, elfogadták. Amikor visszamentem, akkor már csak fél állást vállaltam. Néha még így is kellettek a kisegítők. Tulajdonképpen az okozta a nehézségeket, hogy amint befejeztem a Zeneakadémiát,

egyből zenekari tag lettem, és egyidejűleg jöttek a koncertlehetőségek is. A zenekari játék nagyon jó, borzasztóan sokat tanultam belőle – nem csak magát a zenekari anyagot! Az is sokat jelentett, hogy jó zenészekkel voltam nap mint nap. Végül mégis kellett egy döntést hoznom, ami nem volt könnyű: akarok-e egész életemben zenekari zenész lenni. Mivel a kamarazene mindig is a szívügyem volt, nehezen mondtam volna le a „másik életemről". Ezért aztán minden tőlem telhetőt megtettem a próbákon, hogy jól játsszam és ne adjak okot neheztelésre.

❙ *Hogyan kezdődött a kapcsolata a Fesztiválzenekarral?*

– Amikor a fizetés nélküli időmet töltöttem, megkerestek a Fesztiválzenekartól, és hívtak, hogy játsszam náluk is. Az az anyagi biztonság, amit ők ajánlottak, nagy segítség volt ebben az időszakban. Közben koncerteztem, és a szabadság leteltekor hirtelen két zenekar sok lett. Megint ugyanott tartottam: mikor tudok gyakorolni? Ez volt a kulcskérdés. Éreztem, hogy több egyéni munkára van szükség. Utólag úgy látom: túl sok dolgot csináltam. Amikor aztán 2005 körül a Rádiónál elkezdték szigorítani a feltételeket, akkor döntenem kellett, két zenekar között mégsem lebeghettem – Fischer Iván pedig felvett a Fesztiválzenekarba. 2006 volt az én évem: ekkor írtam alá a szerződésemet. Ekkor derült ki, hogy a feleségem várja a lányunkat, Jázmint, és még egy lakást is sikerült vennem.

❙ *A Fesztiválzenekar próbarendje mellett több idő jut a kamarazenélésre?*

– Igen. Nagyjából egy évre előre látom a próbarendet és a koncertrendet; fél évre teljes részletességgel. Így be tudom illeszteni a többit. Ha dolgozunk, semmi másra nincs idő. De két munka között akadnak öt-tíz napos üres időszakok is. A legnagyobb kincseim azok a felvételek, amiket ilyen üres időkben a Hungarotonnál csináltam. Morzsa Oszkárral eljátszottuk a cselló-zongorára átírt Chopin: Noktürnöket. Aztán Nagy Péterrel Glier- és Ferdinand Ries műveit vettem fel, de említhetném a Romberg munkáiból készült lemezt is, a duókat Kelemen Barnabással. A Pulzus vonósnégyessel is rögzítettünk két Glier-kvartettet. Lehetőségem nyílt régizenét is játszani: Oross Veronikával, és a feleségemmel, Csizmadia Angelikával vettük fel Benda fuvolaszonátáit, illetve Szászvárosi Sándorral Ruhe gambaszonátáit. Mindkét felvételen barokk csellón játszom, continuózom. Ilyen feladatok a Rádióban is adódtak, amikor Z-felvételeket készítettünk. Játszottam huszadik-huszonegyedik századi magyar zeneszerzők műveit, például Decsényi Jánoséit. Sajnos az utóbbi időben pont a szonátákból jutott nekem kevesebb, de szeretnék újra nekifogni.

❙ *A Rádiózenekar után milyen volt beülni a Fesztiválzenekarba?*

– Ez teljesen más társaság, de itt is nagyon jól érzem magam. Állítólag a zenekar életében voltak régen nehezebb időszakok, de mire én odakerültem, azok a problémák már megoldódtak. Szerencsém volt, hogy a nehezét nem éltem át – ami azóta történik, az pedig megnyugtató. Itt is nagyon kemény és koncentrált munka folyik, mégis más a légkör, a hangulat. Fischer Iván nagyon erős kézzel vezeti az együttest; nem csak a zenére figyel, hanem azt is érzékeli, milyen állapotban vannak a zenészei. Mindig meglep valamivel, sosem hagyja az embert elkényelmesedni. Nála nem lehet rutinból játszani, ő maga is mindig megújul és minket is megújít, motivál. Ami jó, azt Iván használja, ami rossz, azt azonnal javítja. Én nagyon szeretek vele együtt dolgozni. Ha mindenki a saját hibáinak kiküszöbölésén dolgozik, akkor az egész együttes egyre színvonalasabbá válik.

❙ *Ennyi fellépés mellett vállal tanítványokat is?*

– Régebben volt egy-két tanítványom. Segítettem nekik felkészülni a zeneakadémiai felvételire, vagy egy fontosabb koncertre. De ez számomra nagyon fárasztó, mert borzasztóan aprólékos vagyok. Túlságosan is. Ha valami nem tetszik, nem hagyom úgy a dolgot, hosszasan küszködöm vele. Ezért aztán túl sok energiámat veszi el a tanítás.

❙ *Mivel foglalkozik, ha van egy kis üres ideje?*

– Amióta kertes házban lakunk, néha szoktam kertészkedni, de csak óvatosan, mert a kezemre vigyáznom kell. Főzni is szeretek, igazi világkonyhát vezetek! A bagdadi ételeket ugyanúgy kedvelem, mint az olasz pizzát, vagy a magyar töltött paprikát. Ami újabban nagyon hiányzik, az az arab irodalom – mostanában keveset olvasok, pedig valaha sokat foglalkoztam vele. Ha bármit feljegyzek, magyarul írom, így aztán nem gyakorlom eleget az arabot. Mindig honvágyam lesz, ha az anyanyelvemen írok, olvasok, vagy arab zenét hallgatok. Nem szeretem beleélni magam, mert elszomorodom. Persze jó emlékezni, de mégis: inkább a jövőre kell gondolni. Én Magyarországon annyi jót kaptam! Befogadtak, itt lett családom, gyermekem, nagyszerű állásom – ez sok mindenért kárpótol. Mindig úgy érzem, ezt meg kellene hálálnom.

❙ *33 év alatt már volt alkalma arra, hogy alaposan megismerje Magyarországot.*

– A kezdetektől erre törekszem. Máshonnan érkeztem, rajtam múlik, hogy mennyire fogadnak el. Ha valaki elmegy egy idegen országba, akkor tisztelnie kell az ottani szabályokat, bele kell illeszkednie abba a világba, alkalmazkodnia kell az ottani szokásokhoz. Persze legyen önmaga – amikor magára csukja a lakása ajtaját, akkor azt csinálhat, amitől otthonosan érzi magát, ami neki jó. De ha kilép, akkor respektálnia kell a másik kultúrát. Ha valóban képes elfogadni, akkor érezni fogja, hogy őt is elfogadják. Szerintem itt dől el, hogyan érzi magát valaki. Nekem a 33 itt töltött év már nem is tűnik soknak! Otthon érzem magam Magyarországon.

Mechler Anna

Növelni kell az amatőr kórusok presztízsét

Beszélgetés Somos Csabával, a Magyar Nemzeti Énekkar vezetőjével és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanárával a magyarországi kórusok helyzetéről

Fotó: Posztós János / NF

❙ *Magyarország a hetvenes-nyolcvanas években nemzetközi nagyhatalomnak számított a kórusmozgalom terén. Mostanra azonban ez a nagyhatalmi pozíció mintha kicsit veszített volna tekintélyéből. Ön hogyan látja ezt?*

– Pontosítanék, tekintve hogy a nemzetközi versenyeken a magyar együttesek közül jó páran még mindig ütőképesek, és nagyszerű eredményeket érnek el. Ez a bázis azonban már valóban nem olyan széles, mint korábban volt. A hetvenes-nyolcvanas években egy magyar együttes részvétele egy nemzetközi kórusversenyen, vagy kórusfesztiválon szó szerint ijedelmet okozott.

❙ *Feltételezem, ahhoz hasonlóan, mint a japánoké egy nemzetközi dzsúdó versenyen…*

– Igen, pontosan úgy. Az biztos, hogy a társadalmi változások Európa nyugati felén nem voltak olyan drasztikusak, mint nálunk, és ott az erősebb szociális háló, valamint a jóléti társadalmak berendezkedése jobban kedvez az amatőr kórusokban való részvételnek.

❙ *A szabadidőre gondol?*

– Igen. Kimondottan azokra az amatőr együttesekre gondolok, amelynek tagjai idejüket áldozva, hetente kétszer legfőbb szabadidős programként beillesztették az életükbe, hogy eljárjanak énekkarba, és ez által komoly programokban vegyenek részt. Felkészüljenek, versenyeken induljanak, fesztiválokon lépjenek fel, olyan társadalmi életet éljenek, amelyben örömüket lelik, és amelynek köszönhetően egy közösséghez tartoznak. Ez a folyamat látszik most nehézkessé válni. Az együttesek létszáma megfogyatkozott Magyarországon, elsősorban a nagy létszámú énekkarok tekintetében. A szabadidő hiánya tehát biztos, hogy nagyon fontos ok. És ez vezethet talán oda, hogy most a magyar együttesek nem vezető hatalmak Európában, illetve a világban.

❙ *Ez a jelenség szerintem azért az utánpótlás kérdésével is összefügg. Hiszen nyilvánvalóan annak lesz inkább igénye arra, hogy felnőttként kórusban énekeljen, aki gyermekként az iskolában megszerezte első kedvező élményeit a kö-*

zösségi éneklés örömét illetően. Egyszóval valamiféle „beavatáson” már átesett. Napjainkra azonban jelentősen lecsökkent az énekórák száma, és ezzel együtt azoké az egykor nagyon sikeres iskolatípusba tartozó általános iskoláké is, amit ének-zene tagozatos iskolának hívnak, és amelynek szerepét nem pótolják a most azoknál divatosabb alapfokú művészetoktatási intézmények.

– Egészen biztos, hogy a kezdeteknél kell keresni a probléma gyökereit. A kisgyermek kortól kezdve, aztán fölfelé, a középiskolai és az egyetemi évekig. Jóllehet sokan tesznek igen jelentős erőfeszítéseket az ifjúság zenei nevelése érdekében, hangversenyekkel és ifjúsági programokkal, amelyekből – elsősorban a fővárosban – nagyon gazdag a kínálat. Ezzel a gazdag választékkal próbálják az ifjúság számára minden életkorban vonzóvá tenni a hangversenyre járást, ami által a kórusban való éneklés is népszerűbb lehetne. Mégis kevés a hozadéka. Úgy érzem, hogy ebben a pillanatban a zene iránti érdeklődés, vagy az aktív muzsikálásban való részvétel nagyon erősen támogatandó, és jelentősebb eredményt kellene elérni.

❙ *Tapasztalatom szerint ez a változatos és gazdag ifjúsági hangverseny-kínálat is meglehetősen alacsony hatásfokkal működik. Ugyanis, ha egy gyereknek nem mesélnek esténként a szülei, egyébként pedig fel sem néz a tabletjéről, olyannyira hogy még a hozzá intézett kérdésekre sem válaszol, akkor még a legsikeresebb produkció sem épül be az érzelmi világába.. Vagyis igazából nincs meg az érzelmi-tudati bázisa ezeknek az egyszeri – mégoly lenyűgöző – élményeknek. Ahhoz tudnám hasonlítani, mint amikor valaki friss gyümölcs helyett valamilyen konzervált ivólét, vagy sűrítményt fogyaszt.*

– Ezek a jelenségek oly mértékig eluralták az életünket, hogy nehéz nemet mondani rájuk. Gyakorló szülőként mondom, hogy ezzel felvenni a versenyt, és mennyiségi korlátokat állítani nagyon nehéz, és hatalmas energiát kell megmozgatni mindegyikünknek, hogy a gyerekek valóban ne a telefonnal játsszanak, hanem helyette olvassanak, zenét hallgassanak, énekeljenek, hangszeren játsszanak, irodalommal vagy mesékkel foglalkozzanak, vagyis kialakuljon bennük az a humán érdeklődés, ami a fantáziájukat élénkíti. Azt tapasztalom, hogy a mai gyerekeknek, illetve fiataloknak szegényebb a fantáziájuk, mert a fantáziavilágot készen kapják, elsősorban a rájuk zúduló feldolgozhatatlan vizuális inger miatt. Ráadásul előregyártva kapnak olyan műsorokat, amelytől a képzelőerő csökevényesedik el. Képzelőerő és fantázia nélkül pedig kezd elkorcsosulni az emberek esztétikum iránti figyelme, igénye.

❙ *És mi a helyzet a karvezető utánpótlással? Nekem úgy tűnik, mintha lelkes, fiatal karvezetőkből, középiskolai énektanárokból is kevesebb lenne. Mert a nagyobb mennyiség egy idő után nyilván itt is érezhető minőségi javulást eredményezne. Elsősorban nem a tehetséges fiatalokat hiányolom, hanem inkább azt a lelkesedést és áldozatkészséget, amit nem a karriervágy, hanem a zene iránti elkötelezettség motivál. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanáraként Önnek nyilván nagyobb rálátása van erre:*

– Változatlanul jönnek újabb és újabb tehetséges fiatalok, ami egy részről nagyon jó, másrészről egyetértek abban, hogy a meglévő hivatásos együttesek mellett rendkívül fontos lenne erősíteni a többi, nem hivatásos együttes presztízsét, súlyát. Vonzóbbá kell tenni és célként kellene megnevezni a végzős karvezetőknek azokat a helyeket, ahol az iskolapadból kikerülve elsajátíthatják a szakma fortélyait, műhelymunkát végezhetnek, emberekkel foglalkozhatnak és a betanítás praktikáit gyakorolhatják. Továbbá az is nagyon fontos, hogy önbizalmat szerezzenek a fiatalok, amelyre laboratóriumi körülmények között, tehát a Zeneakadémián, a tanteremben, zongorák előtt nehéz szert tenni. A társas érintkezés olyan szárnyakat adhat egy dirigensnek, egy kezdő karvezetőnek – a saját példámat említve – ami megkönnyíti a tanulást. A kórus ugyanolyan hangszer, mint bármi más, és csak úgy tudjuk elsajátítani ennek a hangszernek a megszólaltatását, ha heti, sőt napi rendszerességgel gyakorolhatunk rajta. Más európai egyetemekhez képest a Zeneakadémia viszonylag sok lehetőséget ad a gyakorlásra a kargyakorlat órák keretén belül, de ezek az alkalmak általában 10-15, legfeljebb 20 perces időtartamot jelentenek. Ez az idő kevés ahhoz, hogy a növendék feloldódjon, és az eszköztárát bővítve olyan ütemben fejlődjön, mint egy zongorista, aki naponta akár 6-8 órát is eltölt a hangszere mellett.

❙ *Szerepe lehet ebben annak is, hogy a társadalmi megbecsülés ma nem annyira erős, hogy ezeket a fiatalokat a pályára küldje, vagy ott megtartsa. Értem ez alatt azt, hogy egy menedzsert, vagy egy informatikust napjainkban bizonyára nagyobb társadalmi megbecsülés övez, ami természetesen az anyagi elismerésben is megmutatkozik. Azonban azt sem lehet elhallgatni, hogy még néhány évtizede is természetes jelenség volt, hogy egy műkedvelő jogászokból, orvosokból, tanárokból, gazdasági szakemberekből álló amatőr kórus kisegítőként beállhatott és részt vehetett egy professzionális produkcióban, míg napjainkban sokkal kevésbé átjárható a műkedvelő és a hivatásos kóruséneklés közötti vékony mezsgye.*

– Igen, de ez a jelenség csak Magyarországra érvényes, illetve biztos még néhány más országra is. Nyugaton a profi és a nem profi abban különbözik, hogy aki ebből él, azt nevezik inkább hivatásos együttesnek. Ugyanakkor rengeteg olyan nem hivatásos, tehát ha úgy tetszik, nem professzionális együttes létezik, amely rendkívül magas színvonalú. Az úgymond nem hivatásos együttesek tudása hihetetlen gyorsasággal növekszik szerte a világon, elsősorban a balti és a skandináv országokban.

❙ *Ennek a magas színvonalnak mi lehet az eredője Ön szerint?*

– Többek között az, hogy ezek az együttesek projekt módon működnek, tehát egy-egy produkcióra állnak össze. Az adott produkcióra való alapos felkészülésre kapják a támogatást, és utána mindenki megy tovább, máshova. Továbbá mindig az adott produkció igényeihez mérik az előadó-apparátust. Éppen ezért ezt a két fogalmat, hogy profi hivatásos vagy nem profi hivatásos, csak nagyon óvatosan különböztetném meg.

❙ *Én sem a szakmai nívóra gondoltam elsősorban, hanem a jövedelemforrásra. Azt azonban nehezen tudom elképzelni Magyarországon, hogy egy képzett énekes a projektidőszakra ott tudná hagyni a civil foglalkozását, mindaddig, amíg az intenzív próbaidőszakban felkészül, vagy bárki más, hosszabb – akár fizetés nélküli – szabadságot vehessen ki a munkahelyén, mert éppen részt vesz egy nagyszabású zenei produkcióban. A szabadúszó énekesek külföldön többnyire próbát énekelnek az egyes produkciókra. Ön hogyan tudná elképzelni a professzionális produkciókban való részvétel támogatását?*

– Azt gondolom, hogy a nem hivatásos együtteseket kellene sokkal inkább segíteni és megteremteni számukra a körülményeket, amelyek lehetővé teszik, hogy minőségi munkát tudjanak végezni. Próbatermekre, kottákra, a működéshez alapvetően szükséges minimális gazdálkodásra lenne szükség. Azt látom, hogy az országban szinte kivétel nélkül mindenki úgy teszi a dolgát, szeretetből, önzetlenül, nagy áldozatokat bevetve, hogy sem a karvezető, sem az együttessel foglalkozó korrepetitor egyetlen fillér díjazást nem kap azért, hogy dolgozik a kórussal. Szólamvezetőről már végképp nem is beszélhetünk. Ilyen fokú altruizmust nem is lehet elvárni. Ahhoz, hogy egy amatőr együttes jól fejlődjön és eredményeket érjen el, bizonyos szempontból még nagyobb ráfordítás szükséges, mint egy hivatásos együttes esetében. Ugyanis rengeteg olyan felmerülő probléma adódik, amelyet orvosolni kell.

❙ *Feltételezem, hogy ha nagyobb lenne a támogatás, akkor a Zeneakadémián végzett fiatal karvezetők is szívesebben foglalkoznának nem hivatásos kórusokkal.*

– A fiatal dirigensek számára nagy gondot okoz hétről hétre új művek elsajátítása, memorizálása. Ebben segítene az élő zene, a napi kórusgyakorlat. Arra még a legjobbak esetében sincs lehetőség, hogy a Zeneakadémiáról kikerülve a Magyar Rádió együtteseinél vagy a Nemzeti Énekkarnál dolgozhassanak és tanulhassák meg a szakma fortélyait. Épp ezért tanácsos lenne a hallgatóknak elmenni olyan nem hivatásos kórusokhoz dolgozni, ahol repertoárt tudnak elsajátítani.

❙ *Ön szerint mi lenne a megoldás annak érdekében, hogy az egykor méltán híres magyar kóruskultúra ismét régi fényében tündökölhessen?*

– Úgy tudom, hogy az imént említett északi országokban jól kidolgozott kvalifikációs rendszer működik. E szerint a rendszer szerint a jó színvonalú nem hivatásos kórusok, amelyek ténylegesen nemzetközi sikereket érnek el, magas állami támogatásban részesülhetnek. Különböző kategóriák vannak, tekintve, hogy a minősítési rendszer következetesen van felépítve. Valahogy így kellene működnie Magyarországon is ennek, hogy abból a nagyhatalmi pozícióból, amelyet korábban kiérdemeltünk, már ne veszítsünk többet. A KÓTÁ-nak, vagyis a Kórusok Országos Tanácsának van ugyan egy kvalifikációs rendszere, de ennek valójában nincs semmilyen következménye, mivel nem társul hozzá állami támogatás.

❙ *A hivatásos kórusokra visszatérve érdekelne a véleménye arról a másik – általánosabb – gyakorlatról, amelyet több neves, nemzetközi hírű kórus – például a Collegium Vocale is – folytat, hogy egy-egy szezonra, de legfeljebb két-három évre szerződteti az énekeseket.*

– Az emberi hang gyorsan változó hangszer. Ahhoz, hogy a legjobbat hozzuk ki ebből a hangszerből, óhatatlanul cserélni kell az énekeseket. Akár fáj, akár nem fáj. Mindezt amellett mondom, hogy az állandóság és a társulati szellem az egyik legfontosabb tényező egy hivatásos énekkar tekintetében. Ha nincs meg az összeszokottság, és nincs egy állandó olyan együttese az embernek, amely a mindennapi hangszere, akkor nem lehet építkezni. Építkezni csak úgy lehet, ha az egyik „hangszer" megismeri a másikat, érzi a másik lélegzését, és antennákat növeszt egymás között. Én is ezt tartom szem előtt a Nemzeti Énekkarnál végzett munkám során. Ugyanakkor azt is el kell mondani, hogy bizonyos életkor fölött ez a hangszer sajnos kopik, már nem ugyanarra képes, mint korábban. Ugyanígy van ez a táncművészet esetében is. Nem tudjuk elképzelni, hogy egy balett-táncos ötvenévesen, sőt már negyven fölött is rendszeresen színpadon legyen, bár erre kevesebb rálátásom van. Mindenesetre rendkívül rövid az időszak, amit egy képzett táncos a színpadon eltölt. Ugyanez vonatkozik az énekesekre is, különösen bizonyos szólamokban, ahol egyet kell, hogy értsek ezzel a törekvéssel.

❙ *Ez viszont azt feltételezné, hogy egy hivatásos kórusénekes rendelkezzen olyan második szakmával, vagy hivatással, amelyek az énekesi pálya befejeztével is megélhetést biztosít számára.*

– Ez a probléma azért ennél összetettebb. Én inkább abban látom a boldogulást, hogy egy olyan rendszert kellene újra kigondolni, hogy azok az énekes vagy hangszeres – például általában fúvós – művészek, akik befejezik a pályájukat, rendelkezzenek olyan biztosítással, vagy alappal, ahová az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig fordulhatnának.

Kaizinger Rita

*A Dohnányi- és a Kodály-évfordulók tiszteletére**

Vissza a múltba – a Kodály-tanítvány Weiner László Dohnányi-kritikái 1934-ből**

Weiner László (1916–1944) zeneszerző, zongoraművész, karmester a '30-as évek zenei életének nagy ígérete volt. (1. kép). Ígéret maradt, mert nem volt rá ideje, hogy művészete kiteljesedhessen. A vészkorszak áldozata lett: 28 évesen, 1944-ben halt meg munkaszolgálatosként a lukovói munkatáborban. Hogy a számára megadatott, tragikusan rövid alkotói pálya ellenére neve mégsem merült teljesen feledésbe, és szerencsére jó páran vannak, akik nem tévesztik össze a *Rókatánc* zeneszerzőjével, Weiner Leóval, az az utóbbi évek emlékkoncertjei[1] és hanglemezfelvételei[2] mellett – jórészt feleségének, Rózsa Verának[3] is köszönhető volt (2. kép).

1. kép: ***Weiner László***

2. kép: ***Rózsa Vera***

Rózsa Vera sokáig őrzött egy kis naplót. A teljesen szokványos, iskolai irkának kinéző, címkés füzetecske – ki tudja mióta – nappalijának zongoráján hevert. Méretre ugyan nem nagy (kisebb, mint az A/5-ös méret), nincs is teleírva, ám tartalma annál becsesebb: Weiner László 1934. január 1-jén nyitott *Zenei jegyzeteim* című naplóját tartalmazza. Máig rejtély, hogyan őrződött meg a füzet, miképp élte túl a világégés borzalmas időszakát és hogyan került ki Rózsa Verához Londonba. Ha hihetünk a kemény borítóra utólag ráragasztott információnak, a dokumentum 1963-ban még Magyarországon volt. A füzetben ugyanis 30 oldalnyi, Weiner gyöngybetűitől jelentősen eltérő írás is olvasható. A később ráragasztott fehér lap közlése szerint ez az anyag a Villamos Művek Zenekarának 1956 és 1963 közötti bérleti hangversenyei elé szánt zenei konferansziék fogalmazványa. Sokáig kérdés volt, hogy ki írta ezeket a műismertetéseket, mivel a fehér címkén ma már csak az utónév olvasható tisztán. Némi nyomozás után azonban ma már ez is ismert.[4] A keresett személy Turán György, aki oboista volt a Villamos Művek Zenekarában és a koncertek előtt ő ismertette a műsort. Továbbra is rejtély azonban, hogyan, mikor került a füzet Turánhoz, és milyen kapcsolat fűzte Weiner Lászlóhoz. Amihez nem fér kétség, hogy az első oldaltól kezdődően 69 saját beszámozású oldalon keresztül Weiner László kézírása olvasható.

A dokumentum több szempontból is érdekes és értékes. Mindenekelőtt, mert információkat ad Weiner Lászlóról, az emberről és a muzsikusról egyaránt. Ezekből az írásokból egy tizennyolcadik évén még innen lévő, fölöttébb szerény, mégis meglehetősen biztos értékítélettel és határozott véleménnyel rendelkező portré bontakozik ki.

Elgondolkodtató, hogy ifjúkora ellenére mennyire pontosan jelölte ki egy-egy kortárs mű vagy művész rangját, melyet – több esetben – akkoriban még csupán sejteni lehetett, és csak az utókor igazolta Weiner állításainak igazát. A negyvenhárom, többnyire egy-másfél oldalas kritika az év első napjától június 8-áig bezárólag budapesti és bécsi koncertekről, valamint egy debreceni rendezvényről,[5] ezt követően pedig az 1934. évi Salzburgi Ünnepi Játékok és a Bayreuthi Ünnepi Játékok néhány hangversenyéről és operaelőadásáról tudósít. Kezdetben Weiner naponta írt kritikákat, később azonban hosszabbodnak a bejegyzések közti intervallumok. Bayreuth után pedig – bár még a füzet fele sem telt be – Weiner nem folytatta a kritikaírást.

---

* Dohnányi Ernő születésének 140., Kodály Zoltán születésének 135., halálának 50. évfordulója tiszteletére.

** E tanulmány az OTKA NKFIH K115676 számú kutatás keretében készült, melynek előzménye két korábbi dolgozatom: 1. „Vissza a múltba. Részletek Weiner László zenei jegyzeteiből." *Parlando* 48/6 (2006), 40–44. http://www.parlando.hu/Weiner.pdf, 2. *Egy ismeretlen zenekritikus: Weiner László zenei jegyzetei 1934-ből,* mely 2014. október 30-án az MTA BTK Zenetudományi Intézetben Budapesten rendezett – *A holokauszt és a magyar zenei emlékezet* című – konferencián elhangzott előadás szerkesztett változata, http://www.zti.hu/mza/docs/Holokauszt-konferencia_2014/KovacsIlona_Weiner_Laszlo.pdf

Felmerül a kérdés, vajon mi ösztönözhette Weinert, hogy írásban rögzítse zenei élményeit? Ha az aktuális életszakaszt a napló nyitásával összevetjük (érettségi és továbbtanulás előtt állt), valószínűnek tűnik, hogy egy nagy elhatározás, nevezetesen a muzsikusi pálya hivatásul, életcélul választása, ennek véglegesítése adott okot arra, hogy hangverseny-kritikákat kezdjen el írni.

A füzetet indító idézetek-sugallta szimbolika szintén arra enged következtetni, hogy egy elhivatott, lelkes, céljait a maga számára immár világosan kijelölő fiatalember rögzítette zenei élményei. A negyvenhárom kritikát megelőző első bejegyzést olvasva igazolva látszik az a feltételezés, miszerint a jövőjét illető nagy elhatározásának meghozatala, az azt kiváltó (esetleg megerősítő) közvetlen élmény váltotta ki a motivációt a naplóírás elkezdésére.

Ez az írás a szó klasszikus értelmében, a többi bejegyzéstől eltérően voltaképpen nem kritika, hanem egy felkavaró, elsöprő élmény rögzítése. Ahogy arra maga Weiner utal – Kodály *Háry János*ának operaházi előadása ihlette a bevezető sorok írására.[6] Az élménybeszámolóban egy – a szerzőért és a műért rajongó – ifjú feltétlen lelkesedése mutatkozik meg. A szombathelyi fiatalember talán életében először járt a budapesti Operaházban 1933–34 fordulóján, nem csoda, ha az akkori benyomások nagy hatással voltak rá. *„Szinte mámorosan mentem el az Operából”* – írta. Óriási élményként élte meg azt is, hogy először látta Kodályt személyesen. *„Megállok és nem tudok tovább menni. Nézem, bámulom ezt a csodás embert. Talán csak azt csodálom, hogy senki sem figyeli a nagy Mestert.”* A továbbiakban egy vallomással folytatja: *„… nem is olyan régen még lenézően tekintettem [a Háryra]. Ma, már nem is tisztelem, hanem csodálom ezt a legmagyarabb muzsikát. Csodálom, de nem vagyok hivatott arra, hogy méltassam. […] Gyenge ehhez a tollam, kár volna evvel próbálkozni.”* Az írás végén pedig megható sorokat olvashatunk: *„[…] megköszönöm a nagy Mesternek és a Mester leghivatottabb tolmácsolóinak, hogy megmutatták nekem azt az utat, amelyen egyszer haladnom kell. A nagyszerű út kivilágosodott!”*

Kétségtelen, hogy ekkortól datálható Kodály iránt megnyilvánuló feltétlen tisztelete. A fent idézett sorok megírásakor talán még legmerészebb álmaiban sem gondolta, hogy néhány hónappal később, 1934 őszétől Kodály Zoltán irányításával kezdi majd meg zeneszerzői tanulmányait az első zeneakadémiai osztályban.

Rózsa Vera emlékezete szerint Weiner már a legelső évtől nemcsak zeneszerzéssel foglalkozott, hanem rendszeresen kísérte énekes és hangszeres kollégáit, és komolyan tanult vezényelni is. Sokoldalúságának később nagy hasznát vette az OMIKE[7] hangversenyein (3. kép).

A negyedik évet bevégezvén – bár diplomáját már megkaphatta volna – a kiváló eredményeket felmutató Weiner még két további tanéven át Kodály tanítványa maradt. Ezért is nem meglepő, hogy fennmaradt kompozíciói né-

OMIKE MŰVÉSZESTÉK
a Goldmark-teremben (VII., Wesselényi-utca 7)
A Hangverseny-sorozat V. műsora
1942. január 26-án, hétfőn este — Helybiztositás : B|1
1942. január 28-án, szerdán este — Helybiztositás : B|2, C|1
ZENEKARI HANGVERSENY
Vezényel : Weiner László
Közreműködnek : Farnadi Edit (zongora)
Rózsa Vera (ének)
Lukács Pál (viola)
Sonnenfeld Miklós (fuvola)
MŰSOR:
1. Mozart : Don Juan — nyitány
2. Purcell : Bucsu a „Didó és Aeneas" c. operából
Händel : a) Siciliano a „Frohsinn und Schwermut" c. oratóriumból
b) Ária a „Rinaldo" c. operából
Előadja Rózsa Vera
3. Weiner László : Concerto
Zongora, fuvola, brácsa és vonószenekarra — Bemutató
Allegro maestoso — Andante tranquillo — Allegro ma non tanto
Előadják Weiner László, Lukács Pál, Sonnenfeld Miklós
4. Beethoven : G-dur zongoraverseny, op. 58
Allegro moderato — Andante con moto — Rondo — Vivace
Előadja Farnadi Edit
5. Beethoven : II. szimfonia, op. 36
Adagio molto — Allegro con brio — Larghetto — Allegro — Allegro molto
Kezdete pontosan 1/2 8 órakor

3. kép: ***OMIKE-est Weiner László közreműködésével***

melyikében – legnyilvánvalóbban az 1939-ben elkészült *Duó hegedűre és mélyhegedűre* című művében – igen erős Kodály-hatás érezhető. E mű mind a négy tételét átszövik a pentaton-modális hatású, kvart és kvint hangközöket hangsúlyozó dallamívek, és az ezekből építkező témák félreérthetetlenül a „nagy Mesterre” utalnak.

Kodályhoz tanulmányai befejeztével is szoros viszony fűzte. Az együtt töltött évek során kölcsönös nagyrabecsülés és szimpátia alakult ki mester és tanítványa között. Ennek egyik biztos jele, hogy Weiner Kodályt kérte fel esküvői tanújának, aki el is vállalta a felkérést. Majd, mikor nem sokkal később Weinert munkaszolgálatra hívták be, Kodály közbenjáró levelet írva kísérelte megmenteni a deportálástól. E levélben a tanár, a barát a legmelegebb szavakkal méltatja egykori növendékét: „mint zeneszerző és zongoraművész a legszebb reményekre jogosít”.

Kodály mellett Weiner Wagner iránti rajongásának korai bizonyítékát is megtaláljuk a naplóban, amit nemcsak a címkére kottázott Wagner-idézet és az utolsó, lelkes hangvételű kritika igazol, hanem az is, hogy a napló recenziói közül a legnagyobb számot kitevő opera-kritikákból a legtöbbet (hetet) Wagner-operákról olvashatunk. Ez nyilvánvalóan Weiner választása volt. Végül egy megható, egyben megrendítő személyes adalék is Wagner és Weiner kapcsolatához: mielőtt elvitték volna munkaszolgálatra, feleségének még utoljára eljátszott valamit – búcsúzóul Izolda halálát zongorázta el.[8]

Weiner személyes ízlésén túl persze bizonyos mértékig a budapesti és a bécsi rádiók műsorpolitikáját is megismerjük. Úgy tűnik, a rádióhallgatók abban az időben többször élvezhettek operaközvetítéseket, mint manapság. Kritikusunk Wagner után Verdi- (5) és Puccini-operákról (4) írt leggyakrabban, de recenzált (időrendben) Hubay-, Beethoven-, Rossini-, Goldmark-, Richard Strauss, Mozart-, Mascagni- és Leoncavallo-operát is.

Weiner László „zenei naplójából" az alábbiakban öt – Dohnányi Ernőt említő – kritika válik hozzáférhetővé.[9]

Dohnányi Ernő és a Filharmóniai Társaság hangversenyei[10]

1934. január 8. – Filharmonikus hangverseny

A jubiláló Filharmonikusok ez idei minden hangverseny eseményszámba megy. Ma is igen tartalmas műsort hirdettek, melynek első felét Beethovennek szentelték. A Coriolan nyitány után a természet fenséges ódája, a Pastoral szimfónia következett. Dohnányi karmesterpálcája alatt a mű minden poetikus szépsége kidomborodott, valószínűleg azért, mert Dohnányi úgy dirigált, mintha zongorázna. És mint muzsikus jelest is érdemel, mint dirigens azonban már kevésbé. Zenekarát nem mindig „fogta meg" és bizony voltak „kicsúszások", szépséghibák, amelyeknek nem szabadna megtörténni.

Szünet után Zathureczky Ede Csajkovszkij hegedűversenyét szólaltatta meg olyan meleg tónussal, olyan technikával, hogy azt kell hinnünk, hogy ez a művészünk még most is fejlődik. Végül magyar újdonságokat hallottunk. Frid Géza[11] a szerzőjük. Az első vonószenekarra írt Divertimento, a második Tempesta d'orchestra. Ez utóbbi értékesebb alkotás, hibája azonban, hogy a zenei tartalom nem egyezik a címmel. Ötletes, sőt viccesnek mondható. Szívesebben vennénk azonban, ha például egyszer Bartók is megszólalna ilyen filharmonikus koncerteken, mert inkább rászolgált arra, mint mondjuk Frid Géza, aki lehet ügyes muzsikus, de nem olyan méltó, hogy darabjait a filharmonikusok műsorra tűzzék.

1934. január 29. – Filharmonikus Koncert

Backhaus – Kósa – [Beethoven] VII. [szimfónia]

Ez a mai Filharmonikus hangverseny már csak azért is egyike a legjelentősebbeknek, mert az idei filharmonikus koncertek legnagyobb szólistája, Wilhelm Backhaus[12] jelent meg a pódiumon. Az a Backhaus, aki ma a legnagyobb német zongorista, az a művész, aki a legnagyobb pianisták közt foglal helyet. Ez a d-moll zongoraverseny a legtipikusabb alkotása a nagy zenei filozófusnak, Brahmsnak, és olyan mély tartalmú, hogy a zongorista – ha technikája esetleg el is érte ezt a magas fokot –, belebukhatik. Ide nemcsak puszta technikai varázs kell, hanem még valami magasabb intelligencia is. Backhaus, aki éppen olyan otthon van a brahmsi, mint a beethoveni világban, tökéletes ura hangszerének, királya, aki parancsol neki, de szolgája annak a magasabb zenének, amely mindenek felett parancsol. Igaz, hogy Backhaus nem volt minden tekintetben engedelmes szolga.

A hangverseny érdekes újdonságot is hozott, Kósa „Mese szvitjét".[13] Ez a tehetséges komponista egyike a fiatalabb zeneszerző-generáció legértékesebb tagjának. Ötletes, nagyszerű hangszerelésű mű, melynek a legnagyobb értéke, hogy egyszerűségében is sokat „mond". A harmadik tétel, melynek címe is eredeti („A rendíthetetlen ólomkatona"), talán a legjobban sikerült. Érdemes Kósa javára írni azt, hogy az a rész nem a szokásos „katonásdi" zenesablon. Reméljük, még sokszor halljuk a hangversenyműsorokon.

A konzert magvát a soron következő VII. szimfónia képezte, az a mű, amely már beethoveni pesszimizmusból született, és mégis a legderűsebb alkotása a legnagyobb komponistának. Dohnányi olyan tökéletes interpretálásban tárta elénk ezt a „ritmusok orgiáját", hogy most már kétségtelenné vált, hogy Beethovenben nem éri utól egy magyar dirigens sem. És kénytelen vagyok néki megbocsájtani a múltkori „zavarokat", amelynek ma nyomait nem találhattuk. Ennek ellenére az a véleményem – amely kétségkívül helyes is –, hogy Dohnányit a magyar közönség nem méltányolta eléggé. Ha egy külföldi zeneértő véletlenül hallotta volna ezt a VII.-t, ugyancsak csodálkozhatott volna azon, hogy ez a közönség mennyire nem józan, hisz a saját fajtáját sem becsüli meg. Ez csak szegénységi bizonyítványa a pesti publikumnak.

Evvel a VII. szimfóniával Dohnányi és nagyszerű filharmonikusaink Európa bármely pódiumán nagy sikert érnének el. Magyar sikert, amely magyar sikert úgy látszik a zenében sem becsülik meg a magyarok.

1934. február 5. – Bartók Béla – Walter Herbert[14]

Rendkívüli Filharmonikus hangverseny

Az idei első, rendkívüli Filharmónia eseménye kétségkívül Bartók Béla – a pianista – fellépése. Bartók már évek óta nem jelent meg pesti pódiumon, nyilván azért, mert közönségünk nem érti meg, mint komponistát. Elhisszük, hogy fáj ez – hisz méltán fájhat Bartóknak ez a hűvös fogadtatás. Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ez az „új muzsika" nem idegződhetik be a hallgatókba ilyen rövid idő alatt. Hosszú évek, vagy évtizedek kellenek ahhoz, hogy végre megértsék az emberek. Bartók tehát szinte visszavonult Pesttől. Már-már azt hittük, hogy nem is halljuk Őt zongorázni többé. És most – talán barátai rábeszélésének engedve – újra itt van előttünk. A közönség úgy fogadja, mint koronázatlan királyt. Újra zongorázik és most látjuk csak igazán, mit vesztenénk benne. Magyar pianista rengeteg van – és mind nagyszerűek, a világon alig találunk ilyen fiatal nemzedéket (Kentner,[15] Heimlich,[16] Fischer A.,[17] Károlyi[18] stb.), és még az öregek (Dohnányi, Stefániai,[19]

stb), de Bartók mégis hiányzott, Ő egészen különleges egyéniség. Bartók zongorázása éppen olyan esemény, mint esemény volt az, amikor Mozart vagy Beethoven zongorázott. Bach f-moll és Mozart C-dúr konzertjei ma tehát egy nagy művész, és egyúttal az egyik legnagyobb zenei reformátor ujjai alól csendültek fel olyan plasztikusan, virtuózitással és poézissel, hogy a közönség elragadtatással ünnepelte és – reméljük – visszaadta a magyar hangversenydobogónak, visszaadta önmagának.

A hangverseny vendégkarmestere, a fiatal osztrák Walter Herbert bevezetésképpen a „Rosamunda" nyitányt dirigálta. De igazi bemutatkozása Csajkovszkij V. szimfóniájának interpretációja volt. Ez a fiatal fantázia szertelenül csaponghatott ebben a romantikus izzókörben. Sok egyénit (sokszor feleslegesen túlzott dolgokat produkált, ami sok embernek tetszhetik ugyan, én azonban nem írom alá ezeket a fiatalos elragadtatásokat. Ügyes, jó kezű dirigens, aki még bizonyára fejlődik. Pesti bemutatkozásán határozott sikert ért el – ami nem is olyan könnyű dolog.

1934. február 19. – Filharmonikus hangverseny
Fischer Annie

Az utolsó előtti bérleti hangverseny érdekessége a Liszt verseny győztes Fischer Annie közreműködése. Ez a fiatal, rendkívüli tehetségű művésznőnk most fejezte be nagysikerű Európa turnéját, ahol mindenütt teljes mértékben igazolta képességeit. A Liszt versenyek óta nem szerepelt pesti pódiumon, így ez évben ma lépett először a közönség elé Schumann a-moll konzertjével. Schumann az ifjúság költője, egész egyéniségét megismerjük ebből a műből. Nincs ennek más tartalma, mint a gondtalan fiatalság poetikus álma. És Fischer Annie a legcsodálatosabb poéta. Mintha csak a fiatal Dohnányi ülne a zongoránál. Tud bámulatosan férfias is lenni és technikájának varázsával nem végez bűvészmutatványokat, hanem tudatosan egyesíti azt művészetével. Ez a lány máris megtalálta a zongora lelkét és a költők álmait. Ez a lány boldog ember lehet. – Nagy lelkesedéssel fogadták, megérdemelt szeretettel. (4. kép)

A hangverseny súlypontja a VIII. szimfónia volt. Dohnányi, mint mindig hangsúlyozom, egyre jobban közeledik a nagy dirigensek sorához. Őt elsősorban páratlan zenei műveltsége segíti ezen a nehéz „poszton". És, hogy nemcsak Beethoven dirigens, azt éppen ma bizonyította be Strauss Tod und Verklärungjával,[20] amely különben tartalmánál fogva nem illett a derült műsorhoz. Bátran mondhatom, hogy ezt a remekművet így még nem hallottam és tulajdonképpen csak ma tudtam először belemélyedni. Magyar újdonság Perényi „Duhajzó"-ja.[21] A legény dévaj mulatozása elsősorban a nagyszerű hangszerelésben nyer kifejezést. Kétségkívül ügyes munka. Nem lenne teljes beszámolóm, ha nem említeném meg kitűnő filharmonikusaink alkalmazkodó kíséretét a Schumann versenynél, ami ismét csak Dohnányi érdeme. Dirigensek,

4. kép: ***1934. február 20. – Az Est: „Fischer Annie és Dohnányi Ernő a tegnapi filharmonikus est szünetében" (MTA BTK ZTI Könyvtár, Fond 4/1194)***

tanuljatok tőle – így kell zenekarral kísérni. A közönség tulajdonképpen ezen a hangversenyen két Dohnányit látott és hallott. Az egyik dirigált, a másik zongorázott. A két legnagyobb poéta.

1934. március 12. – A IX. szimfónia – Szigeti hegedül

Filharmonikusaink jubiláris hangversenyeinek utolsó estéjén a halhatatlan zene-titán legnagyobb alkotása, a szimfóniák szimfóniája rakta rá az elmúlt nyolcvan évre a koronát. Ugyanezen a konzerten közreműködött a legnagyobb magyar hegedűjátékos, Szigeti József.[22] Csak Dohnányi hiányzott, akit betegsége miatt Rékai Nándor[23] helyettesített.

Mozart ritkán hallott D-dúr hegedűversenye képezte Szigeti produkcióját. Szigeti tökéletes muzsikus, akiben a legszerencsésebben egyesül a virtuóz a poétával. Ilyen nemes tónussal, férfias erővel ma alig szólaltatja meg valaki Mozart legtisztább művészetét. Így joggal mondhatjuk, hogy a jubiláris hangversenyek szólistái közül ő produkálta a „legnemesebb zenét".

A IX. szimfónia dirigálásával Rékai talán nagy fába ütötte a fejszét – de sikeresen. Neki köszönhető, hogy a filharmóniai

5. kép: ***Dohnányi Ernő és a Filharmóniai Társaság (OSZK, Dohnányi-hagyaték)***

konzertek nívója nem csökkent az utolsó (Dohnányi betegsége miatt komoly veszélyben forgó) esten sem. Gondos és minden tekintetben biztos munkát végzett, akárcsak maguk a filharmonikusok, akik nemcsak ma, hanem az összes hangversenyeiken nevükhöz méltóan szerepeltek.

6. kép: ***Dohnányi Ernő a Zeneakadémián vezényel***

JEGYZETEK:

1 A Weiner László műveit középpontba állító koncertek sorából kiemelkedik a zeneszerző halálának 50. évfordulójára rendezett emlékhangverseny (1994. május 2. – Goldmark-terem).

2 Lásd például Weiner László: Chamber Music with Viola. A lemezen hallható a *Duó hegedűre és mélyhegedűre, Szonáta mélyhegedűre* és zongorára, Vonóstrió–*Szerenád, Concerto fuvolára, mélyhegedűre, zongorára és vonószenekarra*. (Dirk Hegemann – brácsa, Monika Hölszky-Wiedemann – hegedű, Lars Jönsson – zongora, Erik Borgir – gordonka, Tatjana Ruhland – fuvola, vez. Julian Kuerti) Hungaroton HCD 32607; In Memoriam Hungarian Composers Victims of the Holocaust. E lemezen Weinertől a *Duó hegedűre és mélyhegedűre* című kompozíció hallható. (Szabadi Vilmos – hegedű, Bársony Péter – brácsa) Hungaroton HCD 32597

3 Rózsa Vera (1914–2010) Weiner László felesége volt. Rózsa Veráról lásd „A magyar zene követei Nagy-Britanniában. Kovács Ilona beszélgetése Rózsa Verával" *Parlando* 48/6 (2006), 37–39; valamint „Búcsú Rózsa Verától" *Parlando* 53/1 (2011), 35–36.

4 Szerencse, hogy a szövegben kétszer is szerepel a zenekar karmesterének, *Záborszky* Józsefnek a neve. Tőle, illetve fiától, *Záborszky* Kálmántól származik az információ, melyet ezúton is köszönök.

5 A kritika Kodály Zoltán *Háry János* című művének első szabadtéri előadásáról (1934. június 8. – Debrecen) számol be.

6 A napló indítását és az Operaház műsorrendjét összevetve nagy valószínűséggel az 1933. december 31-i előadást látta Weiner. 1933-ban ezen kívül csak november 12-én játszották a Háry Jánost, 1934-ben pedig március 24-én (mikor már elkezdte a naplóírást), illetve október 26-án és december 20-án (amikor már nem vezetett naplót).

7 Országos Magyar Izraelita Kultúregyesület

8 Feuer Mária, „Mókamester énekmester. Londoni beszélgetés Rózsa Verával" *Muzsika* 43/4 (2000. április): 27–31.

9 A kritikákat minden változtatás nélkül közlöm, csupán néhány értelemzavaró elírást javítottam hallgatólagosan.

10 Dohnányi Ernő (1877–1960) kapcsolata a Filharmóniai Társaság zenekarával 1897. november 17-én kezdődött, mikor Richter János karmester meghívására Beethoven G-dúr zongoraversenyét játszotta a Vigadóban. 1903-tól (1. szimfóniájának bemutatóját vezényelte ekkor) gyakran állt a karmesteri pulpituson is. 1919-ben kérték fel, hogy vegye át a zenekar vezetését az idősödő Kerner Istvántól. 1944-ben Dohnányi nem találta összeegyeztethetőnek saját erkölcsi normáit az akkori politikai hatalommal (aminek következtében elkerülhetetlenné vált a zsidó származású zenekari tagok nyugdíjazása), így május 11-én a Filharmóniai Társaság beszüntette működését. A köztes huszonöt év – Dohnányival az élen, számos kortárs mű bemutatójával – a zenekar egyik fénykora volt.

11 Frid Géza (1904–1989) zeneszerző és zongoraművész. A budapesti Zeneakadémián Kéri-Szántó Imre, Bartók Béla (zongora) és Kodály Zoltán (zeneszerzés) tanítványa volt. 1929-től Hollandiában élt.

12 Wilhelm Backhaus (1884–1969) német zongoraművész. Többek között Eugen d'Albert tanítványa volt. 1905-ben ő lett annak a párizsi Rubinstein-díjnak a győztese, amelyre Bartók is pályázott – sikertelenül. Budapesten többször is adott nagysikerű hangversenyeket.

13 Kósa György: *Mese-suite* (1931). Tételei: I. A kanász, II. A piros cipő, III. A rendíthetetlen ólomkatona. Kamara változat: *Három Andersen mese* (1931, hegedű-zongora), Editio Musica, 1977.

14 Walter Herbert (1898–1975) német származású amerikai karmester. Bécsben Arnold Schönbergnél tanult zeneszerzést, majd Németországban és Svájcban szerez karmesteri gyakorlatot. 1931-38 között a bécsi Volksoper vezető karmestere. Az Anschluss után az Egyesült Államokba emigrált.

15 Kentner Lajos (1905–1987) zongoraművész). Chopin és Liszt műveinek hivatott tolmácsolása mellett előszeretettel játszotta Bartók műveit, a 2. zongoraversenyt 1933-ban ő mutatta be. 1935 óta Londonban élt, Yehudi Menuhin zongorakísérője volt.

16 Heimlich (Hernádi) Lajos (1906–1986) zongoraművész. Tanulmányait Bartók Bélánál, Artur Schnabelnél és Dohnányi Ernő mesteriskolájában (1928-1930) végezte. 1933-ban díjat nyert a budapesti Liszt-versenyen. 1945-től a Zeneakadémián tanított.

17 Fischer Annie (1914–1995) zongoraművész. Tanulmányait a budapesti Zeneakadémián végezte Székely Arnold tanítványaként, majd Dohnányi művészképzőjében (1930–1932). 1933-ban megnyerte az I. budapesti Liszt-zongoraversenyt. A legnagyobb 20. századi magyar zongoraművészek egyike.

18 Károlyi Gyula (1914–?) zongoraművész. Külföldi tanulmányok után 1931/1932-ben és 1933/1934-ben Budapesten Dohnányi zongora-művészképzőjében tanult, 1932/1933-ban zeneszerzést, ugyancsak Dohnányitól. 1956-tól Münchenben élt.

19 Stefániai Imre (1885–1959) zongoraművész. Berlinben Ferruccio Busoni és Dohnányi Ernő tanítványa volt. Számos észak- és dél-amerikai hangversenykörúton vett részt, egy ideig a Buenos-Aires-i Zeneakadémia igazgatója volt. 1927-1937 között a budapesti Zeneakadémia tanára volt. 1937 után Dél-Amerikában telepedett le.

20 Richard Strauss: *Halál és megdicsőülés* (1890)

21 Perényi Géza (1877–1954) zeneszerző. A Zeneakadémián Koessler János növendéke volt. Az I. világháborút megelőzően karmesterként működött külföldön, majd a háború idején visszatért Budapestre. Számtalan kritikája mellett 1912-ben könyve jelent meg *Beethoven kilenc szimfóniája* címmel.

22 Szigeti József (1892–1973) hegedűművész. A budapesti Zeneakadémián Hubay Jenő tanítványa volt. 1940-től az USA-ban telepedett le. Sokat tett a 20. századi zeneszerzők népszerűsítéséért, így Bartókért is. Zenepedagógiai munkásságával is elismerést szerzett magának.

23 Rékai Nándor (1870–1943) karmester és zeneszerző. 1902-től az Operaház korrepetítora, majd 1910-től karmestere lett. Zeneszerzőként saját kompozíciói mellett Erkel Ferenc *Névtelen hősök* című operájának átdolgozásával szerzett elismerést.

Kovács Ilona

Zenekari kommunikáció a népszerűségért, a közönségért

Az utóbbi években számos együttesnél bővült a munkatársak köre olyan kollégával, aki a sajtó és/vagy a marketing ügyekkel foglalkozik. Van, ahol egy egész csapat vesz részt ezekben a feladatokban, de olyan zenekart is találni, ahol a büdzsé szűkössége miatt nem jut pénz sem státusz, sem szerződés finanszírozására. Hogy milyen a mai helyzet, hol és hányan foglalkoznak ezekkel az ügyekkel, s hogy a zenekarok miként vélekednek, mennyire látják elengedhetetlennek ennek a területnek a gondozását, arra körkérdésben kértünk választ a társulatoktól. Abban természetesen mindenki egyetértett, hogy a XXI. században a sajtójelenlét, a reklám, a közösségi oldalakon való folyamatos megjelenés elengedhetetlen. Napjainkban ugyanis már nemcsak jól kell játszani, hanem arra is szükség van, hogy erről lehetőleg minél több ember értesüljön. A komolyzenét népszerűsíteni, hirdetni a mai médiazajban pedig nem könnyű feladat…

Az együttesek tisztában vannak azzal, hogy többfajta kommunikációt kell folytatniuk, hiszen a közönség és a szakma mellett lényeges, hogy a tulajdonos, valamint a partnerek is értesüljenek mindenről, ami a zenekarral történik. Ahogy azzal is folyamatosan szembesül mindenki, hogy a kultúra évről évre egyre nagyobb küzdelmet folytat a láthatóságért. Arról nem is beszélve, hogy ez a terület is egy nagy piaccá vált, ahol mindenki a saját „portékáját” szeretné eladni… Az általános tapasztalat az, hogy a megjelenési lehetőségek csökkentek, egyre kevesebb az olyan felület, ahol ingyenesen adhatnak hírt az eseményeikről. Orgánumok, amelyek korábban rendszeresen foglalkoztak kulturális témákkal, most csupán díj ellenében, fizetett pr beszélgetés címén közlik le az anyagokat. El kell hát készíteni a ‘nézőcsalogatónak’ szánt interjúkat, közleményeket, kellően hírértékűvé tenni, látványos képeket mellékelni hozzá, de még így sem biztos, hogy ezekből az anyagokból cikkek születnek. (Bár volt együttes, amely megemlítette, hogy úgy látják, az m5 megjelenése jelentősen növelte a lehetőségeket.)

Sokan hangsúlyozzák, hogy csak botránnyal hívhatja fel magára egy-egy zenekar a figyelmet, a művészi munkának, egy premiernek, egy koncertnek már nincs hírértéke…

Nagyon fontos, hogy mennyi pénzt lehet reklámra áldozni. De azzal is többen egyetértenek, hogy kreativitással, szellemes kampányokkal még kisebb büdzsé esetén is sokakhoz el lehet jutni. Van, aki a számos, különböző együttműködést, az összművészeti formát tartja hasznosnak, s akad együttes, amely azt vallja, hogy a bulvárral és a szórakoztatóiparral versenyben állva két fegyverük is van: a minőség és a művészet. Van, ahol az a meggyőződés, hogy olyan – a koncertekhez kapcsolódó – aktualitásokat és tematikákat kell keresni, ami érdekelheti a sajtót. Kutatják ezért az úgynevezett civil témákat, amellyel olyan sajtótermékekben is megjelenhetnek, amelyek nem feltétlenül kultúrával foglalkoznak. Persze többen úgy vélik, hogy a zenekari menedzserek, producerek dolga az is, hogy hírt „csináljanak”, vagy bármi olyat találjanak ki, ami izgalmas, s a médiának eladható.

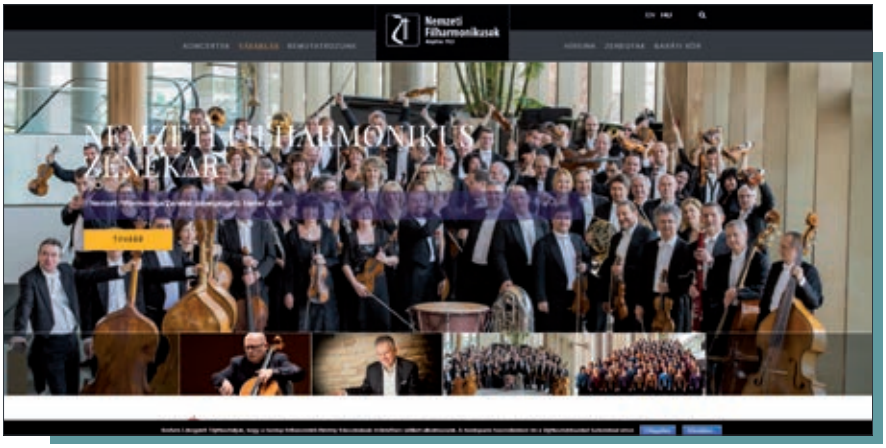

A társulatok azt is tapasztalják, hogy a helyi orgánumokkal való kapcsolatot erősen befolyásolja, mennyire alakul át az utóbbi időben a struktúra, mennyire cserélődnek ki a kontaktok, az országos médiába pedig nem könnyű bekerülni. Ha pedig mégis sikerül, akkor az is gyakran megesik, hogy egyetlen interjúért Budapestre kell utazniuk. Többen panaszkodtak arról, hogy hangversenyeikről inkább visszatekintések olvashatóak, egyre jobban hiányoznak a médiumokból a valódi, szakmai kritikák.

Eközben pedig a zenekarok is látják, mennyire fontos, hogy a köztudatban folyamatosan jelen legyen az együttesük, hiszen így tudnak publikumot toborozni, s a társadalmi érintkezés fontos helyszínévé változtatni a rendezvényeiket. A hírverés, az állandó kommunikáció a közönségépítésben ugyancsak jelentős szerepet játszik.

Ma már alig találunk olyan társulatot, ahol ne küldenének ki havi hírlevelet, programajánlókat – természetesen főleg elektronikus formában. Míg a publikum idősebb tagjai igénylik a plakátokat, a kézbe fogható műsorfüzeteket, addig a fiatalokat online kell elérni, leginkább a közösségi oldalakon, s számukra sokkal vonzóbb egy-egy ügyesen összerakott videó az összes hosszú, írott interjúnál…

A társulatok egyre jobban látják azt is, milyen fontos a naprakész honlap, s a Facebookot is sokan használják aktívan. Hiszen egyértelmű, hogy a közösségi médiával lehet a célzott, ténylegesen a zene iránt érdeklődő közönséget elérni. Emellett pedig talán még azok figyelmét is felkelthetik, akik egyébként nem a koncertkalendáriumot böngészik…

„Területhez méltó kommunikációs forma”

Áttekintve a mára kialakult helyzetet, úgy vélem, több olyan együttesnél, amely napjainkra jelentős sajtójelenlétre tett szert, már sok évvel ezelőtt figyelmet fordítottak erre a területre, s profi kommunikációval adtak hírt eseményeikről, eredményeikről. Sikerrel hívták fel magukra a figyelmet, ezzel is növelve közönségük számát. Hatásos kommunikációval új piacokra törtek be, brandet építettek, s még a támogatóik keresésében is segített az állandó sajtójelenlét. Mindez általában azzal kezdődött, hogyha nem is státuszt, de szerződéses megbízást adtak egy-egy szakembernek, aki ettől kezdve kiépítette a sajtó- és marketingkapcsolatait. A médiajelenlétben eredményes társulatok alapos gondolkodás után arra jutottak, hogy a „területhez méltó kommunikációs formát, stílust kell találni”.

A megfelelő munkatárs megtalálása pedig azért is lényeges, hiszen – ahogy erről korábban már szó esett –, egy-egy ütős ötlettel, figyelemfelkeltő, jól eltalált kampánnyal, kiterjedt kapcsolatrendszerrel kisebb büdzsével szintén számottevő sikereket lehet elérni.

A szerződések, alkalmi megbízások az évek során egyre inkább státuszokká váltak, s a menedzsmentben is helyet kaptak a kommunikációs vezetők, menedzserek, munkatársak. Mára pedig egyre sokrétűbbé válik – s jelentősen bővül is – a feladatkörük. Nem csupán a sajtóval tartják a kapcsolatot, hanem a közönséggel, esetenként a fellépő művészekkel is, kommunikációs – és sok helyen költségvetési tervet is készítenek, tervezik, szerkesztik a kiadványokat, alakítják az arculatot, szükség esetén tárgyalnak a fotóssal, grafikussal. Van, ahol a Baráti Körrel történő kapcsolattartás szintén a tennivalóik közé tartozik, akárcsak a sajtófigyelés, a sajtó- és a fotóarchívum karbantartása. Ők gyártatják a spotokat, hirdetéseket, rádió, tv-felvételeket, sőt, sokszor még a szóvivői feladatkör is az övék. Több társulatnál a főállású sajtós mellett akad még szerződéses kolléga is, aki a közösségi médiával kapcsolatos teendőkkel, a rendszeres Facebook-karbantartással foglalkozik, hiszen ha ebben sikerre vágyik egy együttes, az akár napi több órás munkát is jelent.

A Pannon így fogalmazta meg a kommunikációs munkatársak tennivalóját: *„mindazt, amit az együttes játszik,*

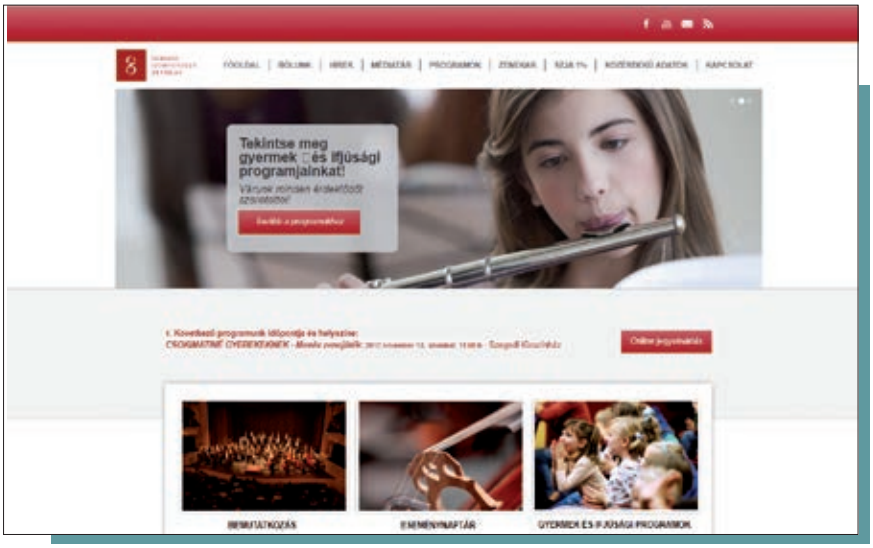

s amit közvetíteni kíván magáról, láttassák, és a szöveges anyagokon keresztül juttassák el a közönséghez.”

Hogy melyik hazai együttesnél milyen régóta alkalmaznak sajtós/marketinges kollégát, s mekkora a területtel foglalkozók száma, ez eléggé változó. Általában egy státuszt tudnak erre szánni, akadnak azonban kivételek pro és kontra. Az NFZ-nél már tizenöt esztendeje dolgozik ezen a területen két státuszos munkatárs: marketing menedzser és sajtóreferens. A Pannonnál a zenekar megújulása óta alkalmaznak a marketingért és kommunikációért felelős személyt. Mióta pedig a Kodály Központba költöztek, a vezető mellett marketingmenedzserrel, valamint kommunikációs munkatárssal is bővült a stáb, s náluk még – tekintettel a budapesti „vízfejre” – egy külsős munkatársat is találni, aki segíti a fővárosi kommunikációt.

„Az úgynevezett művészzenekar – melyet a PFZ célul tűzött ki maga elé – szükségszerűen megkívánja, hogy az együttes produktumait hozzáértő szakemberek juttassák el a potenciális hallgatókhoz. A zenekarnál koncepciózus kommunikációs munka folyik, melynek része a marketing és a sajtómunka is, és szoros együttműködésben zajlik az értékesítéssel. Egy-egy koncert, de az egész együttes munkája mentén is fontos a hiteles kommunikáció kérdése: mi csak arról beszélünk, és csak azt közvetítjük az emberek felé, ami valóban a színpadon zajlik. Hogy ezt hogyan lehet képekben megjeleníteni és megfogalmazni, azt szakembe-rekre bízzuk.” – írták a körkérdésre küldött válaszukban.

Van, ahol azonban csak három-négy esztendeje találni főállású munkatársat, és több olyan zenekar is akad, ahol hiába szeretnének, nem tudnak alkalmazni kommunikációs menedzsert, nem futja rá a büdzséből. Hiába hangzik el a vezetői megbeszéléseken többször, hogy egy képzett szakember alkalmazása mennyire idő- és szükségszerű lenne, nincs rá forrás…

Ezeknél a társulatoknál általában többen is foglalkoznak ezekkel a feladatokkal – egyéb tennivalóik mellett. Azért így is eljuttatnak a közönségükhöz minden lényeges tudnivalót, de azt is látják, hogy a kommunikációban rejlő, egyéb lehetőségeket nem tudják megfelelően kihasználni.

Van, ahol saját munkatárs hiányában azt a megoldást választják, hogy alkalmanként kommunikációs ügynökséget bíznak meg egy-egy kiemelkedő eseményük meghirdetésével, s ezt hatékony megoldásnak tartják.

Elkötelezettség, szaktudás, hatékonyság

Arra a kérdésre pedig, hogy ki miért tartja fontosnak, hogy saját kommunikációs szakember dolgozzon az együttesnél, volt, ahonnan az a válasz érkezett, hogy lényeges a zenekar iránti elkötelezettség.

A NFZ-nél úgy vélik: *„a külső- és belső partnereink rengeteg információt kapnak, nem csak tőlünk. Ahhoz, hogy*

rendszerezni tudjuk az átadásra szánt információkat és ki tudjuk választani ehhez a legmegfelelőbb csatornákat, olyan szaktudás szükséges, amit csak saját kollégától várhatunk el."

A Danubia szerint a saját sajtós az egyes koncertek népszerűsítése, a jegybérlet eladás mellett segít a brand-építésben (a zenekar nevének, hírének növelésében), az együttes tagjainak ismertté tételében, s az is lényeges, hogy neve az együtteshez kötődik.

A Pannon szerint: *„A mindennapokban rendkívül sokat segít abban, hogy mintegy „fordító", lefordítja a szakmát a laikusok számára. A marketing, kommunikáció, értékesítés egy-egy koncert vagy sorozat szakmai tartalmát megismerve, a programalkotás után alakítja ki saját koncepcióját. A programok értékesítése koherens, s időben is tudatosan ütemezett marketing és kommunikációs támogatással zajlik, a zenekar imázsával összhangban, és nem utolsó sorban, sikerrel. Ez a tevékenység – a megfelelő „tálalás" kreatív megtalálásával – hozzáértően segíti a művészeti munkát."*

A szolnokiak pedig úgy gondolják, *„… egy külsős szakemberrel nem lehetne folyamatosan olyan hatékonyan dolgozni, mint saját kommunikációs munkatárssal, ugyanis az előadó-művészeti tevékenység, a koncertszervezés specifikus területnek tekinthető a szolgáltatások piacán. Részben azért, mert alapvetően művészeti szolgáltatásról van szó, részben pedig azért, mert minden egyes koncert egyedi, tehát ebből adódóan egyedi kommunikációt igényel."*

„Jó bornak is kell a cégér"

Miben mérhető le számukra a kommunikációs munkatárs munkájának eredményessége?

Sokan említik az ismertséget, az értékesítésben betöltött szerepüket. Ahogy a csapatmunkát is többen kiemelik, hiszen a művészeti vezető, a közönségszervező munkáját erősíti, segíti a jól felépített médiajelenlét.

A Danubia azt említi még meg, hogy a *„zenekar brandje ismertebb lett, online*

kampányaink követéseinek a száma jelentősen megnőtt."

Miskolcon úgy vélik: *„természetesen az együttes zenei teljesítményén túl a programjaink értékesítése, a zenekarról a városban, a közönségben kialakított képe nagymértékben az ő munkáján is múlik."*

Pécsről a következő válasz érkezett: *„A Pannon Filharmonikusok minden látható és olvasható anyaga ennek a munkának, és ezeknek a munkatársaknak köszönhető. Ezzel együtt a közönségünk jegy- és bérletvásárlásra ösztönzése és a közvetett elérése, a zenekar fejlődéséhez hozzájáruló szakmai kritikákon keresztül történő visszacsatolások, a belső kommunikációs folyamatok zavartalansága. Ne feledjük, hogy az ország legtöbb produkcióját színpadra állító zenekarról beszélünk. Ennek harmonikus működtetése, s a közönség folyamatos megtalálása embert próbáló feladat."*

Szolnokon szintén látványos az eredmény: *„Elsősorban abban, hogy például egyre nagyobb a bérletes hangversenyeink látogatottsága. Kiemelt nagykoncertjeink – PARTI-TÚRA Fesztivál, Újévi Tánckoncert – nézőinek létszáma évről-évre nő, az idei újévi tánckoncertünkre már karácsony előtt elfogytak a jegyek. Az elmúlt évtized munkája révén nagykoncertjeink mára társadalmi eseménnyé váltak. Ily módon sikerült megszólítanunk egy olyan társadalmi réteg tagjait, akik korábban nem jártak komolyzenei rendezvényekre. Ma azonban már elvárják ezeket a koncerteket, és nem csupán zenei élményként, hanem társadalmi eseményként is jegyzik. Hangversenyeink iránt egyre nagyobb az érdeklődés, egyre több meghívást kap a zenekar, ami természetesen nem csupán a kommunikációnak, hanem a trendekhez igazodó műsorpolitikánknak is köszönhető."*

Az mindenki számára egyértelmű hogy a kommunikációs fejlődés segíthet a nagyobb közönségben, a bevétel növelésében, s a sok sajtómegjelenés a támogatók számának gyarapításában ugyancsak hasznos. Ehhez pedig szükség van megfelelő munkatárs(ak)ra. Különösen azért, mert nagyon gyorsan változnak a kommunikációs trendek, amelyeket azonnal követni kell. Ráadásul temérdek új lehetőség jelent meg (ezek közé tartoznak például a különböző blogok, vlogok, a twitter, az instragram,) amelyekkel érdemes élni.

Mert ahogy a szolnoki együttes fogalmaz:

„Régen megdőlt már az az axióma, hogy 'Jó bornak nem kell cégér'. Bizony kell, sőt, elengedhetetlenül szükséges. Kell, mégpedig folyamatosan változó cégér, hiszen óriási a verseny a szolgáltatások piacán, s ez a verseny természetesen érinti a művészeti szolgáltatások területét is. Tulajdonképpen – a koncertrepertoáron túl – egyfajta kommunikációs verseny is meghatározó szerepet játszik a programok, a hangversenyek látogatottságát illetően. Ennek érdekében tehát elengedhetetlen az információk tudatos, szervezett, célzott áramoltatása."

Arról, hogy miben változott az elmúlt években a sajtós feladata, melyik együttes miként látja a kommunikáció jövőjét, hogyan vélekedik arról, hogy milyen irányba kell indulni, milyen eszközöket kell és érdemes használni, arról a következő lapszámban esik majd szó. *R. Zs.*

Koncertekről

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara – 2017. szept. 14. – Zeneakadémia

„Üzenetek 1788-ból" címmel hirdetett bérleten kívüli hangversenyt a Zeneakadémia Nagytermébe a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara. Az évad kezdetén érdeklődő közönség jutott a programnak, amely Mozart két szimfóniáját (g-moll és C-dúr), valamint B-dúr zongoraversenyét tartalmazta. Az est dirigense Kovács János volt, szólistaként pedig a Vásáry Tamás meghívására érkezett Primavera Shimát ismerhettük meg.

Mozart zenéje, részben épp azért, mert az idők folyamán rendszeresen játszották, szépen példázza, hogy bármely kor embere (akarva-akaratlanul) mennyire a saját képére formálja a műveket. Az utóbbi évtizedek hitelességre törekvő historikus előadói pedig tudatosan próbálják rekonstruálni az egykori ízlést. A hangfelvételek jóvoltából egymás mellett él tehát megannyi Mozart-kép, a finomkodótól a nagyközönséget megszólító plakátszerű hangzásokig. A mai zenehallgató tehát a bőség zavarával küzd – ugyanakkor a felelősségteljes előadók számára megkerülhetetlen kérdés, hogy melyik Mozart-hangzásképet erősítsék. Ez a kérdés elsősorban azoknak az együtteseknek égető, amelyek Mozart (illetve a klasszikusok) zenéjének specialistái kívánnak lenni. Azok a zenekarok pedig, amelyeknek a repertoárja több évszázadot ölel fel, alkalmanként találkoznak ezzel a problémával. De az is előfordulhat, hogy nem problémaként élik meg a Mozart-interpretációt, hanem alkalomként, lehetőségként, hogy megszólaltassanak Mozart-műveket, amelyeknek a közismertségére bizton számíthatnak.

Ez történhetett a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarával is, amelyet rég nem hallottam Mozart-est előadójaként. Kovács János all round karmester, aki olyan szerencsés habitussal rendelkezik, hogy valamennyi kompozícióban, amelynek vezénylésére vállalkozik, képes örömét lelni, s ezt az örömöt sugározni mindenkori muzsikus-partnerei felé is. Ő az a karmester, akit érdemes nézni! A hangversenyeken ugyanis olyan intenzíven éli át a zenét, hogy számára nem kérdéses, hogy milyen mozdulatokkal forduljon a hangszeresekhez. Nem hagyatkozik evidenciaként a próbák során kidolgozottakra, kispórolva mozdulatait az aktuálisan szükséges beavatkozásokra (dinamikai arányok finomítására, vagy a kényes belépések előkészítésére), hanem úgy éli a zenét, hogy az egyszerre kifejező látvány a hallgatóságnak és inspiráló-emlékeztető a játékosoknak. Tehát, a koreográfia nem felesleges, ugyanakkor nem is érződik utasításnak. Érdemes volt figyelni például a bal keze mozdulatait a g-moll szimfónia kezdetén – ahogyan a dallamot szinte simogatva rajzoltatta, s épp ezért máskor felfokozódott a ritmikus karakter hatása, ereje. Alapos-biztos műismeret birtokában képes volt elhitetni valamennyi játékossal, hogy adott pillanatban ő került a reflektorfénybe, az ő – lett-légyen bármilyen rövid – dallamfordulata különlegesen értékes részlete a kompozíció egészének.

A zenekar tagjai az első hangtól az utolsóig aktív jelenléttel játszottak, szólamtudásuk birtokában formálva a kisebb-nagyobb egységeket, nem pedig csupán a karmesteri utasításokat követve. Sajnos, a kürtösök ezúttal nem a legjobb formájukat hozták – de a jól felépített tételek sodrásában könnyen feledhetőek voltak bizonytalankodó hangindításaik. Olyan szimfónia-előadásokat hallottunk, amikor egymást erősíthették a korábbi emlékképek és az őket gazdagító új interpretáció. Mert a kidolgozottságnak köszönhetően, tudatosan vagy szinte észrevétlen, „részletezőbb felbontásban" jutott el hozzánk a partitúra hangzásképe. Imitáló szegmentumok okoztak intellektuális örömet, és megint csak átélhettük a tutti-unisono hangzások semmivel sem pótolható hatását. A lelkesedésnek egyetlen rossz következménye volt: a magas és mélyvonósok gyakran zavaró dinamikai aránytalansága. Főként kezdetben gyönyörködtető volt a basszusszólamok kidolgozottsága, a bőgősök megformált játéka, melynek során az egyes hangok a harmóniai történéseknek tényleges fundamentumai lettek. Máskor azonban borult az egyensúly, szinte elnyomták a hegedűket. Viszont külön öröm volt hallani, hogy az I. hegedű szólama milyen érzékeny kíséretre képes, ha a fafúvósok játsszák a dallamot, akiknek a teljesítményéről csak jót mondhatunk.

Kovács János értő irányítását dicséri, hogy hatásosan szólaltatta meg a hangsúlyeltolódásos részleteket, amikor a metrikus súly és a hangsúlyosan kiemelt akkordok nem estek egybe. Továbbra is érezhettük a metrikus tagolódást, és épp ezért szinte poénként érzékeltük a „szabálytalan" hangsúlyos ritmusképleteket.

A szólisták repertoárjának kialakulásában nagy szerepe van a külső tényezőknek, a felkéréseknek, vagy épp a versenyműsoroknak. Az ausztrál zongorista, aki több rangos intézményben készült fel a hangversenyező pályára, biztos alapokat kapott ahhoz, hogy „bármilyen" zenét megszólaltasson. Erről tanúskodik repertoárja is, amelyen Mozarttól korábban csak az A-dúr zongoraverseny szerepelt. A kései B-dúr versenymű számára a (legalábbis technikailag) „könnyű" kategóriába tartozhatott; ezt bizonyítja a részletek gondos megformálása, és alkalmanként az artisztikus virtuozitás. A versenyművek szólistáinál szokatlan mértékben volt képes elmélyülni a saját játszanivalójában, szinte megfeledkezve muzsikuspartnereiről. Ő zongorázott, szépen, ám az együtt-muzsikálásnak, esetenként a zenekarral való párbeszédnek a szándéka érezhetően csekély volt, szinte

csak a zárótételben jött meg játék-kedvének ez a kollektivitás-érzete.

Az élő-zenére kiéhezett közönség minden várakozást meghaladóan lelkesnek és hálásnak bizonyult. A két ráadással (Sztravinszkij és Schumann) sokoldalúságát kívánhatta megcsillantani a zongorista, ám a virtuozitás könnyen felszínes látvány-világgá válhat, ha a mellécsapkodások mértéke zavaróvá lesz. A hallgatóság, a stiláris váltástól meglepve, túlértékelte produkcióját – vagy egyszerűen, szimpátiájáról biztosította a művésznőt.

(Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikus Zenekar – 2017. szeptember 25.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

„Érték, élmény, arány" – e hármas jelszóval fémjelzi új évadjának fő célkitűzését a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, s ebből már az évadnyitó koncerten is ízelítőt adott.

Az időpont – hagyományőrzően – szeptember 25-e volt, Bartók halálának előestje, a műsorválasztásban azonban más szempontok kerültek előtérbe. A 2017-es Kodály-évben méltán lett a nyitószám Kodály-mű, s külön öröm, hogy a méltatlanul ritkán játszott Nyári estére esett a választás. A folytatásban Ránki Dezső szólójával Liszt A-dúr zongoraversenyére került sor, s a szünet után ismét (újra)felfedeznivalóra hívták fel a figyelmet, Dohnányi I. szimfóniájának előadásával. Az est dirigense a március óta a zeneigazgató tisztét betöltő Hamar Zsolt volt.

E meghirdetett műsorhoz képest meglepetéssel is szolgáltak: nyitányként a Nemzeti Énekkar, Somos Csaba vezényletével Kodály: Liszt Ferenchez című monumentális kórusművével örvendeztette meg a hallgatóságot. Ezt követően Juhász Judit mondott bevezetőt, részletezően ismertetve a műveket. Ezzel ugyan a kézhez kapott ismertető információit „duplázta", ám ha arra gondolunk, hogy a közönség nagyrésze legfeljebb utólag olvassa el az inkább csak emlékként vagy dokumentumként megőrzött szórólapokat, ez korántsem felesleges. Ez azonban azzal járt, hogy a tényleges műsor kezdetekor már majdnem nyolc óra volt, s nem meglepő, hogy – annak tudatában, hogy öt tételes szimfónia van még hátra – többen nem tértek vissza a szünet után. Érdemes lenne esetleg elgondolkozni azon, hogy – amennyiben a szóbeli műsorismertetés gyakorlattá válik – korábbra kerüljön a hangversenyek kezdési időpontja.

A nagylétszámú kórus éneke ünnepélyes légkört teremtett, megteremtve az érdeklődő figyelem erőterét. A Nyári este kidolgozott előadása a hangulatos zenekari szólókkal könnyen megtalálta az utat a hallgatóság szívéhez. Belefeledkezve lehetett hallgatni – és talán ezzel menthető, hogy nem tűnt meggyőzőnek a kompozíció befejezésének megformálása. Mintha abbamaradt volna, nem pedig befejeződött volna a hangulatos tétel. Nagyobb apparátus jelent meg a pódiumon Liszt zongoraversenyének a megszólaltatásához, de továbbra is ugyanaz a műgond érződött az előadásban. Ránki Dezső régi-rendszeres szólista-partnere az együttesnek, a népszerű versenymű korántsem esett áldozatul annak a meggyőződésnek, hogy szinte „önjáró" repertoárdarabjukról van szó. Sőt, a gyakran az Esz-dúr zongoraverseny „ellentétpárjaként" túlságosan is líraira fogalmazott műből ezúttal életkedv és életerő áradt, a zongoraszólamban ismét megcsodálhattuk Ránki gyöngyöző futamait, a legapróbb fordulatokat is cizelláltan kidolgozó igényességét.

Nem tudják, mit veszítettek, akik nem tértek vissza a szünet után. A hazai Dohnányi-játszás értékes adalékai közé tartozik ez az interpretáció. A nagy létszámú vonóskar (a prim-szólam 16 hegedűsétől csökkenő létszámú szólamokkal a nyolc bőgősig, akik ezen az estén a Budapesti Fesztiválzenekar hagyományos ülésrendjéhez hasonlóan hátul a pódium közepén foglaltak helyet) élményt adó hangzásvilágot produkált, és méltó partnere volt valamennyi fúvós és ütős. Az élményt ezúttal az adta, hogy a dinamikai arányoknak köszönhetően ténylegesen megtapasztalhattuk Dohnányi hangszínvilágát. Rendkívül gazdag hangszínpalettájáról tanúskodott valamenynyi tétel, de nem csupán a színek menynyisége, hanem az általuk kialakított formák, mozgásformák gazdag változatossága is az előadók felkészültségét, igényességét (egyszersmind érték-tiszteletét) tanúsította.

Kocsis Zoltán szakmai „utódának" lenni: magasra tett mércével kell számolni. Hamar Zsolt (aki korábban is rendszeresen dolgozott az együttessel), lelkiismeretesen vállalkozik e pozíció betöltésére. Minden bizonnyal zeneszerzői tanulmányainak is hasznát veszi értő partitúra-olvasásakor, amikor egyszerre tartja szem előtt a nagyformák arányos felépítését és a legapróbb részletek megmunkálását. Úgy tűnt, hogy érezhetően örömét leli a monumentális hangfreskók realizálásában. Vezénylésének sajátos értékét abban látom, hogy korántsem a közönségnek kíván vizuális élményt adni, hanem mindenkor a muzsikusokkal foglalkozik. Őket segíti, amikor a próbák folyamán megtanultakat vizualizálja, tehát mozdulataival összetartja a tételek építményét, és főként akkor, amikor apró-pontos mozdulatokkal konkrét információkat ad. Amíg a Dohnányi ízlésvilágát megsejttető muzsikát hallgattam, bizonyosra vehettem: korántsem missziónak érzi, hogy hangzó életre kelt hangversenytermi ritkaságokat, amikor mellőzött műveket tűz műsorra. És ami legalább olyan fontos: semmiféle protokoll-íz nem érződött az előadásból, tehát feltehetőleg az egyes művek újrafelfedezésének aktív részeseivé kívánja tenni a játékosait is.

Akik nem foglalkoztak az idő múlásával, tíz órakor oly lelkes tetszésnyilvánításba kezdtek, mint ha ráadást szeretnének… Bárcsak elkísérné ez a lelkesedés az egész évad folyamán az előadókat és a hallgatóságukat egyaránt!

(Fittler Katalin)

A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara – 2017. szeptember 28.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Szép műsornak örvendezhettek a Dohnányi-bérlet programjának hallgatói. A hangzatos „Látomások a tűzről és a halálról" cím két-két Liszt- és Szkrjabin művet kínált. Szkrjabin művészete sajnálatosan kívül került a hazai koncertlátogatók élmény- és ismeretanyagán; mindinkább csupán információként rögzült, a hangokat színekkel társító koncepciója révén, a zenekedvelők tudatában, s ily módon az sem tud „vizsgázni" a gyakorlatban, hogy eme színkódok ismerete nélkül mennyire tud hatni önmagában a zene. Márpedig – hasonlóképp a programzene megannyi alkotásához – aligha vonható kétségbe, hogy az önmagában, tehát a program ismerete nélkül is felfogató-élvezhető műveknek kétségkívül van létjogosultságuk a pódiumon (tegyük hozzá, igényes filmzene-szerzők is törekedtek arra, hogy alkalmasint abszolút-zenei értékű legyen az a munkájuk, amely eredetileg meghatározott funkció betöltésére hivatott). Az elsősorban hangzatos címe alapján ismert Az extázis költeményével kezdődött a program, és A tűz költeményével zárult, közben pedig a közismert-közkedvelt Haláltánc, valamint – rímelve a szkrjabini Prométheusz-zenére – Liszt ritkán játszott szimfonikus költeménye, a Prometheus hangzott el.

Az igényes műsortervezés, az előadóegyüttes számára komoly kihívást jelentő program annál is inkább nagy jelentőségű, mert a rádiózenekari felvétel (remélhetőleg többszöri) műsorra tűzése rendkívül nagy (potenciális) közönséghez képes eljuttatni e műveket, s ily módon törlesztésre kerül valami abból a mulasztásból, amely egyébként több indokkal is mentegethető. Túl azon, hogy a kínálkozó játszanivaló kimeríthetetlen bőségű, az előadói apparátus nagysága (s ebből következően, a megszólaltatáshoz szükséges méretű pódium) akkor is problémát jelentene, ha kellő felkészültségű kisegítők megfelelő számban állnának rendelkezésre. S akkor még nem is említettük azt, hogy elengedhetetlenül fontos egy olyan tapasztalt karmester, aki a szokatlan zenei anyagon belül biztos tájékozódást tesz lehetővé muzsikusai számára.

Ezúttal minden adott volt, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara élén Kovács János állt, aki a tőle megszokott alapos mű- (azaz partitúra-) ismeret birtokában tudta inspirálni a zenekari játékosokat. Az extázis költeménye hallatán azonban, becsületesen bevallhatom, aligha éreztem „indokoltnak" ezt a címet. A komponálása óta eltelt bő évszázad során annyi új (s köztük: extatikus) zenei hangzással, koncepcióval ismerkedhettünk meg, hogy minden bizonnyal alapos műismeret (vagyis, a hallgatóság részéről a mű többszöri meghallgatása) szükséges ahhoz, hogy képes legyen azzal az időbeli perspektívával hallgatni a művet, hogy egyidejűleg tudja követni a kompozíciót a maga felépítettségében és – akár csak ösztönösen – felfedezni benne az egykori szokatlanságokat-újdonságokat. Mert amióta kortársunk a zenetörténet mintegy ezer éve, a mindenevés tunyává tette a hallgatókat, hallgatólagosan mintegy „passzív tevékenységgé" minősítve a zenehallgatást.

De talán az is közrejátszott abban, hogy nem ért el nagyobb hatást a mű, hogy maguk az előadók sem érezték igazán a magukénak. A lelkiismeretesen kidolgozott részletek egymásutánja legfeljebb reprezentatív mozaikképet sejttetett, ahol észlelhető az alkotóelemek határa.

A Haláltánc viszont annál nagyobb élményt jelentett. Ránki Dezső szólójával ez a rendkívüli zongoraverseny valóban „látomásos" erejű és hatású volt. Itt még véletlenül sem lehetett volna a technikai részletekre figyelni; az elképzelés és a realizálás az itt-és-most élményéhez azt a perfekciót is biztosította, amely felébresztette a birtoklási vágyat a hallgatóban: bárcsak készülne lemez is belőle, hogy bármikor felidézhetővé váljon a koncertélmény. Ez a látomás, a zeneileg perfekt előadásnak köszönhetően a művészi élmény emelkedettségének rangjára emelte az egyszersmind filozófiai mélységgel átgondolt halál-tematikát.

Liszt Prometheusát hallgatva ismét megéltük azt a sajátos jelenséget, hogy a „hangos" kategória mennyire relatív. A széles dinamikai skálának nemcsak szélső pontjai voltak, hanem gyakorlatilag az egész hatalmas felület élt, s azon belül az egyes dinamikai szintek „távlatos" képzeteket keltettek (például, a halk lehetett távoli, kicsi, vagy épp személyes, a hangos pedig közeli, méretében hatalmas, vagy épp kollektív), és a változatos tartalomnak köszönhetően nem volt fárasztó az erőteljes hangzás. Merthogy nem kulissza volt, hanem tartalmat közvetített. Talán csak a terem jobb oldalán ülők érezhették kissé túldimenzionáltnak a mélyvonósok játékát.

A műsor, egy jól felépített crescendo mintájára, Szkrjabin Prométheuszában kulminált (a műsorismertető írásmódját követem). Addigra a közönség beavatást nyert ebbe a tartalmi gondolatkörbe s a hozzá választott zenei megjelenítésbe, és legnagyobb élményként értékelhette Szkrjabin kései remekét – anélkül, hogy a legkevésbé is gondolt volna zeneszerzés-technikai kérdésekre…

Nagy teljesítmény volt ez a műsor, köszönet érte valamennyi közreműködőnek, a zárószám esetében a Magyar Rádió Énekkarának, valamint a zongoraszólót játszó Báll Dávidnak (akinek 2011-ben megszerzett DLA-fokozatára a doktori cím kiírásával is felhívta a figyelmet a műsorismertető szórólap). Erőteljesen indult az évad – reméljük a méltó folytatást! *(Fittler Katalin)*

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2017. október 5.

Zeneakadémia

Erdélyi Miklósról elnevezett bérletének nyitóhangversenyét adta október első hetében a Zeneakadémián a *MÁV Szimfonikus Zenekar.* A vezető karmester és művészeti vezető, *Csaba Péter* irá-

nyításával az együttes változatos klaszszikus–romantikus–20. századi műsort szólaltatott meg, a három kiválasztott remekmű segítségével a zenetörténet három elkülönülő fejezetébe kínálva bepillantást. A műsor első részében Weber *Oberon-nyitány*át (D-dúr, 1826) Beethoven 3., *c-moll zongoraversenye* (op. 37, 1800) követte *Várjon Dénes* szólójával, míg a szünet után a második részt Bartók amerikai éveinek legnagyobb szabású szimfonikus zenekari alkotása, a Serge Koussevitzky megrendelése nyomán keletkezett *Concerto* (Sz. 116, BB 123) töltötte ki. A hangverseny kezdete előtt ünnepi pillanatok tanúja lehetett a közönség: *Lendvai György* ügyvezető igazgató átadta *Az évad legsikeresebb művésze* díjakat. Előző évadbeli teljesítménye alapján a zenekar két fafúvós tagja: *Kőrösy Miklós* oboaművész és *Székely Edit* fuvolaművész részesült az elismerésben.

Három mű, három ihletett és csiszolt előadás – igaz, a hallgató különbséget is érzékelhetett közöttük, kialakítva a maga szubjektív rangsorát. Magam Beethoven *c-moll zongoraversenyé*nek tolmácsolását éreztem leginkább inspiráltnak, a második helyre sorolnám a *Concerto* megszólaltatását, a harmadikra pedig az *Oberon-nyitány*t – hozzátéve, hogy még a „sereghajtó" is a műhöz méltó, tisztes színvonalon hangzott el. A nyitány lassú bevezetésében tetszett a hangulatteremtő, lírai indítás, vonzónak éreztem a mesevilágba invitáló, ábrándos kürtszignál lágy tónusát, a lírai vonós hangzást az azt kiegészítő fényes-játékos fuvolahangokkal. A gyors rész főtémája irányította először a figyelmet arra, hogy a vonósok játékán akad még csiszolnivaló – különösen az *Oberon-nyitány* daktilikus ritmusaira oly jellemző nagy hangközugrások igényelnének még intonációs tisztítómunkát. A melléktémához érve a klarinét érzékenyen formált dallama keltett figyelmet. A nyitány a maga kisebb egyenetlenségei és apróbb szépséghibái ellenére is élvezetes perceket, energikus és ihletett muzsikálást hozott, rávilágítva arra, mi az, amit a MÁV Szimfonikusok élén immár öt esztendeje dolgozó Csaba Péter munkájában a legfontosabbnak vélhetünk. Törekvései nyomán a zenekar újra és újra meghaladja önmagát, átlépve korábbi produkcióinak színvonalbeli felső határait – de talán mégsem ezek a csúcsteljesítmények az igazán fontosak, hanem az a másik igyekezet, amelynek szellemében Csaba Péter nem engedi, hogy a közös muzsikálás nívója egy bizonyos sáv *alá* süllyedjen. Ez az igazi zenekultúra-építés: az az igényesség, amely ragaszkodik egy bizonyos követelményrendszer, egy (amúgy meglehetősen igényesen kialakított) „szakmai minimum" teljesüléséhez, s abból soha nem enged.

A zongoraverseny rendkívül koncentrált megfogalmazásban hangzott fel, a mű előadását hibátlanul működő ízlés és egyensúlyérzék uralta. Várjon Dénes fölényes technikai tudással, szólamát maximális igényességgel kidolgozva játszott, ugyanakkor azonban mindvégig érezhettük: nem a kivitelezésbeli tökéletesség a cél. A muzsikálásban a virtuóz magatartásforma nem uralkodott el, csupán a mű karaktereinek érvényesülését szolgálta. A meghatározó mozzanat a kommunikáció, a zenei párbeszéd volt: a szólista és a zenekar elmélyült, bölcs és játékos együttműködése. Aki tapasztalta már, hogy Várjon milyen szenvedélyes kamaramuzsikus; aki jelen lehetett olyan hangversenyeken, ahol a zongoraművész egy hegedű- vagy csellószonáta, egy trió vagy zongoraötös zongoraszólamának előadójaként lépett a pódiumra, most értőn bólinthatott: ilyen az, amikor a kamarazenei magatartásforma még egy versenymű szólóiban, a zenekari szólamokkal való párbeszéd megformálásában is érvényesül, meghatározva a produkció szellemét. Várjon ujjai alatt markánsan és tartással formálódott meg a nyitótétel jellegzetes „katonás" karaktere, érvényesült az E-dúr *Largo* átszellemült imahangja, és feszes ritmussal, de pergőn és frissen lépdelt a finálé indulója, jelentős teret engedve a játékosságnak.

A versenymű után elhangzott ráadás, Bartók *Három Csík megyei népdal*a Várjon Dénes érzékeny előadásában már a szünet utáni műsorrészt, a *Concerto* megszólalását készítette elő. Kiforrott előadásban szólalt meg a kompozíció, aligha véletlenül, hiszen már évekkel ezelőtt, a Fesztiválzenekar 2013-as Bartók-maratonján is felfigyelhettünk arra, milyen inspiráltan szólaltatja meg Csaba Péter vezényletével a MÁV Szimfonikusok együttese a *Concertó*t. Az előadás most is sok szép pillanatot hozott: súlyt, drámaiságot és erőt a nyitótételben, könnyedséget és a tétel címéhez illőn játékosságot a *Párok játéká*ban, tragikumot az *Elégiá*ban, torokszorító vallomáshangot a *Megszakított intermezzó*ban, s végül az önfeledt körtánc közösségi mámorát a finálé megszólaltatásakor. Sok erőteljes szín és markáns ritmus, a Bartók-zene beszédszerű értelmezése jellemezte az előadást, amelyben a mű koncepciójához híven egymás után figyelhettünk fel a szimfonikus zenei történésbe ékelt szólisztikus és kamarazenei részletek igényes kidolgozására. *(Csengery Kristóf)*

Nemzeti Filharmonikus Zenekar – 2017. október 4.

Budapesti Olasz Kultúrintézet, Sala Giuseppe Verdi

Még mindig felfoghatatlan, hogy tavaly október elején Kocsis Zoltán még dirigálta a Nemzeti Filharmonikus Zenekart a Művészetek Palotájában a CAFe Budapest nyitóhangversenyén, most pedig – egy évvel később, szinte napra pontosan – már a róla elnevezett, rá emlékező bérletsorozat első hangversenyét játszotta egykori együttese. A bérlet öt hangversenyéből kettőt – az elsőt és a negyediket – Hamar Zsolt, az NFZ új zeneigazgatója vállalt, egyet-egyet pedig muzsikus kollégák-barátok: Berkes Kálmán, Rácz Zoltán és Kelemen Barnabás.

A bérletindító minden üteme, minden pillanata Kocsis Zoltánról szólt, őt idézte. A programban szépen elrendezett keresztrímként váltakoztak egymással a zongorával kapcsolatos művek

(egy átirat és egy zongoraverseny) és két – „szöveg nélküli requiem"-nek is tekinthető gyászzene. Először az átiratkészítő muzsikusra emlékezhettünk Liszt *Obermann* völgye című (eredetileg zongorára komponált) darabjának Kocsis által készített zenekari változatával, majd a zeneszerző-Kocsis következett, a csernobili katasztrófa áldozatai előtt tisztelgő *Memento*-val. A szünet után Kocsis Zoltán fia, Kocsis Krisztián játszotta Mozart *C-dúr zongoraversenyé*nek (K. 467) szólóját, végül Richard Strauss – a karmester-Kocsis egyik kedvenc, általa sokat vezényelt komponistájának – *Metamorfózisok* című darabja zárta az estet.

Valószínűleg Liszt nagyon örült volna annak, hogy valamivel több, mint másfél évszad múlva egy jeles kollégája zenekari átiratot készít a svájci éveit megidéző Zarándokévek I. kötetének legismertebb darabjából. Tanulmányok sora mutat rá, hogy Liszt zenekarként tekintett a zongorára, zongorára írott műveiben legtöbbször a teljes klaviatúrát kihasználta, ezek pedig szinte kiáltanak a hangszerelés után. Kocsis mesterien bánt a gazdag zongoratextúrával. A Liszt-művek hangszíneinek közeli ismerőseként és abszolút tisztelőjeként magabiztosan osztotta ki a szerepeket a zenekar hangszerei között. Mi más is játszhatta volna el például a darabot nyitó édes-bús espressivo dallamot, mint a cselló? Vagy az erre válaszoló *sotto voce* dallam is minden bizonnyal angolkürtön a leghatásosabb. Persze, így utólag minden evidensnek tűnik, de ehhez a hitelességhez – ahhoz, hogy elhiggyük, más hangszer nem is játszhatja az adott szólamot – kellettek azok a muzsikusok is, akiknek az átirat készült. Ezen az estén (is) remek előadását hallhattuk e Liszt-darabnak. A csellók rögtön a mű indításakor magasra tették a mércét: játékuk érzékenyen megformált volt, szép legatókkal, egységes hangzással, színesen és érzékenyen játszottak. Hasonlóan magas színvonalon szóltak a fafúvók (az angolkürt, majd a klarinét) válaszai is. Hamar Zsolt kommunikatív, érzékeny vezényléssel keverte ki palettáján a romantikus melankólia megannyi árnyalatát, a pauza után pedig a 2. téma mennyei derűjét és optimizmusát, hogy aztán nagyszerű érzékenységgel hozza felszínre a művet záró apoteózist, mely szinte szimfonikus költeménnyé avatta az Obermann völgyét. Véletlen, de a színpad hátterében látható romantikus stílusú festmény éppen egy völgyet ábrázol, így mintha illusztrációja lett volna az elhangzottaknak. S ha már odáig tévedt tekintünk, azt is konstatálhattuk, hogy – az évadnyitó hangversenyhez hasonlóan – most is a fúvósszekció mögé kerültek a nagybőgők (legalábbis a koncert első felében), érdekes akusztikai kísérletképpen.

A romantika érzelmi hullámai után a 20. század rideg valósága következett. Ahogy arra Hamar Zsolt is utalt a Bartók Rádió aznap délelőtti hangverseny-ajánlójában és a mű kezdete előtt is, Kocsis Memento-jának szimbolikája arra utal(hat), mint amikor megszokott hétköznapi életünkbe hirtelen belehasít egy tragédia, ami lehet egy szeretett személy elvesztése, egy természeti vagy – mint Csernobil esetében – ipari katasztrófa. Talán ott és akkor még nem is fogjuk fel ennek hatását, de mégsem tudjuk már úgy élni megszokott életünket, mint annak előtte. A mű közel húsz perces emlékzene (de határozottan nem programzene) az áldozatok tiszteletére. A „szándékoltan kaotikus benyomást keltő" első rész után döbbenetes hatást gyakorolt a csend, és – számomra legalábbis – kivételes élményt adott a záró rész. Ebben a viszonylag hosszú szakaszban a különböző hangszercsoportok által orgonapontszerűen kitartott hangok felett állandóan váltakozó, egymásból kibomló, többnyire töredékes skálák haladnak felfelé, mint ahogy a buborékok igyekeznek a vízben a felszín felé. A hangsor-füzérek egyik értelmezési lehetősége a tragédia nyomán testüket vesztő lelkek égfelé törekvése. Kocsis a különleges hangfreskókhoz a hagyományos zenekari hangszereken kívül néhány különlegességet is beírt a partitúrába. Nem mindegyiket sikerült kihallani, de a műsorfüzet szerint tekerőlant, gitár, harmonika, zongora, pedálos elektromos orgona, harangok, csengő és vibrafon hangzása is hozzájárult az élményhez. A sokféle hangzás a himnikus végkifejletben fokozatosan redukálódott, végül a magára maradt hárfa játszott egy teljes fríg hangsort, melynek utolsó, kissé késleltetett hangja már egy másik, transzcendens világba érkezett meg.

Ez után a zene után valóban kellett egy kis szünet, hogy Mozartra hangolódjunk. (Eredetileg nem ez volt a meghirdetett sorrend.) A nagybőgők itt már a hagyományos helyükön, a csellók mögött, a karmester jobbján ültek, a szólista azonban – annak köszönhetően, hogy a zongorát a dirigenshez képest (aki a koncert második felében már pálca nélkül vezényelte a karcsúbbá lett együttest) éppen szemben, merőlegesen helyezték el – a zenekarban ült. Talán ezért, talán a hangszer sajátossága miatt, de a nyitótételben sokszor kopogónak tűnt a zongora. A szólista imponálóan virtuóz, pregnánsan billent, „érzi" Mozartot, ám egy fontos dolgot még meg kell tanulnia: az idő kezelésének helyességét. Kocsis Krisztián kétségkívül nagy terhet cipel a vállán. Nem fair, inkább akaratlan és ösztönös az édesapjával való összehasonlítás, aki mindig mesterien bánt az idővel, ennek köszönhetően győzött meg akár szélsőségesen gyors, vagy éppen lassú tempóinak létjogosultságáról is. Ezt Krisztiánnak is meg kell még tanulni, és akkor a szélső tételek száguldó tempói sem tűnnek majd kapkodónak, elhadartnak, hajszoltnak. Volt idő, mikor naponta hallgattam ezt a Mozart-koncertet, ám a cadenzák mégis ismeretlenek voltak. Mivel az ifjú művész zeneszerzést is hallgat a Zeneakadémián, feltételeztem, hogy talán ő írta a rendkívül szellemes, nyilvánvalóan Mozart koránál jóval később keletkezett cadenzákat. A hangverseny után megkérdeztem, és kiderült, az édesapa örökségét hallottuk: mindkettő Kocsis Zoltán szerzeménye volt.

Richard Strauss Metamorfózisa a

szerző az egyik – talán a – legmegrendítőbb alkotása, melyben a 2. világháborúban lebombázott német városokat, azok elveszni látszó szellemi kincseit siratta el. De – mint ahogy a Memento-ban is, széles skálája lehetséges a gyásznak – ez a zene itt és most Kocsis Zoltánnak, Kocsis Zoltánért szólt. Talán ezért is éreztem úgy – a huszonhárom kiváló vonósszólistának és karmesterüknek köszönhetően –, hogy ez az előadás az együttes csillagos óráinak (most félórájának) egyike volt. Minden részlet gondosan kidolgozott volt, szívbemarkolóan drámai és kontrasztgazdag – mindezeket természetesen a legmagasabb hangszeres perfekcióval társítva. A fokozatosan felépített formaív csúcsa pedig egészen döbbenetesen hatott. Az egykori *főzeneigazgató – aki mindig a tökéleteset kereste* – köztudottan ritkán dicsért. Szerintem a Strauss-mű előadásának ehhez fogható igényességével, szuggesztív olvasatával ezúttal ő is nagyon elégedett lett volna.

(*Kovács Ilona*)

Zuglói Filharmónia – 2017. október 7.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Záborszky Kálmánt köszöntötte 70. születésnapja alkalmából a Müpa közönsége, és természetesen az a közel ötszáz előadó, aki közreműködött a magyar szerzők műveiből összeállított hangversenyen. Az ünnepelt azonban nem a közönség soraiban hallgatta az őt köszöntő együtteseket: az egész estet ő vezényelte. Bizonyára nem volt könnyű hetven év történéseit, örömeit, küzdelmeit, a pálya eredményeit összefoglalni – akkor is, ha közel háromórás, monstre koncertnek örülhettünk. Az esemény kiválóan előkészített és megszervezett volt, még a látszólag kevésbé fontos momentumok is – mint az előadók mozgatása és a terem átrendezése – pontos koreográfia szerint, zökkenőmentesen zajlottak. Záborszky Kálmánnak láthatóan (és hallhatóan) gondja volt arra is, hogy a Zuglói Filharmónia és Oratóriumkórus tagjai mellett a legfiatalabbak is szót kapjanak: az általa évtizedekig irányított Szent István Király Zeneművészeti Szakgimnázium és az Alapfokú Művészeti Iskola tanulói is fellépési lehetőséget kaptak.

A félezer előadóból rögtön a hangverseny elején már száznegyvenen színpadra léptek. (Az adatok az est házigazdájától, Zelinka Tamástól származnak.) A legkisebbek, a Szent István Király Zeneiskola Tücsökzenekarának volt és jelenlegi tagjai, illetve a Szakgimnázium vonós növendékei Zempléni László *Régi magyar táncok* című kompozícióját szólaltatták meg, a zeneszerző jelenlétében. A 18. századi magyar táncdallamok feldolgozása néhány évnyi zeneiskolai tanulás után is előadható, ezért már a zenetanulás korai szakaszában kiváló eszköz a zenekari játék megismerésére, a közös muzsikálás megszerettetésére. A gyermekek láthatóan élvezték a szereplést, és egyáltalán nem lepődtek meg a nagy koncertteremtől sem.

A kicsik után a profik következtek. Utaltam már arra, hogy minden pillanat jól megtervezett volt: míg a felesleges székeket kivitték és elrendezték a színpadot Kodály Psalmus Hungaricusának előadásához, a kivetítőn Petrovics Eszter Záborszky Kálmánról, a zenepedagógusról és az előadóművészről készített dokumentumfilmjéből (2013) láthattunk részleteket. Ebből nemcsak az ünnepelt életéről, munkásságáról tudhatott meg sok fontos információt a nagyérdemű – például, hogy a fenti két tevékenysége nemcsak kiegészíti egymást, de elválaszthatatlanul össze is forrt az évtizedek során –, hanem a magyar zenepedagógia folytonosságáról, gyökereiről is számtalan, kevéssé ismert tényt hallhattunk. Záborszky Kálmán elmesélt egy tanulságos történetet, még pályája kezdetéről. Hogy a lehető legjobban megismerje az általa irányított intézmény tanszakait, az egyik tanév végén az iskola összes (több mint ezer) tanulójának év végi vizsgáját meghallgatta. Mikor erről Kovács Dénessel, a Zeneakadémia akkori főigazgatójával beszélt, kiderült, ő is mindig ott volt az összes hangszeres vizsgán. A kérdésre, hogy ezt kitől tanulta, Kovács Dénes válaszából kiderült, a Zeneakadémia egy korábbi főigazgatójától, Dohnányi Ernőtől… Idáig, vagy még messzebb nyúlnak tehát a gyökerek. No, de vissza a jelenhez.

A filmbejátszás után minden készen állt, hogy felcsendülhessen Kodály Zoltán *Psalmus Hungaricus* című alkotása. A Zuglói Filharmónia és a Szent István Király Oratóriumkórus mellett a Hunyadi János Általános Iskola gyermekkara is fellépett (karigazgató: Igaliné Büttner Hedvig), a szólót pedig Kovácsházi István énekelte – kiválóan, mély átéléssel. A nagy apparátus hatásos és rendkívül látványos volt. Ugyanakkor bámulatos volt az a fegyelmezettség is, mellyel a karmester útmutatásait követették, ennek köszönhetően pedig minden tekintetben magas színvonalú interpretációt hallottunk.

A szünet után ismét egy Kodály-alkotás következett, a zeneszerző gyermekkori zenei élményeit idéző *Galántai táncok*. Ez a mű komoly, engedményeket nem ismerő hangszertechnikai igényeket támaszt az előadókkal szemben, megannyi színgazdag szólójával, kamarazenei áttörtségével, ahol „minden hallatszik". Éppen ezért csak szólista kvalitású muzsikusokkal rendelkező zenekaroknak szabad játszani. A Zuglóiaknak pedig nemcsak, hogy szabad, de – dupla évfordulós Kodály-év lévén – szinte kötelező is, hiszen náluk minden feltétel adott a méltó megszólaltatáshoz: remek fafúvósaik vannak, megbízhatóak a rezek (magabiztos kürtszóló hangzott el a darab elején), és végig magas színvonalon teljesítettek a vonósok is.

Az utolsó blokk a kortárs zene iránt elkötelezett Záborszkyt mutatta meg. Dubrovay László több mint két évtizedig az íróasztalfiókban fekvő partitúrájából, *Faust, az elkárhozott* című balettzenéjéből hangzott el négy jelenet. A 2016-os – a Zuglói Filharmónia közreműködésével létrejött – bemutatóhoz hasonlóan a szerző ismét személyesen örülhetett műve előadásának. A *Bevezetés és Faust* után *Mefisztó tánca* kelt életre,

melyben a Gonosz ügyetlenül botladozó, groteszk tánca szerény véleményem szerint a zeneirodalom ördög-zenéinek egyik legszellemesebbje. Meghatóan lírai hangulatot teremtettek a Zuglóiak a *Faust és Margit szerelme* című tételben, míg a zárásként felhangzó kocsmajelenet Bartók Kicsit ázottjának ikertestvére. Zseniális volt ez utóbbiban a tubaszóló, mint ahogy a koncert egészét tekintve a minden műben emlékezetes szólókat játszó első klarinétos is, akinek „a hangverseny legvirtuózabb muzsikusa" képzeletbeli címet adnám. A közönség hálásan fogadta az estet, melyet – ráadásként természetesen magyar zeneszerző –, Liszt *2. magyar rapszódiá*ja zárta. (*Kovács Ilona)*

Zuglói Filharmónia – 2017. október 14.

Zeneakadémia

Immár hagyományosan nemcsak szép kivitelezésű, de informatív-áttekinthető műsorfüzetben tette közzé idén is az évad hangversenyprogramját a Zuglói Filharmónia. A hangsúly a bérleti koncerteken van (a műsorfüzet „alcíme": Hangversenybérletek 2017/18), de szerepel egy összesítő táblázatban az évad valamennyi programja. A tájékozódást megkönnyítendő, a különböző helyszíneken rendezett bérleti sorozatokat eltérő színekkel tüntették fel, a Müpa-beli Stephanus-bérlet rozsdavörös, a Zeneakadémián rendezett Gaudeamus-bérlet zöld, a Téli bérlet pedig, amelynek a Vigadó ad otthont, kék. Ennek a programot is ismertető tájékoztatónak a megfelelő része kerül az egyes hangversenyek műsorismertető szórólapjára, praktikus információk társaságában. Csak egyvalamivel marad adósunk, a Gaudeamus-bérlet nyitókoncertjének prominens szereplőjéről, Dóczi Áronról nem árul el közelebbit.

Kevés utánjárással persze megtudható, hogy Veszprémben született, középiskolai tanulmányait Budapesten végezte (Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola), majd a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen diplomázott, ezt követően pedig Svájcban tökéletesítette tudását, Stuller Gyula növendékeként. Ott kezdte zenekari művészi pályáját is, miközben szólistaként és kamaramuzsikusként is szerepelt, majd 2011 óta a Zuglói Filharmónia Szent István Király Szimfonikus Zenekar koncertmestere.

A hosszú nevű együttes egyébként különböző formációkban lép fel; elsődlegesen a mindenkori műsor határozza meg, hogy mekkora apparátussal állnak közönség elé. Október 14-i hangversenyükön azzal lepték meg a közönséget, hogy a komolyzenei örökzöld, Vivaldi hegedűverseny-sorozata, A négy évszak megszólaltatásánál választékos continuo-hangzásról gondoskodtak. Már látványnak is figyelemfelkeltő volt a teorba, amelyet a barokk gitár „váltóhangszereként" szólaltatott meg Koltai Katalin. És ha hiányoltam a közelebbi információkat a hangverseny szólistájáról és koncertmesteréről (akit a bérleti közönség „látásból" évek óta ismerhet), fokozott mértékben teszem, amikor olyan vendég-közreműködő szerepel, akiről igencsak lenne mit írni szakmai életrajzként (de legalább a nevét mindenképp illett volna feltüntetni, ha már gondoskodtak ilyen választékos-szép hangzásról!).

A négy évszak vonóskarának 21 játékosa remek kamarazenekari hangzást produkált; szólisztikus felelősséggel játszottak, kamarazenei érzékenységgel illeszkedve a mindenkori hangzásba – s mindennek megvalósításához rendelkezésükre állt a (nagy)zenekari gyakorlat. Szándékosan nem a rutin kifejezést használom, nehogy elsikkadjon az előadás élményének központi tényezője: a muzsikusok elhivatottságról tanúskodó „személyes jelenléte". Friss és üde volt a hangzás, korántsem csak újrahallgattuk tehát a közismert versenyműveket, hanem minden pillanatukat kiélvezhettük. Mondhatni, „bevállalós" volt az interpretáció – ilyenkor mindenki megerősödhet abban a meggyőződésében, hogy az élőzene-hallgatás semmivel sem pótolható.

A szünet után Csajkovszkij Vonószerenádjában koncertmesterként irányította az együttest Dóczi Áron – de voltaképp nem is volt szükség a szó szoros értelmében vett irányításra, az összeszokottság ezúttal is kiegyensúlyozott-szép hangzást eredményezett. Széles dinamikai skálát jártak be a tételek során; a halk hangzás mindig magvas volt, a jól felépített fokozások pedig olyan fortét-fortissimót eredményeztek, amelynek hangossága mindig jóleső volt, sohasem érződött erőltetettség egyik szólam játékában sem.

Az ilyen hallgatnivalóhoz érdemes elvinni a gyerekeket is – akik a Zuglói Zeneház gyermek- és ifjúsági programjain tanulják a zenehallgatói „viselkedést", a patinás környezetben további élményekkel gazdagodhatnak. S valóban, elenyésző kisebbségben voltak azok a gyerekek, akik a szülői környezetben fegyelmezetlenkedtek. Szemrehányás inkább a kísérőket illetheti, a mobiljukkal bánni nem tudó nagyszülőket, s a netfüggő okostelefonosok több generációját. Tőlük kapják a rossz példát a fogékony gyerekek (akiknek a figyelme – mint tudjuk – nem mindig épp arra irányul, ahová kellene), épp ezért társaságukban a felnőttek fokozott fegyelmezettsége szükséges.

Ideális a Gaudeamus-bérlet délutáni időzítése – ezúttal pedig azért is volt annak megkülönböztetett jelentősége, mert aznap este a Művészetek Palotájában a Zuglói Filharmónia megannyi művészének az a megtisztelő lehetőség jutott, hogy felléphetett az Amsterdami Concertgebouw Zenekarával, az esti hangverseny nyitószámában, Liszt: A bölcsőtől a sírig című szimfonikus költeményében. S aki nem a pódiumon kapott helyet, annak ott volt a helye a nézőtéren! Emlékezetes nap volt, sokunk számára. *(Fittler Katalin)*

Nemzeti Filharmonikusok – 2017. október 26.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

„Régimódi hangverseny" – mondanám, a Szabó Magda regény (Régimódi

történet) szóhasználatával, annak érzelmi töltésével. A Ferencsik-bérlet második estjére Bertrand de Billy érkezett vendégkarmesternek, szólistaként a jónevű kürtművészt, Radovan Vlatkovićot köszönthettük. Műsoron Wagner Siegfried-idillje, Mozart K. 447-es Eszdúr kürtversenye, valamint Richard Strausstól az Imígyen szóla Zarathustra szerepelt. Tartalmasnak ígérkező program, amely terjedelmében régi szokásrendet követve, bőven belefér a két órába, akkor is, ha - mint esetünkben – ráadást ad a szólista.

Billy érezhetően harmonikus kapcsolatot alakított ki a zenekarral. A hegedűsből lett dirigensnek lehet valami titkos „hívószava", amivel elérte, hogy a vonóskar álomszép tónussal játsszon, ami az egész est nagy élményét adta. Az opera-léptékhez szokott karmester nem kívánta túldimenzionálni a műsorszámokat, Strauss szimfonikus költeményét is a történeti távlatokat megélt kompozíciók magától értődésével tálalta. Vendégként nem volt nehéz dolga az elsősorban Bécsben otthonos művésznek; hasonló ízléssel számolhatott a közönség részéről, és elégedett lehetett a zenekarral, könnyen megérthették egymást akár félszavakból is. A Nemzeti Filharmonikusok – hála Kocsis Strauss-rajongásának – évadonként Strauss-operákat tűztek műsorra, ily módon rendkívüli jártasságra tettek szert e komponista zenei világában. A stílusismerethez ráadásul az a maximalizmus is járult, amellyel Kocsis magas mércét állított együttesének, így Billy számára korántsem jelentett kihívást, hogy igényesen kidolgozott produkcióval álljanak közönség elé.

Kamatozott tehát a profizmus mindkét részről, a zenekar nem kapott szokatlan instrukciókat, ugyanakkor szinte önkéntesen adhatta tudása legjavát e műsorhoz. A Siegfried-idill már-már túlságosan is idillire sikerült, a Mozart-kürtversenynél sajnálkozhattunk, hogy máris véget ért, Vlatković ráadásként Rossini-szólót játszott, nála mindvégig a problémátlan játékosság nyűgözött le.

Az est nagy élménye a második részre maradt, amikor is a szimfonikus nagyzenekari hangzás megannyi csodáját élhettük át. A vonóskar (16 játékossal a prim-szólamban) tónusa, kiváltképp a hegedűsöké, élményszámba ment. Billy alapos irányítása nagy biztonságot jelenthetett valamennyi hangszeresnek, mindazonáltal volt néhány pontatlan belépés (amikor a különböző hangszercsoportok nem egyszerre szólaltak meg a közös avizóra), de a zenei történések sodra jótékonyan korrigálta ezeket. Érezhetően átélték a szólóállások felelősségét a muzsikusok, akik mintha maguk is gyönyörködtek volna a megszülető hangszínvarázsban.

Szép volt, csak valamiképp fajsúlyát tekintve szokatlanul kevés. Vagy talán csak hozzászokott volna ingerküszöbünk a túldimenzionált intenzitáshoz? Zóna-adag ínyencségből – ilyen adagolással érdemes lenne minden este hangversenyt hallgatni, a magas minőségű mindennapok biztosítására.

(Fittler Katalin)

Miskolci Szimfonikus Zenekar – 2017. október 29.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Ezen a hangversenyen egyértelművé vált: egymásra talált a sorozatcím és a tartalom. A korábbi sorozatcímek vagy kényszeredett programot eredményeztek (amikor az lett volna az egyébként nagyon dicséretes szándék, hogy csendüljön fel minden műsorban legalább egy 20. vagy 21. századi magyar kompozíció), vagy pedig a megadott program nem felelt meg az elvárásnak, és nem volt szerencsés a Szimfonikus felfedezések sem, hiszen már akkor alakulóban volt a több szempontból is értékes profil, hogy felfedezésként a fiatal tehetséges szólistá(k)ra irányuljon a figyelem. Amit viszont nyertünk ezen a réven, elvesztette a zenekar, amely ily módon önként lemondott a reflektorfény egy részéről. Igaz viszont, hogy így megmutathatja, milyen érzékenységgel képes partnernek és kísérőnek lenni, az adott versenymű kívánalmainak megfelelően.

Az október 29-i hangversenyen a Miskolci Szimfonikus Zenekar túlteljesítette ezt a követelményt, amikor arra vállalkozott, hogy Beethoven-est keretében két szólistának ad parádés fellépési lehetőséget. Nem csoda hát, hogy a III. Leonóra-nyitány afféle bemelegítő szám lett. Voltaképp bármely típusú műsorszám kényes feladat; ha ismert kompozícióról van szó, könnyen „önjárónak" vélhető a mű, és a hangszeresek kispórolják személyes jelenlétüket, játékuk kellően adagolt intenzitását. Ezúttal a hátralévő energiaigényes feladatok is menthetik, hogy „takarékon" szólt a pódiumon otthonos nyitány.

Ezt követően a C-dúr zongoraversenyt hallhattuk Szüts Apor szólójával, aki ezzel a művel nyerte meg 2016-ban a Beethoven Budán című fesztivál keretében rendezett Beethoven-cadenzaversenyt – s azóta rendre játssza saját cadenzájával (mint interjúkban elmondta, alkalmanként módosítva, tehát továbbra is élve a spontaneitás lehetőségével). A magát szívesen „zenész"-ként említő Szüts Apor, aki amellett, hogy a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem zongora-szakos hallgatója, komponál és vezényel, zongoristaként azzal ejti ámulatba a közönséget, hogy mennyire ökonomikusan tud bánni a játszanivalóval. Ehhez több kell, mint tehetség; nagyon megtanították a zongorázás fortélyaira. Ebben a repertoárdarabjában annyira érződött játékának a tudatossága, hogy a hallgató úgy érezhette: tetszőleges számban tudná akár egymás után többször is hasonló perfekcióval reprodukálni a művet. Fiatal művésznél ritka a rutinosságnak ez a mértéke – ami azt is eredményezte, hogy az interpretáció spontaneitása, más szóval az a játéköröm, amelyet méltán érezhetett volna magabiztos műismerete birtokában, háttérbe került. Szüts Apor visszafogottan játszotta szólóját, s ezért nem csoda, hogy néha elfedte a zenekari hangzás – ugyanakkor ezzel a magatartással sikerült elérnie a közönség odaadó figyelmét. Személyiségéből többet árult el az általa választott ráadásszám; a Gershwin-darabból kiderült, hogy amit hiányol-

tunk a versenyműből, az korántsem előadói eszköztárának korlátaiból fakad. Itt valóban „játékos" volt, láthatólag-hallhatólag élvezte, amit csinál, ugyanolyan technikai perfekcióval és stiláris biztonsággal.

Egészen más helyzetbe került a G-dúr zongoraversenynél a zenekar. A Szüts Apornál egy évvel fiatalabb kínai szólista, Ke Ma számára több szempontból is debütálás volt ez az est. Először lépett fel Magyarországon, először játszott a Miskolci Szimfonikus Zenekarral, sőt, Beethovennek ezt a versenyművét is először tűzte műsorra. Másmilyen versenymű, másmilyen alkatú szólista – Gál Tamás ezúttal még szorosabb kontaktust tartott a szólistával. A jóindulat és a segítő szándék azzal járt, hogy ezúttal néha túlzottan háttérbe vonult a zenekar, ily módon a lendületes szólista mértéken felül uralta a hangzást. Amennyiben a halkabb zenekari tónussal közvetve akarták volna befolyásolni a szólista dinamikáját, nem jártak sikerrel; viszont így legalább megakadályozták, hogy bármilyen zenekari dinamikát túl akarjon harsogni az energikus szólista. Ke Ma rendkívül kidolgozott szólamán érződött a tudatosság, de még inkább a minden hangért való felelősség – s e kontroll gátolta abban, hogy hallgassa is a zenét, ne csak kidolgozott szólamával hozzájáruljon a mű-egészhez. Azt viszont meg kell hagyni, hogy dinamikai skálájának szélessége imponáló volt. Ő is a könnyebb műfajokhoz fordult ráadásként, de itt érződött, hogy játéka leginkább a metrikus keretek között tud precízen ritmikus lenni – a virtuózkodás inkább a feszültség kioldását szolgálta.

A karmester és a kísérő együttes igyekezett figyelni a szólistára – a két egyéniség, más-más okokból, nem mindig bizonyult jól társalgó partnernek. Gál Tamás osztott figyelemmel, és a tempót szigorúan tartó irányítással biztos-megbízható zenei környezetről gondoskodott a szólistáknak, a zenekari muzsikusokat pedig gyakori „beintésekkel" segítette. A közönséget lekötötték Beethoven zenéjével – aligha reklamált volna bárki, ha a Beethoven-esten ráadásként további Beethoven-tételeket kapott volna. *(Fittler Katalin)*

Budafoki Dohnányi Zenekar – 2017. november 5.

Művészetek Palotája, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

A Budafoki Dohnányi Zenekar évről-évre visszatérő, „beszédes" sorozatcímei közé tartozik a ZENEPLUSZ, amelynek keretében legutóbb a Peer Gynt-öt tűzték műsorra. Grieg művéből leginkább a zenekari szvitek ismertek-kedveltek, Ibsen drámáját pedig egy-egy kivételes szereplőgárda teszi emlékezetessé. A legutóbbinak magyar színháztörténeti jelentőségű címszereplőjét Huszti Péter alakította (Aaseként Psota Irént, Solvejgként Bencze Ilonát láthattuk) – kézenfekvő volt tehát az ötlet, hogy a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem lehetőségeit kiaknázó előadáshoz őt kérjék fel, éspedig Mesélőnek, azaz narrátornak. Mert a születő produkció végül is „Táncos mesejáték két részben" címmel került meghirdetésre (Ortutay Réka koncepciója alapján).

A színpadon Huszti Péter és a Budafoki Dohnányi Zenekar, mögöttük-felettük rendszeres partnerük, a nagylétszámú Budapesti Akadémiai Kórustársaság, elöl viszonylag keskeny sáv a Coincidance Társulatnak. A szólisták (Csereklyei Andrea, Megyesi Schwartz Lúcia és Blazsó Domonkos) csak akkor jelentek meg a színen, amikor énekelnivalójuk volt. A produkciót „koncertbarátként" hirdette a MÜPA programfüzete, habár – különös tekintettel a bejátszott prózai előadás-részletekre – éppen a hangverseny-jellegtől távolodott a több művészeti ágban érintett előadás.

Az élő-előadásba „konzerv"-mozzanatok ékelődtek, ma is élmény-erejű dokumentumok, s a hallgatnivalónak szánt figyelemből jelentős rész jutott a táncosoknak (a legnagyobb élményt Anitra tánca, a koreográfus Gyulai Júlia szólószáma jelentette). S ha már a figyelemnél tartunk: érdemes lett volna feliratozni az előadást, mert aki szóról-szóra kívánta követni a vokális tételeket, bizony nemigen emlékezhet a zenei összhatásra. Akit a mese cselekménye, az epizódok hangulata varázsolt el, belemerülhetett az érzékenyen hangszerelt részletekbe, megelégedve az énekesek érzelmi-indulati „tájékoztatásával".

A „plusz" rendkívül hatásos közönségcsalogató – s mivel értékes muzsikához társul, egyúttal a zenei ismeretterjesztést is szolgálja. De nem hallgathatom el, hogy ilyenkor méltatlanul háttérbe kerül a zenekari játékosok munkája, teljesítménye. Ilyenkor felerősödik szereplésük szolgálat-jellege, tehát személytelenedik, amit egy-egy ilyesfajta jó ügyért tesznek. Minden hasonló produkció nagy erőpróbát jelent, és nem kisebbíti a zenekar érdemét az évek folyamán a filmzene-koncerteken szerzett, elsősorban a „túlélésre" vonatkozó „rutin".

Hollerung Gábor elképesztő menynyiségű energiájából futja a merész álmok megvalósítására – ugyanakkor félő, hogy az ilyen vállalkozások elszaporodása alapvetően módosítja a játékosok zenei figyelmét. Az is kérdés, hogy a zenekarban ülve, ki-ki mennyire tudja átélni a közösen létrehozott produkció egészét – netán csak beadja tudását-energiáját a nagy közösbe, amiből a közönség meríti különleges élményeit. Ez is egyfajta misszió (hogy ne csak a kortárs-művek előadásánál koptassuk ezt a minősítést) – és csak elismeréssel adózhatunk az évadok programjának összeállításáért, amelyben másfajta „léptékek" is helyet kapnak, a zenélés és a közönségkapcsolatok vonatkozásában egyaránt. Félő viszont, hogy az ilyesfajta „soksávosság" csökkenti annak a műhelymunkának a hatásosságát, ami abból fakad, hogy a vezető karmesterrel mint „Kapellmeisterrel" dolgozik együtt megalakulása óta a (tagságában értelemszerűen módosuló) zenekar. Ennek felbecsülhetetlen többlete a „zenekari játékossá nevelés" lehetőségében rejlik – ám a szerteágazóan sokféle feladat teljesítése során ehelyett inkább a „mélyvízbe dobottság" szituációjának túlélé-

sében edződnek a hangszeresek. Sajátos sportteljesítmény ez, ám csak utólag derül ki, hogy mennyi munkahelyi „sérülések" árán születtek az élvezetes produkciók. *(Fittler Katalin)*

Szolnoki Szimfonikus Zenekar – 2017. szeptember 16. (szombat)
Nádor Terem

A mai nyugati koncertrepertoár részét képező zenekari művek többsége esetében természetes módon merül fel a hallgatóban bizonyos ellentétpárok képe. A szóló-tutti, háttér-előtér, sötét-világos kontrasztjával sok mű és megszólaltatása jellemezhető. Bizonyos esetekben azonban – mint például a NobilArt szeptember 16-i hangversenyén, a Nádor teremben – ezek az ellentétpárok különösképpen segíthetnek megfogalmazni a szavakba nehezen önthető zenei benyomásokat.

Csemiczky Miklós egy tételes *Sonata per archi* című műve többek között a vonóskar egyes csoportjainak regisztereiben, hangszíneikben, a pizzicato-arco játékban rejlő ellentéteket aknázza ki. Az Alpaslan Ertüngealp vezényelte Szolnoki Szimfonikusok vonósai eleinte kissé széttartanak, idővel azonban összhangba kerülnek. A szóló brácsa őszi, ködös hangja, a szóló hegedű szorongó kromatikája megkapóan emelkedik ki a zenekarból, a súrlódó szólam-találkozások, sóhajok teremtette atmoszférából.

Vivaldi *Glóriá*jából Kővári Eszter Sára sötét színű szopránján a *Qui sedes ad dexteram patris* kezdetű tétel hangzik el, igazán meggyőző előadásban. Az erőteljes könyörgés mintegy a Tóth Rita által megszólaltatott orgona tartózkodó, szerény háttere elé feszül.

A meghirdetettől eltérően ezután Pintér Gyula *Mandala* című darabjának ősbemutatója következik Kántor Balázs meleg hangú, szép gordonkaszólójával. A cselló a vízgyűrűk mozdulatlan fodrozódását megidéző üveghangok és érdes vonóshangzás felett lebeg, énekel. Néha nagyobb hullámot vet a felszínen. A felület hol erőteljesebb, hol a háttérbe húzódik, a gordonka hol összhangba, hol összeütközésbe kerül vele. A zenekar és szólista összjátéka tökéletes, a felvillanyozó feszültség folyamatos, mígnem az egész látomás finoman a semmibe vész.

Vivaldi *Gloriájából* a *Domine Deus* tétel következik. Hadady László oboa szólója Kővári Eszter énekhangjával gömbölyű egészet alkot. A „szféra" mögött azonban ismét ott a tartózkodó, de biztos alapot nyújtó orgona szólam. Fény és árnyék, mély érzelmek egyensúlya.

A koncertműsor szimmetrikus felépítését a következő, Tóth Péter mű – a *Budapest Concerto* – sem töri meg. A hegedűverseny kiváló szólistája Juniki Spartacus. Az első tétel hullámzó sötét háttere előtt a hegedű fényes, tiszta hangon szól. Az arpeggiók, trillák, éneklő dallamok romantikus versenyműveket idéznek, a darab mégis, vagy talán éppen ezért friss, és hálás előadnivaló. A zenekar és szóló lendületes párbeszédet folytat, majd a hegedű a homogén vonós háttér elé emelkedik. A tematikus anyag is vándorol köztük, a szóló kitűnő, kontúros. A második, lassú tétel gyászindulót idéző unisono mélyvonós anyaga fölött a hegedű sötét, mély regiszterét is megmutathatja, szenvedélyes, kromatikus sirató bomlik ki előttünk, míg a hegedűkar magasan mintha gyászfátylat lebegtetne. A szóló a basszus szakadatlan gyászmenete felett egyre magasabbra, egyre távolabbi régiókba emelkedik. A harmadik, záró-tétel bartóki hagyományokat követő lendületes tánc, amely feloldja a hallgatók szorongását, borúját. A parázs szólóhegedű a „prímás", a kíséret kontraszerű, népi zenekart idéző. Gyors párbeszédük megszólaltatása harmonikus, remek. A közönségsiker kétségtelen.

A koncertet záró szám az est egyetlen fájó pontja. Szigeti István *„Uram, meddig felejtkezel el rólam?"* című *I. kantátá*jának ősbemutatója kevéssé sikerült Bach-utánzat benyomását kelti, mely azonban a Bach-kantátáknak csak maivá hangolt külső jegyeit hordozza, nem pedig azok zenei sokrétűségét. Az énekes szólistára bízott nehéz, kissé természetellenes hatást keltő melizmák és a polifon kíséret nemegyszer elveszítik az összhangot, szétcsúsznak, de a „hogyan" még kócossága ellenére is felülmúlja a „mi"-t.

Szívesebben emlékezem a koncert megelőző darabjaira, a kiváló vonós szólókra, a letisztult zenekari hangzásra, az arányos, énekes előadásukban is remekül formált Vivaldi-tételekre.

(Fedoszov Júlia)

A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara – november 15.
Zeneakadémia

A fővárosban járva, lehetetlen volt nem észrevenni a figyelemfelkeltő plakátot, amely a „Bonsoir, Espagne!" című mediterrán estet hirdette. (Nem tudni, szándékosan vagy véletlenül alakult így, mindenesetre visszarímelt a Budapesti Fesztiválzenekar és a Müpa közös rendezvényére; az „Európai hidak" keretében ugyanis szeptemberben spanyol napokra került sor.) Aki ügyesen tájékozódik az interneten, felfedezhette ugyanezt a plakátot, azzal az információval, hogy megadott helyre kattintva élőben meghallgatható a november 15-i hangverseny. S ha előbb nem, a Zeneakadémián a közönség megtudhatta a szórólap tájékoztató szövegéből, majd pedig a karmester Madaras Gergelytől (aki rövid kommentárt fűzött az egyes műsorszámokhoz), hogy ezzel az esttel fennállásának 164. évfordulójára emlékezik legrégebbi szimfonikus együttesünk.

A műsort francia és spanyol szerzők kompozícióiból állították össze, pontosabban, a spanyol zenét Manuel de Falla képviselte (A háromszögletű kalap – 1. és 2. szvittel), az első részben Dukas-tól A bűvészinas című nagyzenekari scherzót, a zenekar csellóművészének, Pólus Lászlónak a szólójával Saint-Saëns a-moll gordonkaversenyét és Chabrier rapszódiáját, az Españát hallhattuk, befejezésül pedig Ravel hatásos Boleróját csendült fel. már ebből a felsorolásból is kitűnik, hogy a

spanyol hatás letagadhatatlan a francia kompozíciókban is.

Madaras Gergely, aki a francia Orchestre Dijon Bourgogne zeneigazgatója (és a Savaria Szimfonikus Zenekar vezető karmestere), energikusan, ugyanakkor elegánsan irányította az együttest. Inspirálóan hatott jelenléte a muzsikusokra, ezt tanúsítja az egész est során megfigyelhető egyenletes teljesítményük, intenzív játékuk. A legharsányabb részeknél már-már arra kellett gondolnunk, talán spanyolabbak a spanyoloknál… Mindenesetre, a spanyol „vérmérsékletből" emlékezetes ízelítőt adtak a közönségnek, amely lelkesen fogadta valamennyi műsorszámot.

Minden elismerés mellett, nem titkolom, hogy számomra nem tűnt ideálisnak ez a műsorválasztás a születésnapi koncerthez, hiszen a születésnap egyszerre szól a múltról és (a jövő ígéretével) a jelenről. Márpedig ennek a zenekarnak a múltjában jelentős szerepe volt megannyi nagyformátumú magyar zeneszerzőnek – mindenképp méltóbbnak éreztem volna egy válogatást az ő kompozícióikból, még ha nem is akarnák követni az alapításnál mintának tekintett bécsieknek azt a program-ötletét (amellyel nagy sikert aratnak a Salzburgi Ünnepi Játékokon), hogy a nekik ajánlott, általuk bemutatott, esetleg általuk sikerre vitt művekből állítják össze a programot.

A születésnap azonban elsősorban az ünnepelté, tehát tiszteletben kell tartanunk az ő elképzelését, koncepcióját. Habár nem igazán érvényesült a gondtalan „mediterrán napsütés" ezen az estén – ezt sejttették Madaras Gergelynek a zenekari muzsikusok kiválóságát hangsúlyozó (vagy inkább bizonygató?) szavai is. Ott lappangott a keserű tény, hogy minden, ami született/létrejött, elmúlik – ami akkor a legfájóbb, amikor személyesen kell e tapasztalatból részesülni, belátható időn belül.

Fittler Katalin

A Budapesti Fiharmóniai Társaság közleménye

A Magyar Állami Operaház döntése értelmében a Budapesti Filharmóniai Társaság arra kényszerül, hogy 2017. december 1-től székhelyet változtasson. A továbbiakban nem kapunk lehetőséget az Operaház tulajdonában, kezelésében lévő ingatlanokban próbaterem bérlésére, és hangszerek kölcsönzésére sem. A kulturális örökséggé nyilvánított kottatárunknak, történelmi dokumentumainknak is költözniük kell.

Sokunknak fontos a Budapesti Filharmóniai Társaság sorsa, jövője. A szakma tájékoztatását szükségesnek éreztük, de a megoldást nem a közvélemény bevonásában látjuk.

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG ZENEKARA

A Budapesti Fesztiválzenekar Alapítvány gazdálkodásának szervezeti kereteit kialakította, azonban gazdálkodása nem volt szabályszerű az Állami Számvevőszék (ÁSZ) vizsgálata szerint.
Az ÁSZ a Budapesti Fesztiválzenekar Alapítvány 2013 és 2015 közötti gazdálkodásának ellenőrzésekor megállapította, hogy a ráfordítások elszámolása és az egyszerűsített éves beszámolók összeállításakor nem érvényesültek a jogszabályi előírások, így azok nem biztosították az államháztartásból kapott támogatások elszámoltathatóságát – közölte az Állami Számvevőszék.
A költségvetési tervek nem feleltek meg a jogszabályi előírásoknak, a beruházások, felújítások elszámolása 2013-ban és 2015-ben, az igénybevett egyéb szolgáltatások, valamint a személyi jellegű ráfordítások elszámolása 2013-ban és 2014-ben nem volt megfelelő. A számviteli beszámolók összeállítása során a jogszabályi előírásokat nem tartották be, a mérlegtételek besorolása, értékelése, leltározása nem volt megfelelő, az eredménykimutatás egyes sorainak értékét nem szabályszerűen állapították meg. Az alapítvány 2014-ben és 2015-ben befektetési tevékenységet végzett, ami nem volt szabályszerű, mivel az alapító okirata erre nem biztosított lehetőséget.
Az alapítvány a kapott támogatásokat szabályszerűen tartotta nyilván és számolta el, felhasználásukat a jogszabályban előírtaknak megfelelően mutatta be az egyszerűsített éves beszámolók kiegészítő mellékleteiben. Az elszámolásokat a támogatók elfogadták. Az alapítvány felügyelő szerve az alapítvány gazdálkodását, működését ellenőrizte, azonban nem tett jelzést a kuratórium felé az alapító okiratban foglaltakkal ellentétes befektetési tevékenység folytatásával, valamint a beszámoló egyes sorai értékének helytelen megállapításával kapcsolatban.
Az ÁSZ jelentésében az alapítvány kuratóriumi elnökének fogalmazott meg öt javaslatot, amelyek – többek közt – a jogszabályok által előírt eljárási szabályok kialakítására, a költségvetés tervezésére, a könyvvezetésre és a beszámoló összeállítására irányultak. Az alapítványnak a javaslatokra 30 napon belül intézkedési tervet kell készítenie.
Az ÁSZ 2016-ban kezdte meg az alapítványok, közalapítványok ellenőrzését, ezzel is hozzájárulva a közpénzfelhasználás ellenőrizetlen, „fehér foltjainak" felszámolásához. Az ÁSZ az államháztartáson kívülre nyújtott költségvetési támogatások és az ingyenes vagyonjuttatások ellenőrzésével hozzájárul ahhoz, hogy a közpénzeket a civil szervezetek is átlátható módon használják fel. (MTI)

AZ ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

II. OBOA / ANGOLKÜRT VÁLTÓ HELYETTESÍTŐ EGÉSZ ÁLLÁSRA
határozott idejű kinevezéssel

A próbajáték időpontja: **2018. január 16. kedd 10 órától**
Helyszíne a zenekar próbaterme: III. ker. Flórián tér 3.

A próbajáték anyaga:
Mozart: C-Dúr Oboaverseny 1.2. tétel, kadenciával

Zenekari szemelvények- részletek az alábbi művekből
2. Oboa:
Bartók: Concerto 2. tétel
Bartók: A csodálatos mandarin 66–71-ig
Dohnányi: Szimfonikus percek (a kijelölt rész)
Brahms: Változatok egy Haydn témára
Angolkürt:
C. Franck: D-moll szimfónia 2. tétel (kijelölt rész)
Rossini: Tell Vilmos nyitány (kijelölt rész)
Dvořák: 9. Szimfónia, 2.tétel
Ravel: G-Dúr zongoraverseny. 2. tétel 6–9-ig

A próbajátékon való részvétel követelménye:
– felsőfokú szakirányú végzettség
– magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:
– rövid szakmai önéletrajz a pályázó elérhetőségeivel
– a végzettséget igazoló dokumentum másolata

A jelentkezés határideje: 2018. január 5. péntek
Jelentkezni a baranyi@odz.hu e-mail címen lehet, a szükséges dokumentumok megküldésével. Sikeres pályázat esetén a zenekari szemelvények kottái átvehetők a zenekar irodájában, vagy igény esetén megküldjük postai vagy elektronikus úton.
A zenekari iroda címe: Budapest, VI. ker., Paulay Ede u. 41. Nyitva tartás: hétköznap 10-16 óra között.
A próbajáték két fordulós. Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.
További információ Baranyi Gábortól, a baranyi@odz.hu címen kérhető.

Budapest, 2017. november 3. *Ács Péter, ügyvezető*

AZ ÓBUDAI DANUBIA ZENEKAR NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

II. FAGOTT / KONTRAFAGOTT VÁLTÓ EGÉSZ ÁLLÁSRA
határozott idejű kinevezéssel

A próbajáték időpontja: **2018. január 16. kedd 14 órától**
Helyszíne a zenekar próbaterme: III. ker. Flórián tér 3.

A próbajáték anyaga:
W. A. Mozart: B- dúr fagottverseny I. tétel kadenciával

Zenekari szemelvények- részletek az alábbi művekből
2. FAGOTT:
J. Haydn: Esz-dúr szimfónia (No. 103.) - Bevezető adagio
J. Haydn:Teremtés No.11. E-betűtől a végéig.
W.A. Mozart: Requiem, Domine Jesu tétel, M-betűtől
J. Brahms: D- dúr hegedűverseny II. tétel - 2. fagott
Csajkovszkij: 4. szimfónia 2. tétel 1. szólam 274-290. ütemig, 300-végig
Bartók B.: Concerto II. tétel - 2. és 3. fagott
KONTRAFAGOTT.
Dohnányi E.: Variációk egy gyermekdalra IV. variáció
M. Ravel: Ma Mère l'Oye III. tétel szóló

A próbajátékon való részvétel követelménye:
– felsőfokú szakirányú végzettség
– magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:
– rövid szakmai önéletrajz a pályázó elérhetőségeivel
– a végzettséget igazoló dokumentum másolata

A jelentkezés határideje: 2018. január 5. péntek
Jelentkezni a baranyi@odz.hu e-mail címen lehet, a szükséges dokumentumok megküldésével. Sikeres pályázat esetén a zenekari szemelvények kottái átvehetők a zenekar irodájában, vagy igény esetén megküldjük postai vagy elektronikus úton.
A zenekari iroda címe: Budapest, VI. ker., Paulay Ede u. 41. Nyitva tartás: hétköznap 10-16 óra között.
A próbajáték két fordulós. Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít.
További információ Baranyi Gábortól, a baranyi@odz.hu címen kérhető.

Budapest, 2017. november 3. *Ács Péter, ügyvezető*

A MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR NONPROFIT KFT.

próbajátékot hirdet

I. HEGEDŰ TUTTI HELYETTESÍTŐ ÁLLÁSRA

A próbajáték ideje: **2017. november 30. (csütörtök) 13.00**
helye: Miskolci Szimfonikus Zenekar székháza (Malom, Fábián u. 6/a)

A próbajáték anyaga:
- Egy tetszőlegesen választott tétel J.S. Bach Szólószonátáiból vagy Partitáiból (kivéve: Menüett, Gavotte, Bourrée, Gigue az E-dúr partitából)
- Az első tétel kadenciával Mozart: G-dúr (K.216), D-dúr (K.218) vagy A-dúr (K.219) hegedűversenyéből.

Zenekari állások (kijelölt részek):

• Glinka: Ruszlán és Ludmilla – nyitány	elejétől a „B” előtti 6. ütemig
• Schumann: II. szimfónia Op.61 II. tétel	elejétől a Trióig
• Beethoven: III. szimfónia Op.55 III. tétel	elejétől az ismétlőjelig
• Csajkovszkij: Rómeó és Júlia nyitányfantázia	„C” utáni Allegro giusto-tól a „G” előtt 19-ig, valamint a „Q” - tól „R”-ig
• Kodály: Galántai táncok	150. ütemtől a 168. ütemig és 217. ütemtől a 233. ütemig

Jelentkezés: e-mailben, szakmai önéletrajzzal (kérjük az elérhetőséget is megadni!) 2017. november 27. hétfőig a vasas.xenodike@mso.hu címen, vagy személyesen a zenekar irodájában (cím: 3525 Miskolc, Fábián u. 6/a). A zenekari szólamok kottái az irodában átvehetők, ill. e-mailben igényelhetők.
A zenekar zongorakísérőt nem biztosít. Kérésre helyi zongorakísérőt tudunk ajánlani, további információ a 46/323-488-as telefonszámon.

Miskolc, 2017. október 25.

Szászné Pónuzs Krisztina
ügyvezető

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

II. OBOA FÉLÁLLÁSRA, MELLÉKHANGSZER KÖTELEZETTSÉGGEL
határozott idejű kinevezéssel

Kötelező anyag:
Szabadon választott versenymű I. tétele (Pl. Mozart, Haydn, Hidas, Hummel stb.)
Szabadon választott barokk mű lassú tétele

Zenekari anyag:

II. oboa:
Bartók: Concerto II. tétel
Bartók: Csodálatos mandarin – Hajsza
Brahms: Haydn variációk
Wagner: Mesterdalnokok nyitány (122. ütemtől)

angolkürt:
Dvořák: IX. szimfónia II. tétel
Rossini: Tell Vilmos -nyitány

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:
– szakmai önéletrajz
– zenei végzettséget igazoló dokumentum

A zenekar a próbajátékon zongorakísérőt biztosít.

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2017. november 28. kedd 13.30

Az állás 2018. január 1 - től tölthető be.

Jelentkezési határidő: 2017. november 22.

Jelentkezés:
Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3.
Információ: Szabó Levente
30/277 5709 levente.szabo@sso.hu

Szombathely, 2017. október 26.

Kiss Barna
igazgató

BUDAFOKI DOHNÁNYI ZENEKAR

November 25. szombat 20.00
Papp László Budapest Sportaréna
Andrea Bocelli
A legendás hang újra Magyarországon

December 3. vasárnap 19.30 Pesti Vigadó
60 ÉVES A BUDAPESTI AKADÉMIAI KÓRUSTÁRSASÁG
Dvořák: Stabat mater
Cecília Lloyd – szoprán, Megyesi Schwartz Lúcia – alt, Nyári Zoltán – tenor, Cser Krisztián – basszus
Budapesti Akadémiai Kórustársaság
Vezényel: Hollerung Gábor

December 9. szombat 14.00
Papp László Budapest Sportaréna
HAVASI
Vezényel: Hollerung Gábor
December 9. 19.30; 10. 18.00

December 15. péntek 19.00, Klauzál Ház
Budafoki 2
Carl Philipp Emanuel Bach: D-dúr szimfónia
Barber: Hegedűverseny op. 14
Sibelius: II. szimfónia
Harsányi Elina – hegedű
Vezényel: Kornel Laszlo Thomas

December 16. szombat 19.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Zeneplusz 2. – A varázslat
John Williams: Harry Potter-szvit
Rossini – Respighi: La boutique fantasque
Koreográfus: Feledi János
Vezényel: Hollerung Gábor

Január 5. péntek 19.00, Klauzál Ház
Budafoki 3. – Újévi koncert
Vezényel: Hollerung Gábor

Január 13. szombat 19.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Újévi koncert
Vezényel: Hollerung Gábor

Január 25. csütörtök 20.00
Pécs Kodály Központ
Filmzene koncert
Vezényel: Hollerung Gábor

Január 27. szombat 19.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Mozart: Vesprae solennes de confessore K.339
Gyöngyösi: In Te Domine speravi
John Rutter: Mass of the children, Hymn to the Creator of Light
Nyíregyházi Cantemus Kóruscsalád
Vezényel: Szabó Dénes és Szabó Soma

Január 28. vasárnap 11.00 Zeneakadémia
A megérthető zene 3.
ROMANTIKUS AVANTGARDE
Dubrovay: Concerto romantico
Balázs János – zongora
Előad és vezényel: Hollerung Gábor

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 26. 10.30, Duna Palota
ZENÉS MÚZEUMI SÉTÁK
CSALÁDI MATINÉ BÉRLET / 3.
egy Város – egy Képtár – egy Műtárgy – egy Zenemű. Társművészeti kirándulás vetítéssel és Boccherini, Debussy, Elgar, Ravel, Respighi és Vivaldi műveivel.
Vezényel: Deák András
Műsorvezető: Zelinka Tamás

December 8. 19.00, Duna Palota
„MOZARTNAK KÖSZÖNHETEM, HOGY ÉLETEMET A ZENÉNEK SZENTELTEM.” (Csajkovszkij)
ŐSZI BÉRLET / 5.
Csajkovszkij: 4. (G-dúr) szvit („Mozartiana”), op.61
Mozart: E-dúr kürtverseny, K.494a (töredék)
(a töredéket kiegészítette és befejezte D.I.)
Mozart: Esz-dúr kürtverseny, K.417
Csajkovszkij: Csipkerózsika – balettszvit, op.66a
Km.: Nagy Miklós – kürt
Vezényel: Dénes István

GÖDÖLLŐI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 16. szombat 19.00 Gödöllői Királyi Kastély – Lovarda
Adventi Koncert – Kodály Évforduló a Cantemus Vegyeskar a cappella műsora
Kodály Zoltán: Szép könyörgés, Miserere, Jézus és a kufárok
Kodály: Budavári te Deum
Kodály: Fölszállott a páva – variációk egy magyar népdalra
Előadók: Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar, Gödöllői Szimfonikus Zenekar, Miksch Adrienn – szoprán, Schöck Atala – alt, Balczó Péter – tenor, Cser Krisztián – basszus,
Vezényel: Szabó Soma és Horváth Gábor

Január 6. 7. szombat – 19 óra, vasárnap – 15 és 19 óra
Gödöllői Királyi Kastély – Lovarda
Évköszöntő koncert
J. Strauss: Cigánybáró-nyitány, Tik-tak-polka
C. Saint-Saëns: Sámson és Delila – Bacchanália, Dvořák: No. 8 szláv tánc
J. Williams: Harry Potter – részletek, L. Anderson: Fiddle-faddle, Sleigh ride
Átiratok, az énekegyüttessel közös műsorszámok. Sztárvendég: Four Fathers Énekegyüttes
Vezényel: Horváth Gábor

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

December 4., hétfő, 19.00 Mosonmagyaróvár, Flesch Károly Kulturális Központ
Virtuózok
Filharmonikus Hangversenybérlet

December 5., kedd, 19.00
Tatabánya, A Vértes Agorája
Virtuózok
Filharmonikus Hangversenybérlet

December 7., csütörtök, 19.00 Győr, Richter Terem
Virtuózok
Nikisch Artur Hangversenybérlet

December 8., péntek, 19.00 Sopron, Liszt Ferenc Konferencia és Kulturális Központ
Virtuózok – Liszt Ferenc Hangversenybérlet
N. Paganini:
I. (D-dúr) hegedűverseny, op. 6
J. Brahms:
Variációk egy Haydn témára, op. 56a
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia, op. 25
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Lara Boschkor – hegedű

December 17., vasárnap 19.00 Győr, Evangélikus Öregtemplom
Akadémia Klasszika Salzburg
Salzburgi karácsony
Istvánffy Benedek Hangversenybérlet
F. Geminiani – A. Corelli: d-moll „La Folia” Concerto grosso No. 12
G. Fr. Händel – J. Halvorsen: g-moll Passacaglia
J. S. Bach: E-dúr hegedűverseny, BWV 1042
W. A. Mozart: G-dúr „Milánói” szimfónia, KV 156
Tobi Reiser – népzenei gyűjtése
Művészeti vezető: Bényi Tibor – gordonka
Km.: Joanna Kamenarska – hegedű

Január 5., péntek, 19.00 Győr, Audi Aréna
Carmen
Nikisch/Richter/Varga/Sándor/Filharmonikus – Mosonmagyaróvár, Tatabánya Hangversenybérletek
G. Bizet: Carmen – az opera koncertszerű előadása
Vezényel: Attilio Tomassini
Főbb szerepekben: Olesya Petrova, Pataki Adorján
Km.: Nemzeti Énekkar (karigazgató: Somos Csaba)

Január 12., péntek, 19.00
Győr, Richter Terem
Vienna Nikisch Artur Hangversenybérlet
J. Haydn: D-dúr Divertimento, op. 1 No. 3 Hob. III.3
W. A. Mozart: C-dúr zongoraverseny, No. 25 KV503
F. Schubert: IV. (c-moll) „Tragikus” szimfónia, D417
Vezényel: Bényi Tibor
Km.: Nagy Ervin – zongora

Január 21., vasárnap, 19.00 Veszprém, Hangvilla
In minore
P. I. Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny, op. 23
C. Franck: d-moll szimfónia, FWV 48
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Szokolay Balázs – zongora

Január 22., hétfő, 19.00
Tatabánya, A Vértes Agorája
A magyar kultúra napja
Filharmonikus Hangversenybérlet – Tatabánya
P. I. Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny, op. 23
Kodály Z.: Galántai táncok
Liszt F.: Les Préludes, S.97
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Szokolay Balázs – zongora

Január 25., csütörtök, 19.00 Győr, Richter Terem
In minore – Varga Tibor Hangversenybérlet
P. I. Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny, op. 23
C. Franck: d-moll szimfónia, FWV 48
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Szokolay Balázs – zongora

A MAGYAR RÁDIÓ SZIMFONIKUS ZENEKARA

December 7. csütörtök 19.30
MR6-os Stúdió
„Csupa nagy B-vel…”
Britten: Missa brevis
Britten: Szvit hárfára, op. 83.
Britten: Ceremony of Carols – részletek
Brahms: 13. zsoltár
Brahms: Esz-dúr kürttrió
Brahms: Négy ének, op. 17.
Vezényel: dr. Matos László
Km.: a Magyar Rádió Leánykara, Oláh Vilmos (hegedű), Varga Zoltán (kürt), Kovalszki Mária (zongora), Bábel Klára (hárfa), Mészáros Zsolt Máté (orgona), Kevehází János és Varga Zoltán (kürt)
Csillagok a Stúdióban sorozat

December 10. vasárnap 19.30
Zeneakadémia Nagyterem
Zenén túl… Kodály Zoltán
Vezényel: Vásáry Tamás
Km.: a Magyar Rádió Énekkara

December 15. péntek 19.30 MÜPA
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem
Ünnepi hangverseny Kodály Zoltán születésének 135. évfordulóján
Dohnányi bérlet
Kodály: Psalmus Hungaricus
Szimfónia; Nyári este; Budavári Te Deum
Vezényel: Vásáry Tamás
Km.: a Magyar Rádió Énekkara és Gyermekkórusa

Január 9. kedd 19.30
Zeneakadémia Nagyterem
Vásáry bérlet
Beethoven: 3. („Eroica”) szimfónia
Beethoven: C-dúr mise
Vezényel: Vásáry Tamás
Km.: a Magyar Rádió Énekkara

Január 12. péntek 20.00, Mátyás-templom
Anno Sacri bérlet
Telemann: Gelobet seist du, Jesu Christ, kantáta, TWV. 612.
Bach: Négy korálelőjáték a Gelobet seist du, Jesu Christ koráldallamra, BWV. 604, 697, 722, 723. (orgona)
Bach: Gelobet seist du, Jesu Christ, 91. kantáta
Bach: Das neugeborne Kindelein, 122. kantáta
Schütz: Karácsonyi oratórium – zárókórus
Vezényel: Pad Zoltán
Km.: a Magyar Rádió Énekkara és Gyermekkórusa, Kovács Ágnes (szoprán), Bárány Péter (kontratenor)

Január 19. péntek 19.30 MR6-os Stúdió
Csillagok a Stúdióban sorozat
Színek, hangulatok…
O. Respighi: Róma kútjai
Eötvös P.: Jet Streem
Eötvös P.: Snatches of a Conversation
O. Respighi: Róma fenyői
Vezényel: Kovács László
Km.: Jeroen Berwaerts (trombita)

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 25. Olasz Kultúrintézet, Giuseppe Verdi terem
Varga László- bérlet
Bach: h-moll szvit BWV. 1067
Mozart: G-dúr fuvolaverseny K.313
Schumann: I., B-dúr, „Tavaszi” szimfónia op.38
Km.: Massimo Mercelli
Vez.: Andrea Vitello

November 25. Zeneakadémia, Solti terem
Mozart: 4. (D-dúr) hegedűverseny, K. 218
Mozart: 20. (d-moll) zongoraverseny, K. 466
Haydn: 1. (D-dúr) szimfónia, Hob. I:1
Km.: Ji Eun Yook – hegedű, Jihyun Cho – zongora
Vezényel: Alfredo Sorichetti

November 26. Novomatic Forum Fesztiválterem, Bécs
Mozart: 4. (D-dúr) hegedűverseny, K. 218
Mozart: 20. (d-moll) zongoraverseny, K. 466
Haydn: 1. (D-dúr) szimfónia, Hob. I:1
Km.: Ji Eun Yook – hegedű, Jihyun Cho – zongora. Vezényel: Alfredo Sorichetti

December 2.
Unokák és Nagyszülők hangversenyei
Karácsonyi zene
Csajkovszkij: A diótörő – részletek
Vez.: Dénes-Worowski Marcell
Műsorvezető: Seidl Dénes

December 8. Zeneakadémia, Nagyterem
Lukács Miklós-bérlet

December 9. Olasz Kultúrintézet, Giuseppe Verdi terem
Zongorabérlet

December 11. Kaposvár
Borogyin: Igor herceg – nyitány
Csajkovszkij: b-moll zongoraverseny
Borogyin: II. szimfónia
Km: Szergej Beljavszkij
Vez.: Alim Shakh

December 21. Zeneakadémia, Nagyterem
Erdélyi Miklós-bérlet – Schumann-est
Manfréd – nyitány, op.115
d-moll hegedűverseny
II. szimfónia, C-dúr, op.61
Km.: Ilja Gringolts
Vez.: Takács-Nagy Gábor

Január 13. Olasz Kultúrintézet, Giuseppe Verdi terem
Varga László bérlet – Újévi hangverseny
A Strauss-dinasztia és Széchenyi Imre keringői, polkái
Vez.: Hollókői Huba

Január 18. Zeneakadémia, Nagyterem
Erdélyi Miklós-bérlet

Január 20. Olasz Kultúrintézet, Giuseppe Verdi terem
Zongorabérlet
Dohnányi: I., e-moll zongoraverseny, op.5
Rachmaninov: Szimfonikus táncok
Km.: Sofja Gülbadamova
Vez.: Dimitrij Yurovski

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 3. 15.00 Budapest, Olasz Intézet, december 4. 19.00 Művészetek Háza
Tűzvarázs 3
Brahms: Tragikus nyitány
Schumann: a-moll zongoraverseny
Brahms–Schönberg: Zongoranégyes
Zongora: Leon Bernsdorf (a 2016. őszén megrendezett Liszt Ferenc Nemzetközi Zongoraverseny III. helyezettje)
Vezényel: Gál Tamás

December 14. 19.00 Művészetek Háza
Hangforrás 2
Muszorgszkij: Egy éj a kopár hegyen
Hidas: Versenymű két harsonára és zenekarra
Muszorgszkij–Ravel: Egy kiállítás képei
Harsona: Kakuk Zoltán, Szilágyi Csaba
Vezényel: David Curtis

December 20. 18.00 Selyemréti templom
Karácsonyi koncert
Vezényel: Gál Tamás

Január 5. 19.00, január 6. 10.30 és 19.00 Miskolci Nemzeti Színház
Újévi koncertek
Ének: Molnár Ágnes, Lőkös Dániel
Vezényel: Gál Tamás

Január 14. 10.30, 16.00 Művészetek Háza, oldalcsarnok
Ciróka babakoncertek
Műsorvezető és forgatókönyvíró: B. Kaskötő Marietta

Január 18. 19.00 Zenepalota
Hangforrás 3 (választható kamarakoncert, Zenepalota)
Mozart: Esz-dúr kétzongorás versenymű K. 365
gróf Széchényi Imre: Ünnepi induló
Liszt Ferenc: XV. magyar rapszódia (Rákóczi-induló)
Saint-Saëns: Állatok farsangja
Zongora: Egri & Pertis Zongoraduó
Vezényel: Philippe de Chalendar

Január 27. Művészetek Háza, január 28. 10.30 Budapest, Erkel színház
Mesélő Muzsika bérlet
Ilyen a jazz – komolyan
Stravinsky: Ragtime 11 hangszerre
G. Gershwin: Kubai nyitány (részlet)
Carl Orff: Carmina Burana – 6. tétel Tánc
Henry Mancini: Rózsaszín párduc
L. Bernstein: Divertimento: Blues
L. Bernstein: West side story – Amerika
D. Sosztakovics: Jazz – szvit – Finale
Bob Carlaton: JA-DA
Forgatókönyvíró és műsorvezető: Laknner Tamás. Vezényel: Gál Tamás

NEMZETI FILHARMONIKUS ZENEKAR

November 28. kedd 19.30, MÜPA
Ferencsik bérlet 3.
Carl Maria Von Weber
Oberon-nyitány, op. 62
Robert Schumann
Zongoraverseny a-moll, op. 54
Igor Stravinsky
Tűzmadár – teljes balettzene
Cakó Ferenc homok-animációjával
vez.: Hamar Zsolt km.: Severin Von Eckardstein zongora
további előadás a Filharmónia szervezésében:
November 27. 19.00 Székesfehérvár, Vörösmarty Színház

December 3. vasárnap 11.00 és 15.00 Fesztivál Színház
Családi matinék 1.
Operamacera, a nemzeti filharmonikusok családi matinéja
Gioachino Rossini A sevillai borbély
Kolonits Klára szoprán
Horváth István tenor
Cseh Antal bariton
Rendező: Göttinger Pál
Vez.: Dinyés Dániel

December 10. vasárnap 19.30 Olasz Kultúrintézet
Kocsis Zoltán bérlet 3.
Maurice Ravel : Alborada Del Gracioso
Johann Sebastian Bach: Hegedűverseny E-dúr – vibrafonra és zenekarra
Claude Debussy-Kocsis Zoltán: Image Oubliée
Leonard Bernstein: West Side Story – Szimfonikus táncok
George Gershwin: Egy amerikai Párizsban
Vezényel és km.: Rácz Zoltán
További előadás: December 8. 19.00 Békéscsaba

December 14. csütörtök 19.30 MÜPA
Ferencsik bérlet 4.
Krysztof Penderecki: II. szimfónia „Karácsony"
Gustav Mahler: IV. szimfónia G-dúr
Km.: Zemlényi Eszter szoprán
Vez.: Keri-Lynn Wilson karmester

December 23. szombat 11.00 és 18.00 MÜPA
bérleten kívüli hangversenyek
Pjotr Iljics Csajkovszkij: A diótörő – óriásbábokkal
Szilágyi Dezső szövegkönyve E.T.A. Hofmann meséje alapján
Koós Iván díszlet
Bródy Vera báb, maszk
Meczner János színpadra állítás Szőnyi Kató rendezését felhasználva
A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola gyermekkara
(karigazgató: Sapszon Ferenc)
vez.: Hamar Zsolt további előadások: December 27. Müpa 11.00 és 18.00 óra

Január 14. vasárnap 11.00 és 15.00 Fesztivál Színház
Családi matinék 2.
Operamacera, a Nemzeti Filharmonikusok családi matinéja
Wolfgang Amadeus Mozart
Figaró házassága
Rendező: Göttinger Pál
Vez.: Dinyés Dániel

Január 20. szombat 19.30 Zeneakadémia
Kobayashi bérlet 2.
Ludwig Van Beethoven Coriolan-nyitány, op. 62
Wolfgang Amadeus Mozart Oboaverseny C-dúr, k. 314
Franz Schubert IV. Szimfónia C-moll „Tragikus", D 417
Vezényel és km.: François Leleux

Január 25. csütörtök 19.30 Pesti Vigadó
Lukács Ervin bérlet 1.
Dohnányi Ernő Szimfonikus percek
Durkó Zsolt Hegedűverseny
Liszt Ferenc Dante-szimfónia
Km.: A Nemzeti Énekkar nőikara (karigazgató: Somos Csaba) Banda Ádám hegedű
Vez.: Hamar Zsolt

PANNON FILHARMONIKUSOK – PÉCS

November 30. csütörtök 19.00 Kodály Központ
Finlandia 100
Jean Sibelius: Finlandia
Yrjö Hjelt: Fagottverseny
Antón García Abril: Cantos de pleamar
Jean Sibelius: VII. szimfónia
Bogányi Bence – fagott
Vezényel: Ari Rasilainen

December 2. szombat 18.00 Kodály Központ
(14-18 éveseknek)
Bősze Ádám – moderátor
Vezényel: Vass András

December 5. kedd 16.00 Kodály Központ
Babzsák III. (3 éves korig)
Arcangelo Corelli: g-moll „Karácsonyi" concerto grosso

December 5. kedd 19.00 Kodály Központ
Nekem nincs ebédem
Jótékonysági hangverseny
Johann Strauss: A denevér – nyitány
Johann Strauss: A denevér – keresztmetszet
Kodály Zoltán: Háry János – szvit
Vezényel: Oberfrank Péter

December 9. szombat 10.00 és 15.30 Jézus Szíve (Pius) Templom
Csigaház III. (3-8 éveseknek)
A hangszerek királynője

December 12. kedd 21.00 Kodály Központ
Music in English by Night
Dohnányi Ernő: Szimfonikus percek, op.36
Richard Strauss: Till Eulenspiegel vidám csínyjei
Bősze Ádám – házigazda
Vezényel: Vajda Gergely

December 15. péntek 19.30 Kodály Központ
Solti György Nemzetközi Karmesterverseny, döntő
Bartók Béla: Táncszvit
Claude Debussy: A tenger
Dohnányi Ernő: Szimfonikus percek, op.36
Kodály Zoltán: Galántai táncok
Kodály Zoltán: Háry János – szvit
Richard Strauss: Till Eulenspiegel vidám csínyjei

December 16. szombat 19.00, Kodály Központ
Solti György Nemzetközi Karmesterverseny

December 21. csütörtök 20.00 Eszék, Szent Péter és Pál Bazilika
Karácsonyi hangverseny
Francis Poulenc: Négy karácsonyi motetta
Claudio Monteverdi: Laudate Dominum – 117. zsoltár
Johann Sebastian Bach: 147. kantáta „Herz und Mund und Tat und Leben"
Georg Philipp Telemann: Uns ist ein Kind geboren – kantáta
Kovács Ágnes – szoprán, Gavodi Zoltán – alt (kontratenor), Megyesi Zoltán – tenor, Hámori Szabolcs – basszus
Pannon Filharmonikusok Fesztiválkórus
Vezényel: Dobos László és Vass András

December 22. péntek 19.00 Pécsi Nemzeti Színház
A denevér – premier
Rendező: Almási-Tóth András
Vezényel: Oberfrank Péter

Január 2. kedd 19.00 Kodály Központ
Újévi díszhangverseny

Január 6. szombat 15.30 és 17.00 Kodály Központ
Csigaház IV. (3-8 éveseknek)
Kígyóbűvölés mesterfokon

Január 9. kedd 16.00 Kodály Központ
Babzsák IV. (3 éves korig)
Joseph Haydn: d-moll vonósnégyes „Quinten" Hob.III:76

Január 11. csütörtök 19.00 Kodály Központ
Ütős kis este
Kurt Weill: Die Dreigroschenoper – szvit (A Koldusopera alapján)
Igor Sztravinszkij: Concerto in D
Vajda Gergely: Drums, drums, drums – hazai bemutató
Paul Hindemith: Koncertzene rézfúvósokra és vonósokra
Joó Szabolcs – timpani, Borlai Gergő – drum-set, Góth Tamás – bass drum
Vezényel: Vajda Gergely

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 1. péntek
Kodály emlékhangverseny (Szimfónia 3.)
Mihalovich Ödön: 2 dal zenekari kísérettel,
Kodály Z.: Háry János – részletek a daljátékból. Nyári este,
Psalmus Hungaricus
Vezényel: Madaras Gergely
Km.: Fekete Attila, Nemzeti Énekkar, Paragvári u. Ált. Isk. kórusa

December 8. péntek Bartók terem
Zenemanók-bérlet – (Harmónia 4.)
L. van Beethoven: III. Leonóra nyitány, IV. G-dúr zongoraverseny
P. I. Csajkovszkij: Manfréd -szimfónia
Vezényel: Robert Houlihan
Km.: Stefan Arnold

December 21. csütörtök, Agora MSH
Csajkovszkij: Diótörő
Vezényel: Madaras Gergely,
Km.: Sopron Balett

December 29–30. Bartók Terem
Szilveszteri gálaest
Vezényel: Thomas Kornél

Január 18. csütörtök és 19. péntek
Spanyol-est (Szimfónia 4. és Harmónia 5.)
G. Bizet: Carmen szvit Nr. 1. + Habanera
J. Rodrigo: Gitárverseny („Aranjuez-i concerto")
M. De Falla: A háromszögletű kalap – szvit
M. Ravel: Bolero
Vezényel: Madaras Gergely
Km.:Csáki András

Január 17. szerda, Bartók terem
Egy órás bevezető hangverseny minden korosztály számára

Január 20. szombat, Bartók Terem
Magyar Kultúra Napja

Január 25. csütörtök, Graz
Karmesteri Diplomahangverseny

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

November 28. kedd 19.30
Szegedi Nemzeti Színház
Fricsay-bérlet/2
Wolf Péter: Cine-fónia (bemutató)
E. Fischer: Az Alpoktól délre
D. D. Sosztakovics: Ünnepi nyitány, op.96
G. Gershwin: Kubai nyitány
G. Gershwin–Kovács László: Dalok
Km.: Farkas Zsófi – ének, Fekete-Kovács Kornél – trombita, Hárs Viktor – basszusgitár, nagybőgő, Pusztai Csaba – ütőhangszerek
vezényel és zongorán közreműködik: Kovács László

December 8. péntek 19.00
Szegedi Nemzeti Színház:
Grünwald–Löhner-Beda–Ábrahám: Bál a Savoyban – revüoperett
rendező: Horváth Péter
Vez.: Kardos Gábor/ Koczka Ferenc
Részletek és további előadások: http://szinhaz.szeged.hu/szindarab/bal-a-savoyban/

December 9. szombat 11.00
Kisszínház
Csokimatiné/2
Miből lesz a cserebogár?
Szeged tehetséges ifjú virtuózai muzsikálnak
Vezényel: Gyüdi Sándor

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

December 4. (hétfő) 19.00
Helyszín: Városháza díszterme
Adventi hangverseny – Fantázia bérlet
Vezényel: Cser Ádám

Január 13. (szombat) 19.00
Tiszaligeti Városi Sportcsarnok
Újévi tánckoncert – Liszt Ferenc-bérlet
Vezényel: Izaki Maszahiro

ZUGLÓI FILHARMÓNIA

November 25. szombat 15.00
Zuglói Zeneház Kisterem
Teakoncert

December 2. szombat 17.00
VIGADÓ
TÉLI BÉRLET IV/1.
Kovács Zoltán: Álomtáncok
(Km.: Katrin Mátyás – klarinét)
Johannes Brahms: Variációk egy Haydn-témára
Felix Mendelssohn-Bartholdy: V. „Reformáció" szimfónia, D-dúr Op. 107
Vezényel: Kovács László

December 9. szombat 15.30
Zeneakadémia
GAUDEAMUS IV/2.
Richard Strauss: Metamorfózisok huszonhárom vonóshangszerre
Johann Nepomuk Hummel: Trombitaverseny (Km.: Winkler Balázs)
Robert Schumann: Tavaszi szimfónia
Vezényel: Makovecz Pál

December 16. szombat 17.00
Vigadó
TÉLI BÉRLET IV/2.
Tóth Péter: Téli Rege
W. A. Mozart: Esz-dúr sinfonia concertante K.364
(Km.: Gyermán Júlia – hegedű, Zárbok Zita – brácsa)
Jean Sibelius: V. szimfónia
Vezényel: Kocsár Balázs

December 29. péntek 19.00
Budapest Kongresszusi Központ
Filmzene koncert
John Williams: Star Wars – Főcímzene
Alan Menken: A szépség és a szörnyeteg
Danny Elfman: Pókember, Batman, Charlie és a csokigyár
H. Gregson-Williams-Steve Barton: Narnia krónikái (Az oroszlán, a boszorkány és a ruhásszekrény)
John Powell: Így neveld a sárkányodat
Nino Rota: Keresztapa
John Williams: Indiana Jones – Raiders' March
John Williams: Star Wars – részletek
John Williams: Harry Potter – részletek
Leroy Anderson: A Christmas Festival
Vezényel: Horváth Gábor

Január 14. vasárnap 18.00 MÜPA
STEPHANUS IV/3.
Aram Hacsaturján: Fuvolaverseny (Km.: Bíró Zsófia)
Hermann Suter: Le Laudi di San Francesco d'Assisi, Op. 25
Km.: Csereklyei Andrea – szoprán, Balogh Eszter – alt, Varga Donát – tenor, Jekl László – basszus, a Hunyadi János Általános Iskola, Liszt Ferenc Általános Iskola gyerekkórusai, karigazgató: Igaliné Büttner Hedvig, Kovács Katalin
Szent István Király Oratóriumkórus
Vezényel: Thomas Herzog

Január 27. szombat 15.30
Zeneakadémia
GAUDEAMUS IV/3.
Paul Dukas: A bűvészinas – szimfonikus költemény
Hubay Jenő: g-moll hegedűverseny Op. 99 No. 3 (Km.: Szabadi Vilmos)
Cèsar Franck: d-moll szimfónia
Vezényel: Ménesi Gergely

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

(A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének tagja)

1088 Budapest, Krúdy Gyula u 15. III./40.
Elnök: Szabó Sipos Máté
Főtitkár: Horváth Gábor

* * *

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar
Levelezési cím: Békés Megyei Szimfonikus Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület
Békéscsaba 5600 Andrássy út 3.
Telefon: 20/4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
Honlap: www.beke+sszimf.hu
Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Egri Szimfonikus Zenekar
Levelezési cím: Egri Szimfonikus Zenekar Kulturális Egyesület
Eger 3300 Knézich K. u. 8.
Telefon: 20/964-1518
E-mail:
Honlap: www.egriszimfonikusok.hu
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar
Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus Zenekar Alapítvány
Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
Telefon: 30/546-1852
E-mail:
godollo.zenekar@indamail.hu
Honlap: www.gso.hu
Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kaposvári Szimfonikus Zenekar
Levelezési cím: Kaposvári Szimfonikus Zenekar Alapítvány
7400 Kaposvár,
Rippl-Rónai u. 1/a. I. em 6.
Honlap: www.kapossymph.com
E-mail: bela.kuti@gmail.com
Telefon: 06 20 535 1030
Képviselő: Kuti Béla

Karcagi Szimfonikus Zenekar
Daru Andrea (andicond@gmail.com)

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar
Levelezési cím:
Kecskeméti Szimfonikus Zenekar
Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ
6000 Kecskemét, Deák tér 1.
telefon: 06-20/3230-001
email: kszztitkar@gmail.com
gerhat.laszlo@gmail.com
Honlap: www.hirosagora.hu
Művészeti vezető: Gerhát László

Salgótarjáni Szimfonikus Zenekar
Tóth Tibor (igazgato_vaczi@starjan.hu)

Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar
Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.
9400 Sopron, Liszt Ferenc utca 1.
www.prokultura.hu

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete
Székhely: 4400 Nyíregyháza,
Szent István u. 12.
mobil: 30 9656 453
E-mail: szabolcsiszimf@gmail.com
Képviselő: Nagy Gyula

Váci Szimfonikus Zenekar Egyesület
Székhely: 2600 Vác, Konstantin tér 8.
Levelezési cím: 2601 Vác, Pf. 297
Telefon/fax: 06-27-314-893
Honlap: www.vszz.net
E-mail: vszz@invitel.hu;
vaciszimfonikus@gmail.com
Képviselő: Farkas Pál elnök

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.
Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu • www.bdz.hu

Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara
1061 Budapest, Andrássy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

Duna Szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.
1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu
www.dunaszimfonikusok.hu
Bérletvásárlás, jegyrendelés: Tel.: (+36-1) 235-5500

Győri Filharmonikus Zenekar
9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu • www.gyfz.hu

Kodály Filharmónia Debrecen
4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Liszt Ferenc Kamarazenekar
1036 Budapest, Kiskorona utca 7.
Tel/Fax: +36 1 250 4938
lfkz@lfkz.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár Nonprofit Kft.
1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

Magyar Rádió Zenei Együttesek Szimfonikusok-Énekkar-Gyermekkórus
Cím: 1088 Budapest, Bródy Sándor u. 5-7.
Levelezési cím: 1037 Budapest, Kunigunda útja 64.
Telefon: 328 7078
E-mail: info@mrze.hu • www.mrze.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar
1087 Budapest, Kerepesi út 1–5.
Levélcím: 1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.
3525 Miskolc, Fábián u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu.

Óbudai Danubia Zenekar
1061 Budapest, Paulay Ede u. 41. I. em. 1.
Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hu • www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs
7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu • www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar
9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu • www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar
6720 Szeged, Széchenyi tér 9. Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar
5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszimfonikusok.hu
www.szolnokiszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmónia Non profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar
1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel.: (36 1) 467-0786
E- mail: rendezveny@zugloifilharmonia.hu
www.zugloifilharmonia.hu

zeneKar

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja, a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával.

A szerkesztőség levelezési címe:
Zenekar Művészeti Bt.
1222 Budapest, Fenyőtoboz utca 6.
e-mail: info@zenekarujsag.hu
www.zene-kar.hu
Felelős kiadó és szerkesztő: Popa Péter

Nyomás: EPC nyomda

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban és a kritikákban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

FON TRADE MUSIC

2017-ben is várjuk szeretettel vásárlóinkat üzletünkben és online, megújult webshopunkon is!

fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14.
Telefon: +36 1 210-2790, +36 30 488-6622
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9^{00}-17^{30}

Adams Alexander Alphasax Amati Bach Bags Berg Larsen BG Blackburn Buffet Crampon B&S Cannonball Cherub Conn-Selmer Courtois D'Addario Denis Wick Dotzauer E. Schmid Eastman Edwards Francois Louis Gard Gator Getzen Hammig Hohner Holton Hoyer Jody Jazz Jupiter Keilwerth King König & Meyer Kromat Lebayle Leblanc Lorée Ludwig Majestic Manhasset Marca Marigaux Mateki Melton Miyazawa Muramatsu Musser Navarro Neotech P. Mauriat Paiste Pearl Powell Premier Rigotti Roy Benson Sankyo Schagerl Schneider Schreiber Seiko Selmer Silverstein Sonaré Steuer Straubinger Studio 49 Theo Wanne Trevor J. James Vandoren Wilde + Spieth Wittner Yamaha Yanagisawa Zoom